

www.e-rara.ch

**Sancti Patris Nostri Basilio Magni Cæsareæ Cappadociae Archiepiscopi,
Opera Omnia, Qvæ Reperiri Potvervnt**

Basilus

Parisiis, M. DCXVIII

Zentralbibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-136415>

In tertium caput Esaiae.

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

συν πολλῶν τῶν ἁγίων τελεσιουργοῦντες τὴν
 πονηρίαν ὡς οἱ δαίμονες ποροσκυῖντες, νυ-
 κτερίσι Ἐσπικῶς εἰρήνοται ποροσκυῖν. ὅταν
 δὲ τις ἀποθῆται τὴν μαλαγότητα τῆς εἰδώ-
 λων, καὶ παύσεται ποροσκυῖν τῆς νυκτερί-
 σι, τότε ζητήσῃ εἰσελθεῖν εἰς τὰς τρώγλας τῆς
 πετρᾶς καὶ εἰς τὰς σχισμὰς τῆς πετρᾶς.
 οἷμα ὅτι τρώγλας πετρᾶν αἱ πολλὰ μοι αἱ
 καὶ τὴν ἀναλογίαν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως
 ἐκείτω διήρῳται. καὶ σχισμὰ πετρᾶν ὁ πάθος
 ἐστὶ τῶ ἁμαρτίας αὐτῶν. ὡς οἱ ἁρξοὶ πορο-
 σκυῖν καὶ ἐγκατακρυφθῆναι αὐτῶ τῆ σκέ-
 πῃ βύχονται. Παύσατε ἀπὸ ἀνθρώπου ὃ
 ἀναπνοὴ ἐν τῇ μυκτῆρι αὐτῶ, ὅτι ἐν τινὶ ἐλο-
 γίαθι αὐτοῖς.] ἐν τῆς ἀνθρώπου τῆς κριτικῆς
 ἐκδόσεως οὐ κείται τὸ, ἀλλ' ἐν τῶ Ἐβραϊ-
 κῶ κείμενον ἐκ τῆς λοιπῶν μετεκρῆμαθι. ὁ
 δὲ νοῦς τοιοῦτος ἐστίν. φείσατε τῶ ἀνθρώπου
 ποροσπαλαίειν αὐτῶ καὶ κρατεῖσθαι κατ'
 αὐτῶ, ὅς τριαυτῆς ἐστὶ κατὰ σκόλης οὕτως ἀ-
 δεινοῖς, ὡς τὴν ζωτικὴν ἀναπνοὴν ἔχῃ ἐν
 τῶ μυκτῆρι, ἥς ἐπιχερῆσις μικρὸν σκέπῃ
 ἐστίν. εἰσὶν τῶ τῶ τῶ ποροσπαλαίειν τῶς δυ-
 νάμεσιν αἱ νυκτερίδας Ἐσπικῶς ἀνόμασε,
 τῶ ἀποχρῆσθαι λοιπὸν τῆς ἐπιβουλῆς τῶ ἀν-
 θρώπων. οἱ ἀδελφεοὶ μὲν εἰσι κατὰ τὴν ἁρ-
 κῶ ἐν τοῖς πῆμοις δὲ εἰσι κατὰ λελογισμένοι
 ποροσπαλαίειν, καὶ ὁδὸν ἀζητήτων τῶ κατ'
 αὐτοῖς.

A quàm ocyssimæ malignæ suæ operationi
 finem imponunt. Qui igitur venerabun-
 di prociidunt dæmonibus, figuratè dicti
 sunt vesperilionibus venerabundi pro-
 cidere. Quando autem à se vnus aliquis
 excusserit ineptissimã vanitatem idolo-
 latriæ ac deserit prociidere vesperilio-
 nibus: tunc volet primùm ingredi cauer-
 nas solidæ petræ ac scissuras petrarum.
 Cauernæ istæ siue foramina petrarum
 multas illas mansiones designant, quæ
 meo arbitratu, iuxta Analogiam fidei in
 Christum distributæ sunt singulis, & scis-
 suræ petrarum passionem innuunt cor-
 poris ipsius, ad quam confugere optans
 qui sunt salutem consequuturi, seq; sub
 eius tegumento abscondere. 22. *Quies-
 cite ab homine cui respiratio in naribus eius, quia
 in quo reputatus est?* In exemplaribus com-
 munis & vulgatæ editionis minimè ap-
 ponitur hæc particula: sed in Hebraico
 positû à reliquis interpretibus tralatum
 est. Porro sensus talis est. Temperate vo-
 bis ab homine, ne cum eo ineatis luctam,
 ne aduersus ipsum exercitû educatis, qui
 talis est corporeæ cõstitutionis, vsq; ad eò
 infirmæ vt illi sit in naribus vitalis respira-
 tio, qua vel modicè detenta, esse iam de-
 finit. Videtur tandem hisce virtutibus
 (quas figuratè nominauit vesperiliones)
 præscribere, vt deinceps abstineant ab
 insidiis quas hominibus tendunt, qui in-
 firmi quidem secundum carnem sunt,
 apud Deum autem catalogo accensû
 sunt rerum honorabilium, nihilque est
 in his non discussum.

IN TERTIVM CAPVT ESAIÆ.

ΟΡΑΣΙΣ Γ.

VISIO III.

ΔΟΥΤ δὲ ὁ δεσπότης κύ-
 ειος Σαβαώθ ἀφελῆς ἀπὸ
 τῆς Ιουδαίας καὶ ἀπὸ Ιε-
 ρουσαλὴμ ἰσχύοντα ἐἰσὶν ὁ-
 σπῶν.] μετὰ τὸ βουλοῦσα-
 σθαι τὸν Ιουδαϊκὸν λαὸν βουλιῶν πονηρῶν καὶ
 τῶ κυρίου, ὁ σαυρωτῆς πῶ αὐτῶν ἐξ ἀδελ-
 νείας τῆς ἁρξικῆς, ζήσας δὲ ἐκ δυνάμεως
 Θεοῦ πατρὸς, τὴν ἀδελφῶν αὐτοῖς ἐραφῆκεν.

DCC E etiam dominator do-
 minus exercituum auferet à
 Iudæa & ab Hierusalē va-
 lidum & validam. Iudai-
 cus ille populus simul
 ac malitiosum iniuit
 consilium aduersus Dominum, ipse
 quidem infirmitate carnis cum ab eis
 fuisset crucifixus: vixisset autem virtute
 Dei patris, infirmitatem illis reliquit;
 FFFF iij

Ioh. 11. 25

1. Tim. 1. 12

Gen. 21. 12

Ioh. 6. 56

In peccatis enim vestris moriemini, ait, scriptura: nobis autem gratuito cōtulit, resurrectionis virtutē. Qui enim credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet. Si quidem infideles fatiscunt viribus & infirmantur sua erga crucem incredulitate: iusti autē cum fiducia dicunt, Omnia possum in eo qui me confortat, Christo. Qui enim Christum non habet: Dei virtutem, nec robur vllum habet. Quare auferet Dominus ab Hierusalem & ab Iudæa validum & validam, cuiusmodi erat Sarra, robusta planē & princeps tanti viri Abrahæ iuxta præceptum Domini dicentis? Omnia quæcumque dicet tibi Sara, audi eam. Qualis erat Rebecca, quæ studio hospitalitatis mirē labores exantlavit & invaluit virtute. Debora, dux exercitus. Iahel, aduersus hostē admirabilis constantiæ. Anna cuius preces exaudite sunt: & Elizabeth quæ propheta-
 bat. Non iam suppetunt robusti, non sunt validæ. Istius infirmitatis causa superius inducta est, qua factum est vt iam apud Iudæos non superfit robur panis & robur aquæ. Quemadmodū enim corpora nostra conualescunt ac firmantur subalterna sumptione congruetium alimentorum: ita quiddā est quod consentaneē pascit animam, eiq; suggerit vegetas vires ad bonitatē confectandā. Quid illud tandem est? Nimirum quod dixit Dominus, Quia caro mea verē est cibus, & sanguis meus verē est potus. Quibus autem non suppetunt hæc, iis vtiq; defit robur panis & robur aquæ. Vbi autē infirmæ dapes, ibi necesse est tales effici qui istis enuntriuntur. Cæterum nolim contingat ecclesiam miserē affici malis Hierusalem, vt ne ab ea auferatur qui potēs sit in omni opere bono & sermone ad propugnandā veritatem, qui potens sit in tolerandis ieiuniis, potens in orationibus, fortis in tentationibus, fortis in obedientia, in deiectione sui & humilitate, in ipsa mādatorum summa, nimirum in charitate. Pari ratione absit, vt ab ecclesia eam auferat quæ integritate præualeat, quæ fortis est morum grauitate, eleemosynarū largitione, assiduitate orandi, defatigatione vigiliarum. Absit inquam, vt auferatur robur panis & aquæ, subsidiū videlicet & facultas sermonis maximē efficax, & accommodata alendis animabus: quemadmodum & Iudæos destituit vis efficax prophetici spiritus. hinc fiti malē præmuntur verbi Dei, ad illud anhelātes, nec datur assequi posse. Abstulit enim eis Do-

A ἀναποθανήσθε γὰρ, φησι, ταῖς ἀμάρτιαις ὑμῶν. ἡμῖν δὲ τὸ δῶμα τὸν τῆς ἀνάστασις ἐχαρίσατο. ὁ γὰρ πιστῶν εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθάνη ζήσεται. οἱ μὲν γὰρ ἀπίστοι ἀναθενούσι τῇ ἀφαινοῖα ἀφ' ἧν τὸν εὐαγγέλιον ἀπίστα: οἷδε δίκαιοι μεταπέποιθῆσεως λέγροισι, πᾶντα ἰσχύοντα ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι με Χριστῷ. ὁ οὖν μὴ ἔχων τὸν Χριστὸν τί τὸ Θεοῦ δῶμα μιν, τί τὸ ἰσχύοντα ἔχει. ἀφ' ἧν τὸ ἀφελῆ κύριος ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ ἀπὸ Ἰουδαίας ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσαν, ὅποια ἦν Σάρρα, ἰσχύουσα καὶ ἀρχουσα τῆς πηλικύτου Ἀβραάμ, κατὰ πρῶτον τῆς κυρίου εἰπόντος, πᾶντα ὅσα ἐρεῖ σοι Σάρρα, ἀκούε αὐτῆς. ὅποια Ρεβέκκα, ἀφ' ἧν φιλοξενία ἀντιλοῦσα, ἔστι ἰσχύουσα ἀφ' ἧν τὸν ἀρετῶν. Δεδώρα γρατηγούσα. Ἰαήλ ἀεικνύουσα. Ἄννα εἰσακτουμένη καὶ Ἐλισάβετ πρῶτη τῆς πρῶτης. ὅσοι ἰσχύοντες ὄσοι ἰσχύουσαι. καὶ ἡ αἰτία τῆς ἀδενείας ἐπῆκται. ἀφ' ἧν μὴ εἶ) πρ' αὐτοῖς ἰσχύοντα καὶ ἰσχύοντα ὕδατος. ὡς περὶ τὰ ἄλλα ἡμῶν ταῖς κατὰ ἀλήθειαν ἐσθλαῖς ἐνδυναμοῦνται. οὕτως ἐστὶ καὶ τὸ τί τὸ ψυχρὸν πρῶτον, καὶ πρῶτον αὐτῆς τί τὸ πρῶτον τὰ κατὰ ὑπόνοιαν. τί οὖν ἐστὶ τῆς τοῦ; ὁ εἶπεν ὁ κύριος. ὅτι ἡ ἄφελῆ μου ἀληθῆς ἐστὶ βράσμα, ἔστι δὲ αἷμα μου ἀληθῆς ἐστὶ πόσις. οἷς δὲ ταῦτα μὴ πρῶτον, ἰσχύοντα καὶ ἰσχύοντα ὕδατος ἔχοντα ἀρχῆ. ὅπου δὲ αἱ ἐσθλα ἀδενείας, ἐκτὸς αἰσθητικῆς καὶ τοῖς πρῶτον εἶ) ποιούσαι. ἀλλὰ μὴ γροῖο παθεῖν τί τὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀμάρτηματα τῆς Ἱερουσαλήμ, ὡς ἀφαιρηθῆναι αὐτοῖς ἰσχύοντα ἐν πᾶσι ἐργῶ ἀγαθῶν καὶ λόγων τῶν ὑπὸ τῆς ἀληθείας, ἰσχύοντα ἐν νηστείας, ἰσχύοντα ἐν πρῶτον, ἰσχύοντα ἐν πειρασμοῖς, ἰσχύοντα ἐν ὑπομονῇ, ἐν ταπεινοφροσύνῃ, ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς ἐπιτολῶν τῆς ἀγάπης. ὁμοίως δὲ καὶ ἰσχύουσαν, ἐν ἀφθαρσία, ἐν σεμνότητι, ἐν ἐλεημοσύνῃ, ἐν τῇ πρῶτον τῆς δεήσεων, ἐν τοῖς κόποις τῆς ἀγρυπνίας. μηδὲ τί τὸ δῶμα καὶ ὕδατος ἰσχύοντα, τῆς ἐσθλα τῆς λόγου δυνάμεως τί τὸ ἀφορμῶν ἀφαιρηθῆναι. ὡς ἐπέλιπεν Ἰουδαίους ἡ ἰσχύοντα τῆς πρῶτον τῆς πύθματος. ἔστι κατὰ ἀλήθειαν λόγου τυχεροῖσιν, ὅτι θυμοῦντες λόγων Θεοῦ, καὶ μὴ ἔχοντες. ἀφελῆ γὰρ κύ-

Εἶος ἰσχυρὸν ἄρτου καὶ ἰσχυρὸν ὕδατος. ἔστι μὲν οὖν ἄρτος καὶ πρὸ ἡμῶν Ἑσφῆ, ἰσχυρὸν μὲν οὐκ ἐπιθῆσα, ἀποθνήσκειν δὲ οὐκ ἐπιτρέπουσα, ὁποῖαν Παῦλος τοῖς ἐπι νηπίοις ἐν Χερσῶ Κορινθίοις ᾠδασι δάξῃ· ἔστι δὲ καὶ λαχύρα ἀσθενούτων Ἑσφῆ· ἔστι δὲ καὶ τελείοις ἐπιτήδον ἢ φερέα Ἑσφῆ, τῷ ἄρτι πλὴν ἐξὶν τὰ ἀσθητήρια γυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διακρίσιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. καὶ εἰ ποτε ἀπορῆ ἐκκλήσια τῷ φερέῳ καὶ βύτονι δόγματι καὶ πεπληρωμένῳ τῷ θεῷ νοῦ ᾠδασι δόντων, γνώσιμα ἔστι τῷ ἀφαιρεῖσθαι αὐτῆς πλὴν ἰσχυρὸν τῷ ἄρτι· ἔστι δὲ καὶ ἐν ὕδατι ἰσχυρὸν καὶ ἀσθενία, κατὰ φησὶν ὁ κύριος πᾶς ὁ πίπτων ἐκ τῷ ὕδατος ἑαυτοῦ, διήσθη πάλιν· ὅς ἐστι αἰ πῆν ἐκ τῷ ὕδατος, οὐ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, εἰ μὴ διήσθη εἰς τὸν αἰῶνα. ὡστερ δὲ πλὴν φερέαν Ἑσφῆ καὶ πρὸς ἡγεμόνον λόγον πρὸς σφραγίσματα, πλὴν δὲ ὕδατος ὡς ὄχημα ἡμεῶν τῷ ἔσθῃ, ἔστι ἡμεῶν ἡμεῶν αὐτῷ πρὸς πλὴν ἀνάδδον· οὕτως αὖ εἶη καὶ ἐν τῷ Ἑσφῆ τῆς ψυχῆς. ὁ μὲν νοῦς ἡ πρὸς τῷ οἰκειοῦται τῷ Ἑσφῆ τῆς ψυχῆς. ὁ δὲ λόγος ἄρτι τῆς οἰκείας ἐνεργείας ὁδοποιῶν τοῖς δόγμασι, πλὴν ἀνάληψιν ἐργάζεται· ἀνοίξαι δὲ δεῖ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἵνα τοῦτου τῷ ἄρτι ἐμπλησθῶμεν καὶ τῷ ὕδατος. ἄρτι νοῦς γὰρ φησὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς σε, καὶ ἐμπλησθῆναι ἄρτιων. καὶ ἐν γενέσθαι δὲ ἀνοίγησθαι τῆς ἀγῶνι οἱ ὀφθαλμοί, καὶ εἶδεν ὁ ὕδατος. Γίγαντα ἔχοντα, ἔστι αἰθερον πολεμικὸν καὶ δικαστικόν.] ἔστι καλοῦ τεταγμένῳ πλὴν τῷ γίγαντος πρὸς ἡγεμόνιαν ἐν τῷ βύτονι, καὶ εἰ ποτε καὶ κατὰ τὸ σπέρμιον. ὡς τὸ ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμῶν ὀδόν. ἀφελῆ οὖν γίγαντα, τῶν ἐχόντων πῆν ἐκ φύσεως πρὸς τῆματα, καὶ ἔστι πλὴν σύγκρισιν τῆς ἀσθενείας πολλῶν ἀφαιρέσθαι, εἰς ἀνάληψιν ἐπισημῆς, ἢ εἰς ἀσκησιν ἄρτιων, τοῖς ἰσχυρῶν γίγαντας λέγεσθαι. ἰσχυρῶν δὲ τοῖς ἐκ τῆς ἰδίας ἐπιμελείας καὶ μελέτης, τὸ ἐκ φύσεως ἀγαθὸν τελειώσθαι· οὐκέτι ὡς Ἰουδαίοις πολεμικῶν· ὅθεν γὰρ ἐναρθρωσκῶνται τοῖς στρατιωτικῶν κατὰ λόγους. ἀλλ' ὅθεν δικαστικῶν. πρὸς δὲ δικαστικῶν γὰρ δικαστικῶν τοῖς ἀρχιμαλωτεύσασιν αὐτοῖς, ἄρτι τὸ

minus robur panis & robur aquæ. Est apud nos nutrimentum quoddam non robur quidem inferēs: at neque permit- tens emori, cuiusmodi cibum Paulus Corinthiis adhuc in Christo paruulis concinnat & instituit. Sunt enim hortenses herbæ ceu olera alimentum infirmis & ægris accommodum. Est & perfectis suis & familiaris cibus, nempe solidus iis quī habitu & assiduitate exercitatos habet sensus ad discretionem boni ac mali. Quod si ecclesia nonnunquam laboret penuriâ eorum qui tradere præualēt fortia dogmata solidæ eruditionis ac plena sensu diuino, hoc signo collige robur panis esse ablatum. Est & in aqua robur, est & infirmitas, iuxta Domini verbum dicentis, Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum. Quemadmodum enim secundum sententiam sermonis præcedentis, degustamus solidum cibum; adhibemus verò & liquidum siue mollem, vt sit vehiculum sicco, ac velut manu ducat ipsum ad concoctionem, [distribuâtq; in totum corpus:] ita quoque fit in alimonia animæ dispertienda. Primum enim & maximè cōsentaneum animæ alimentum, mens est siue intellectus. Sermo autem sua efficaci operatione viam præmunit excipiendis dogmatibus, cuius recreatione instaurantur animæ vires. Proinde aperiendi sunt & oculi, vt pane isto nos expleamus simul & aqua, scriptura dicente, Adaperi oculos tuos & implere panibus. In Genesi insuper, Aperti sunt oculi Agar & vidit aquam. 2. Gigantem & potentem, & hominem bellatorem, & iudicem. Gigantis appellationem deprehendimus hic in bonam partem & ordinem cooptari, & sicubi inueniatur, in caro est vsu, vt illud est: Exultabit vt gigas ad currendâ viam. Auferet igitur Gigantem. Arbitramur eos gigantes dici qui naturæ beneficio vnam aliquam obtinent prærogatiuam carnalis staturæ procerioris: aut certè antecellūt multos ad excipiendam scientiâ siue exercitium virtutis: hos inquam gigâtas dici putamus. Potentes autem eos interpretamur, qui suomet studio & cōmentatione iugi dexteritatē naturæ ad perfectionem perduxerunt. Bellatores proinde nulli iam apud Iudæos. Neque enim vlli amplius delectui militiæ adnumerâtur.

1. Cor. 5. 2

1. Cor. 4. 13

Gen. 20. 17

Gen. 21. 15

Ps. 18. 4

Sed neq; iudex vllus. Iudicū enim manib. traditi sunt qui eos redegerūt in captiuitatē,

quodd ex tribu Iudæ exoleuerint principes. Quæcumque præterea in illis intentatæ sunt afflictiones ob suam in Dominum incredulitatem, easdē & in nos ingeri possibile est, si quidam deprehendantur fuisse increduli. Etenim deserūt nos bellatores, qui arrip̄ta vniuersa Domini armatura generosē consistant aduersum insidias diaboli, quū nos opprim̄it infidelitatis & aduersariorum manibustradimur. Cæterum Dominum obsecremus, ne à nobis vir bellator tollatur lorica fidei communitus, galeam salutis indutus, quæ partes eius principales propugnet ac tueatur, pedes insuper habens præmunitos in præparatione Euangelij, gladium autem districtum ad promptè vlciscendum omnem inobedientiam, utque in summa, sicut addecet strenuum militem Christi collaborantem Euangelio, minimè implicantem se vitæ istius negotiis, ut ei se probet & placeat à quo est allectus militiæ. Habet ecclesia & iudices qui possint fratrem conciliare fratri, à quibus mundus hic iudicatur, quin & iidem angelos iudicabant. Si quando igitur inualuerint numero vaniloqui mentiumque seductores, docentes quæ non oportet, evertentes vniuersas domos turpis lucri gratia; nec interim adfuerit qui talibus obturet os in ecclesia, neque destruat eorum celsitudinem extollentem se aduersus scientiã Dei, nosse conuenit eam esse destitutam ob multiplicem eius inobedientiam. Si nemo adfuerit, qui sapientia sua possit inter fratrem & fratrem sententiam ferre, sed inopia sanctorum lites ab infidelibus dirimi necesse sit: hoc planè argumentum est desertionis. Abstulit enim Dominus etiam iudicem, & prophetam, & coniectorem. Ad Ioannem vsque prophetia omnis penes Iudæos stetit. At legis iuxta spiritualem intelligentiam accipiendæ coniector aut interpres diuini consilij nullus apud eos superest, ob cæcitatem quæ contigit ipsi Israël. Sed & in Ecclesia donum est prophetiæ, propter eum, qui posuit in Ecclesia primum Apostolos, deinde prophetas. Si quando igitur introierint infideles & idiotæ, neq; coarguantur, non item diiudicetur, per hoc specimen collige derelictionis. Ait enim Paulus, si prophetetis, introierit autē infidelis aliquis aut idio-

Ephes 6.14

2. Tim. 1. 8

2. Cor. 10. 5

1. Cor. 12.

1. Cor. 14. 24.

A σκλείπειν ἄρχοντα ἐξ Ἰουδα. ἕκαστα μὲν τοῖς τῶν ἐκείνοις ἀφ' οὗ τὴν εἰς τὸν κύριον ἀπίσταν ἀπειληθέντων, διωατὸν καὶ ἐφ' ἡμῶν γενέσθαι, εἰὰν ἀπειθῶμεν. ὅτι λέγει οἱ γὰρ καὶ ἡμῶν πολεμιστῶν, οἱ ἀναλαμβάνοντες τὴν τοῦ κυρίου προοπλίαν, καὶ ἰσχυροὶ ἡγῶναι. πρὸς τὰς μεθοδείας τῶν ἀθεοφύλων, ὅταν κατακρηπίσῃ ἡμῶν ἡ ἀπίστα, καὶ πρὸς ἀθεοφύλων τοῖς ὑπενασίοις. ἀλλὰ δεόμεθα τῶν κυρίου μὴ ἄρχοντα ἀφ' ἡμῶν πολεμιστῶν, ἀλλὰ τῶν ἰσχυρῶν τῆς πίστεως ὑπερωμένων, καὶ τὴν περικεφαλαίαν τῆς ἰσχυρίας σκέπουσιν αὐτῶν τὰ χεῖρα ὑπεκείμων, καὶ πῆς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τῶν διαφελίου ἰσχυροῦσιν. ἕσασθαι δὲ καὶ τὴν μάχασιν ἐτοιμῶς ἔχοντα ἐκδικῆσαι πᾶσαν ἀθεοφύλιαν· καὶ ὅ ὅλον, αἰσκαλὸν φραπῶντι χειρῶν, συγκαταπαύωμεν τὰ διαφελία, μὴ ἐμπλεκόμενον τῶν τῆς βίου πρᾶγματειᾶς, ἵνα τῶν φραπῶν ἀρέσῃ. ἔχῃ δὲ καὶ δικαστῆς ἡ ἐκκλησία τοῖς δυναμῶσι ἀδελφῶν μὴ ἀδελφῶν συμβόσασιν· ἐφ' ὧν καὶ ὁ κόσμος κρίνεται; οἱ καὶ ἀγγέλοις κρίνῃσιν. εἰὰν οὖν ποτε πληθυνθῶσι μεταμολογῶν καὶ φρεναπάται, διδάσκοντες ἂ μὴ δεῖ, ἀνατρέποντες ὅλοις οἴκοις αἰσροῦ κέρδοις χεῖρ· καὶ ὁ ὅτισομίζων ἐν ἐκκλησίᾳ τοῖς τριούτοις μὴ ἢ, μηδὲ καταρῶν αὐτῶν τὰ ἐπαρῶμα ὑψώματα καὶ τῆς γνώσεως τῶν Θεοῦ, εἰδέναι δεῖ, ὅτι ἀφ' οὗ πληθυνθῶσι τὴν πρᾶξι αὐτῆς ἐκκαλεῖται. ἔσῃ μὴδεῖς ἢ ἄφροσ ὁ δυναμῶν κρίνειν ἀναμέσον τῶν ἀδελφῶν· ἀλλ' ὅτι τῶν ἀπίστων κρίνεται δι' ἀπορίαν ἀγῶν· σημεῖον καὶ τῆτο ἐκκαλεῖται. ἀφελῆ γὰρ κύριος καὶ δικαστῆν. Καὶ πρᾶφῆται, καὶ σοφαστῆν.] πᾶσα πρᾶφῆται πρὸς Ἰουδαίους μέγρι Ἰωάννη· ὅ δὲ ἀπ' ἐκείνου ὅτι λέλοιπεν αὐτοῖς. καὶ ὁ ἔννομος δὲ προματικῶς σοφαστῶν τῶν βουλήματος, πρ' αὐτοῖς εἰσῆσθαι, ἀφ' οὗ τὴν πᾶρῶσιν τὴν ἡγομένην τῶν Ἰσραήλ. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ χεῖρσιν ὅτι πρᾶφῆται, ἀφ' οὗ τῶν ἡμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πρᾶφῶν ἀπορίαις, δὲ τῶν πρᾶφῆται. εἰὰν οὖν ποτε εἰσέλθωσιν ἀπίστοι ἢ ἰδιῶται, καὶ μὴ ἐλεῖθῶσι, μηδὲ ἀνακρίθῶσι, γνώσει καὶ τῆτο ἐκκαλεῖται. εἰὰν γὰρ φησι πρᾶφῆται, εἰσέλθῃ δὲ τις ἀπίστος ἢ ἰδιῶ-

της, ἐλέγχεται ἀπὸ πτότων, ἀνακρίνεται ἀπὸ πτότων, τὰ κρυπτά τῆ καρδίας αὐτῆ φανερα γίνεται. Ὡκοῦν παρρητικῆς μὲν ἔστιν, ὁ χεῖ ἀποκαλύψιν τῆ πνύματος παρρητικῶν ὁ μέλλον σοφίας δὲ ὁ ἀφ' ὧν σέσωσιν ἐκ τῆ ὁμοίου παρρητικῆς διὰ τὴν πείραν τῆν παρρητικῶν, ὁ μέλλον σωτηρικῆς ἡμετέρας. ὁ λέγων ὅτι ἐὰν ποιήσωμεν τὰ Σοδὼμων, ὁμοία ἐκείνοις πεισόμεθα. ἢ ὅτι ἐὰν μετὰμοιωσώμεν ὡς οἱ Νινυθίται παρρητικῶς ἐκείνοις ἐλεησόμεθα. Καὶ παρρητικῶν.] ὡς τοῖς ἀπειθεῖς ἔστι καὶ ἡ τῆ παρρητικῶν ἀφάρσεις, ὡς ὁ φελος οὐ μικρὸν ἐκ τῆ πείραν πείραντος. ἀρ' οὖν ὁ ὅποσιν τῆ παρρητικῆς ἀξιώται, καὶ ἐγκρατεῖς τῶν παρρητικῶν, ἔσθ' παρρητικῶν. ἢ ὁ φέρων τὸν χαρακτῆρα τῆ παρρητικῶν, ἀνεκλήτως, μάστιγα μὲν ἀπειθεῖς γυναικός. Εἰ δὲ ἄρα χεῖ τὸν τῆ κυρίου νόμον μιᾶς γυναικός ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐκ κατηγεία ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα, μὴ αὐθάδης, μὴ ὀργίλος, μὴ πάρονος, μὴ ἀγροκερδής· ἀλλὰ φιλόξενος, φιλόστοργος, ἄφρων, ὀσιος, δίκαιος, ἐγκρατής, ἀντεχόμενος τῆ χεῖ τὴν διδασκαλίαν πιστοῦ λόγου, ὡς δυνατὸς εἶναι καὶ παρρητικῶν ἐν τῇ ὑπακοῇ διδασκαλία, καὶ τοῖς ἀπλήρησιν ἐλέγχων. ἔσθ' παρρητικῶν, ὃν ἀπὸ τῆ ἀμνηστίας λαοῦ ἀφάρσεται κύριος, ὡς ἰσχύοντα καὶ ὡς ἰσχύουσαν ὡς ἰσχυρὸν δόξου ἐ ἰσχυρὸν ὕδατος, ὡς πολεμιστὴν, ὡς δικαστὴν, οὕτως καὶ παρρητικῶν. ὅταν μὲν οὖν ἴδης ὄντας μὲν πῖνας ἀξίους τῆ ἐγκρατεῖας ἀσθεταῖς τοῖς παρρητικῶν, λατρεύοντες δὲ ἢ ἀμελοῦμενοι, καὶ αὐτὶ αὐτῶν τοῖς ἀξίους παρρητικῶν, γίνωσκε ὅτι ἀπὸ τῆ ποιότητος λαοῦ ἀφείλεν ὁ κύριος παρρητικῶν. ἰλίχου δὲ ἔστι χρεία τραπέζιτου, ὡς μὴ ἀφαιρήσαντες αὐτὸν τὸν ἐν πύποις δόκιμον, ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῶν μεγάλων αὐτῶν θεράποντι Μωϋσῆ τὴν ποιότητων ἐκλογὴν ὅπως ἐφασκε. σὺ ἀνάγαγε γὰρ μοί, φησι, ἐβδομήκοντα ἀνδρας ἀπὸ τῶν παρρητικῶν τῆ Ἰσραήλ, οἷς αὐτὸς σὺ οἶδας, ὅτι οὗτοί εἰσι παρρητικῶν τῆ λαοῦ· καὶ σὺ ἀξίους αὐτοῖς ὅτι τὴν σκηνὴν τῆ μὴρτουρίου, καὶ στήσονται ἐκεί μετὰ σοὶ καὶ ἀφελῶ ἀπὸ τῆ πνύματος τῆ ὅτι ἔτι, ἔτι ἐπέστησεν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ σὺ ἀναπλήσονται με-

A ta, arguitur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus. Occulta cordis eius manifesta fiunt. Propheta igitur est, qui per Spiritus sancti reuelationem quod futurum est prænuntiat: coniector autem siue interpretis est, qui sagaci vsus prudentia, & collatione similiū per diuturnam experientiam præteritorum conicit rem futuram. Putà si quidem is dicat: si fecerimus flagitia Sodomitarum, cōsimili pœna atque illi plectemur. Aut certè si nos exemplo Niniuitarum, pœnituerit malè commissorum, perinde atque illi misericordiã consequemur. *Et senioem.* B Inter ea quæ comminatur Dominus, est & ablatio presbyteri siue senioris, quod ex senioris præsentia non mediocre emolumentum in alios resiliat. Quisquis igitur præsentia cathedræ dignus censetur, iamque ascriptus est ordini presbyteratus, qui talis est presbyter aut circumfert characterem presbyterij, par est eum vel maximè esse irreprehensibilis vitæ & qui vxorem non duxerit. Quod si forsan iuxta Domini legem, vnus sit vxoris vir, filios habeat fideles, non in accusatione luxuriæ, aut non subditos, ne sit contumax, non iracūdus, non vinolentus, non turpis lucri cupidus, sed hospitalis, erga probos benignus, modestus ac prudens, sanctus, iustus, continens, amplectens eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, vt potens sit exhortari doctrina sana, & eos qui contradicunt, arguere. Talis est presbyter, quem aufert Dominus à delinquente populo, quem admodum validum & validam, sicut robur panis & robur aquæ, vt bellatorem, vt iudicem, ita & presbyterum. Atqui quum videris nonnullos quidem dignos qui in ordinē presbyterorum cooptentur, & iidem delitescunt aut neglectim transmittuntur, præq; his designatur indigni, scito quia dominus ab eiusmodi populo aufert presbyterū. Quali autē trapezita fit opus, & quàm admirabili, vt ne eū fugiat, quid in his diiudicandis probandum sit: indicauit Dominus eximio illi famulo suo Moyse, permisso illius fidei talium delectu. Ait enim, Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israël, quos tu ipse nosti, quia ipsi sunt seniores populi, simulq; adduces eos ad tabernaculū testimonij, & stabunt illic tecum: & auferā de spiritu qui in te est, & reponā super eos, eruntque tibi auxilio ad susti-

1. Tim. 3. 2. ad Tit. 1.

Num. 11. 24.

nendum impetum populi huius, & non portabis eos tu solus. Equidē tales oportet esse matura ætate prouectos, & qui tēporis prolixitudine euaserint multarū rerū cognitione periti, quiq; ab ipsa primū efflorescente canicie exhibuerint morum constantiā. Gloria enim seniorum, canicies. Sicubi tamen cōperietur fenilis sensus & prudentia in ætate iuuenili, donū hoc haudquaquā aspernabile: imò fides habenda est ei qui dicit: Canicies autē est prudentia in hominibus. Ea enim senectus prudentiæ ac sensuū laudem promeretur ampliorē tantò præ eo qui ad criniū alborem per senilem consistentiā peruenit. Fortasse hoc insinuat scriptura. A facie cani cōsurges. Et, Honorabis faciem presbyteri. Si quis enim fuerit ad exēplum sapientis illius Danielis, corpore quidē iuueculus, canus verò sensu, utiq; iustius præferēdus venit istis qui in proposito flagitiosæ ac petulantis vitæ confenscētes, caniciem ostentant corporis quēadmodū seniores illi in Babylone, inueterati dierū malorū: quare & ad Daniele m adhuc puerulū, qui per sensibilem ætatē erat quidē iunior, at intellectuabili prudētia canus, transierat donum presbyterij. Non enim mentiti sunt qui dicebant: Veni, sede in medio nostrū, quia dedit tibi Deus honorē presbyterij. Ad hunc modum nonnunquam contingit inueniri adolescentes honoris gratia anteponendos istis senioribus, qui per oscitantia & neglectim vitam traducunt. Presbyteri igitur illi apud Iudæos emērito nomine sic vocabātur. Abstulit enim Deus ut bellatorē & prophetam: ita & presbyterum à Iudæorum populo. Oret proinde ecclesia, ne à se auferatur presbyter qui ea sit dignus appellatione. Quanti id æstimari debeat, didicimus in Abrahamo. In superioribus siquidē generationibus plerique alij longē eo diuturniores in uiuis conseruati sunt, Vixit enim Adam nongentis triginta annis. Et vixit Mathusalē nongētis & septuaginta annis, & mortuus est. Et vixit Noë nongentis quinquaginta annis, porrò nullus vnquā senior illis fuit. Sed & Abraham testimonio Saræ dictus est, senior. Nondū quidem mihi contigit in hanc vsque ætatem. Dominus autem meus senior. Planē senior erat, quod eius anima incanuisset virtute. 3. Et quinquagenarium principem. Dominus exercituum interminatur se à Iudæis cum reliquis ablatum & quinquagenarium principem.

Proo. 20. 29.

Sap. 4. 9.

Zenit. 19. 32. & 39. 32.

Dan 13.

Gen. 5.

Α τὰ θεὸ πτω ὀρμυλὸ τῆ λαοὺ πούτῃ, καὶ εὐθὺ οἴσῃς αὐτοῖς σὺ μόνος. Τούτοις ὁ χροῖ ἐῖ) παρη- κωντας καθ' ἡλικία, πολλὰν μὲν πεπειραμέ- νοις ἀφ' τὸν χρόνον, καὶ ὁ δὲ σαφὲς τῶν ἡθῶν ἐκ τ' ἐπορμύσης αὐτοῖς πολιὰς ἑποφαινοντας, δὲ- ξα γὰρ παρῆσυτῆρων πολιὰ. εἰ δὲ που εἰ ἐν ἡλι- κία νέα παρῆσυτῆκὸν διρετῆι φρονημα, εὐθὺ ἀπμασῆον ὁ δῶρον, ἀλλὰ πισυτέον τὰ λέ- ρωντῖ πολιὰ δὲ ἐστὶ φρονησις ἐν ἀφροσῆποις. πλεῖον γὰρ τὰ ὄντῖ εἰς παρῆσυτῆρου σύσασι τ' ἐν φροσῖ λυκότῆτος, ὁ ἐν φρονησῆ παρῆσυ- τῆκὸν. μήποτε γὰρ τῆτο βούλεται εἰ ὁ λόγος, ἀπὸ παρῆσῶπου πολιου εἰξανασῆση, καὶ πμῆσῆς παρῆσῶπου παρῆσυτῆρου. εἰαὶ γὰρ ἡσῆ καὶ τὸν φροῖν Δανιήλ, νέος μὲν ὁ ἄμα πολιὸς δὲ τ' φρονησι, δικαιοτέρος παρῆσιμα εἰ τῶν τὰς φρο- μαπῆσῆς πολιὰς ἐν ἀκορῆσῶ τῆ παρῆσιμασῆ παρῆφρονητων, καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας παρῆσυτῆροις, τοῖς πεπαλαισῆμῶις ἡμερῶν κακῶν. δὲ καὶ ἐπὶ τ' Δανιήλ παιδάειον ὄντα, καὶ νεώτερον καὶ τ' ἀφρονητικῶ ἡλικία, πτω δὲ νοητικῶ πολιαν ὄπτῖ τ' φρονησῆως ἔχοντα, με- τῆλθε εἰ παρῆσυτῆροις ὁ χροῖσιμα. εἰ γὰρ ἐφδύ- δοντο λέρῶντες, δεύρο καὶ καῆσιον ἐν μέσῶ ἡ- μῶν. ὅπτῖ θεὸ εἰδωκεν ὁ θεὸς ὁ παρῆσυτῆρειον οὔτως ἐνδέχεται ποτε παρῆσυτῆρων μαθῆμῶς καὶ ἡμῶν μῶως βιοιωῶτων, παρῆσιμοτέροις δι- ελοκαεῖς νέοις. φδύδανυμοι ποίνω οἱ παρῆσι Ιθ- δαμοῖς παρῆσυτῆροι. ἀφῆλε γὰρ ὁ θεὸς ὡς πο- λεμισῆν καὶ παρῆσιτικῶ οὔτω εἰ παρῆσυτῆρου ἀπὸ τῆ λαοὺ αὐτῶν ἢ δὲ ἐκκλησιὰ διχῆσῶτα μὴ ἀφαρῆσιτικῶ αὐτῆς παρῆσυτῆρου, τὸν τῆς παρῆσιμασῆς ἀξῆιον τῆσῆς. ἔπο δὲ ἡλικῶν ἐστὶ ὄπτῖ τῆ Αβραάμ, μεμαθῆσῆμῶ. ὅπτῖ πολυ- χρονωῶτεροι μὲν αὐτῶ πολλοὶ κατηεῖθμῶντα ἐν τῶσ αὐῶ χροεῖς ἔρῆσιον ὁ Αδάμ ἐνακόσια καὶ τετράκοντα ἔτη καὶ ἔρῆσιον Μαθουσαλα ἐν- νακόσια καὶ ἐβδομήκοντα ἔτη, καὶ ἀπέθανε καὶ ἔρῆσιον Νωῆ ἔτη ἐνακόσια πέντε, παρῆσυτῆρος δὲ ἐκεῖνων εὐθὺς. ἀλλ' Αβραάμ παρῆσυτῆ- ρος καὶ πτω μῶρτυεῖασι Σάρρας λερῆσῆς οὔ- πτω μὲν μοι γέρῶνεν ἔως τῆ νῦν ὁ δὲ κῆσιός μου παρῆσυτῆρος ὁ παρῆσυτῆρος δὲ ἡσῆ ἀφ' πτω πολιωσῆσῶν αὐτῶ πτω ψυχῶ δῆρε- τῶ. Καὶ πεντηκόνταρχον ἀφαρῆσιον μῶ τῶν λωιπῶν ἀπειλῆ κῆσιος Σαβῶθ τ' Ιουδαῶν. τῆ τῆτε

ὡς τὸ λέγων, ὅτι πᾶσιν τῶν ὑπακόντων αὐτοῖς οἰκονομίαι καὶ διοικήσεις ἀφίησι συλλυθῶσαι, ἀπὸ μέρους δ' ὅλον λέγων, χιλιάρχων γὰρ καὶ ἑκατοντάρχων καὶ πεντηκοντάρχων καὶ δεκάρχων καὶ τῶν συμβούλων Ἰσθάρ, ὑπὸ Μωϋσέως κατὰσάντων· ὡς διαβασάξεν αὐτοῖς τὸν λαόν, καὶ τὰ ἡσόντα κρίματα τῶν δεομένων κρίσει, ἐφ' ἑαυτοῖς ἀναδέχεσθαι, ἵνα ἀπειλή αὐτοῖς ὅτι, τῶν διακρίσεων αὐτῶν ἀφαιρήσεται. Διὰ τὸ ἀφαιρήσεται αὐτῶν καὶ πεντηκοντάρχων ἀπειλή, πολεμιστῶν, καὶ δικαστῶν, καὶ σοφιστῶν, καὶ ὑποφθιτῶν, καὶ ὑποσβύττων. Καὶ θαυμαστὸν σύμβουλον.] πολὺ δ' ἀγαθόν καὶ B χρησίμων ἐκ τῆς συμβουλῆς ἢ βίᾳ ἢ τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τὸ ἕνα μηδὲ ἑαυτῶν ἔξαρκεῖν πρὸς πάντα, ἀλλὰ δεῖσθαι κρινωνῶν πλέον καὶ τῶν συμβερόντων ἐκλογῶν, ἢ καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς θεματικὰς, ὡς ἀσυμβούλουτος ἀνθρώπος πλοῖον ὅτιν ἀκυβέρνητον, ὡς ἔτυχε τῆς φορεῖς τῆς πρυμνῆς ἐκδεδομένον. εἰ τίνω ἐν ταῖς αὐτῶν τυχόντων σκέψαι συμβούλους συμπρολαμβάνοντες, ὅταν ὑπὸ ψυχῆς καὶ τῶν διαβερόντων αὐτῆς βουλεύομεθα, πῶς ἔχῃ τὰς θαυμαστὰς συμβούλους ἑπιζητητέον ἡμῖν; Ἰδαίωσι τίνω ἀφ' οὗ δὲ πονηρὸν συμβούλιον ἐποίησαντο δὲ πῶς προλαβώσιν τὸν κύριον· ἀφῆλεν αὐτῶν ὁ κύριος τὸν θαυμαστὸν σύμβουλον, ὃς τὰς μὲν συμβούλους ἐθαύμαζον. ἔξεπλήθυνον γὰρ ὅτι τῆ διδαχῆ αὐτῆς, τῆς δὲ προλαβώσιν ἢ προσεῖχον· πῶς δὲ οὐ θαυμαστὸς σύμβουλος, ὁ ἀπὸ τῆς, ὁφθαλμῶν ἀπὸ τῆς ὁφθαλμοῦ συμβουλιῶν, τὰς ῥαπίζοντι τῶν δόξιαν σαζῶνα ἐρέφην αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλω, μὴ ὀργίζεσθαι, μηδὲ διακρίεσθαι, μὴ ἑπιθυμεῖν τῶν ἀγαθῶν· ἐχθρὸν μὴ ἡγιάσθαι, ἀλλὰ ἀγαπᾶν τοὺς μισοῦντας, μὴ μεριμᾶν περὶ τῶν φθαρτῶν, μὴ μετρωεῖσθαι τῶν δόξιαν, μὴ ζητεῖν πρὸς Θεὸν τὰ μικρὰ· ἐν οὐρανῶν τῆ καρδίᾳ ἔχον, ἐκδὲ μετὰ πέντα τοὺς θησαυροῦς, Θεῶ σιωπῆσαι, φιλαδέλφον ἔτι, συμπάτη, κρινωνικὸν ὧν ἔχῃ, μὴ ἐν βρώμασι δὲ μαρῶν.

A Qua de causa hoc dicit? Quod omnem fineret circa eos dispensationem rei que publicæ administrationem deceti prius ordine constitutam permisceri & confundi, à parte summam totius insinuans. Moses enim iuxta cōsiliū Iethro constituit tribunos millenarios, cēturiones, quinquagenarios ac decanos, vt ipsi pondus administrandi populi sustinerent; minoraq; iudicia in se reciperēt eorum, quibus iudice opus esset. Hunc reipublicæ ordinem comminatur se eis ablatum, Ob hoc inquit; se subtrahaturum ab eis interminatur quinquagenarium principem, bellatorem, iudicem, coniectorem siue interpretem, prophetam ac presbyterum. *Et admirabilem cōsiliarium.* Ad instituendam hominum vitam non parum frugis bonæ & vtilitatis resilit ex consilio, quod nemo vnus sibi sufficiat in omnibus, sed opus sit ad delectum eorum quæ conducibilia sunt, in cōmune decernant plures, siue ad corporales istas actiones. Itaque homo sine consiliario nauis est suo destituta gubernatore, temerèque exposita agitationibus ventorum. Quod si ad decidendas quæstiones seu disceptationes quæ de rebus fortuitis oboriuntur, asciscimus nobis consiliarios: quando consilium inimus de animæ salute, & his quæ ad eam parandam conducunt, quomodo non etiam nobis exquirimus eos qui admiratione digni consiliarij sint? Itaque Iudæi ex quo malignum agitauerunt consilium, quonam pacto in manus præsidis traderent Dominum Iesum: ab eis Dominus ipse admirabilem consiliarium abstulit, cuius quidem consilia illis erant admirationi. Super doctrina enim eius, incredibili admiratione fuerant percussi: sed ne sic quidem admonitionibus attentas aures commodabant. Quomodo enim non is admirabilis consiliarius, qui loco illius mandati oculum pro oculo, consulit, vt ei qui in maxillam dexteram incusserit alapam, obuertas & sinistram? Qui consulit, vt ne irascaris, ne iudicio contendas cum aduersario, quæ obfcæna sunt & indecentia, ne concupiscas, ne quem existimes tibi inimicum, quin potius vult vt eum qui te oderit, complectaris charitate, & de his quæ ob-

noxia sunt corruptioni, ne anxius sis aut plus æquo sollicitus, ne eleueris mente, à Deo parua hæc ne anxie quæras, cor tuum habeas in cælo, & illuc tuos trāsmittas thesauros, vt cum Deo verferis, sis amator fratrum, alienæ calamitati condolens; ea quæ possides libenter in communem vsum dispersiens, ne putes in cibis pollutionem sitam esse.

Matth. 23
33.

Matth. 5:39

verum in animi proposito ac voluntate. Dominus eum qui talia tamq; diuina & omni digna admiratione consulebat, ab eis abstulit, quod se non acceperint. Non igitur in posterū apud istos admirabilis cōperietur consiliarius. Cæterū ipsi deprecemur, ne ecclesia hæc consiliario destituatur sic admirabili, vt quādo vnū aliquē apprehenderit articulus captādi cōsiliij pro necessariis, ad hanc profectus domum, cōmune animarum consilium, inueniat verbū consolatorium, quasi lucernam quandā ad eorum inuentionem quæ conducant animabus. Qui autem quū ad manum habeat opportunū consilium, pergit nihilominus post prauā voluntatē sui cordis vani, conferēdus venit ipsi Roboā qui spreto salutari seniorum consilio, assensus est & morem gessit iunioribus secum à puero genialiter educatis, quapropter imperio in decē tribus excidit. *Et sapientem architectum.* Submota à Iudæis commoda vtilitate admirabilis consiliarij, qui declaratus est esse Dominus noster Iesus Christus, ab iisdē quoq; ablati est & sapiēs architectus, Apostolus insuper factus est gentiū Hebræus ex Hebræis secundū legem Phariseus seruus factus Iesu Christi, quem persecutus fuerat. Quænam est demonstratio scientiæ istius Architectonicæ? Ipse siquidem de se ait, Vt sapiens architectus fundamentum posui. At qui puto, quia Spiritus sanctus illi præsidet architecturæ ad fabricā Ecclesiæ Dei, testimonio ipsius Pauli dicentis: Coædificamini in habitaculum Dei in spiritu, idque per distributionem Spiritus sancti coædificamini & crescitis in templum sanctum in Domino. Itaque eos qui hunc reiecerunt admirabilem consiliariū, nempe Deum Verbum, destituit etiam sapiente architecto, Spiritu scilicet sancto, vt iam non habeant à quo in vnam & eandem fabricam coartentur, quiq; in vnam compagem eos connectat. Dissoluti quum sint, & à se inuicem intercisi ac dissecti, nō iam possunt per spiritualem substruentionem, effici Dei templum. Atqui oremus nos quoque vt Spiritus sanctus ecclesiæ subministret gratiam abundē per quam constituat nobis spirituales architectos, cuiusmodi erat Beselel, quē impleuit Deus spiritu diuino, spiritu intellectus & scientiæ, vt affabrē faceret quæcumque opera ex arte fabrilī. *Et prudentem auditorē.* Si iuxta Solomonem, sermo preciosus ad aurem exaudientem,

3. Reg. 22.

2. Cor. 3. 10

Eph. 2. 22.

A ἄλλ' ἐν καρδίᾳ καὶ παρρησίᾳ πηθεύει, τῶν τὸν παῖτα συμβουλεύοντα, οὕτω γὰρ καὶ θαυμαστὰ εἶχε ὁ μὴ δεχθῆναι παρ' αὐτῶν, ἀφῆλεν ὁ κύριος. ἔκετι οὖν θαυμαστὸς παρ' αὐτοῖς σύμβουλος. βιάσασθε δὲ μὴ ἀποστρέψαι τὴν θαυμαστὸν σύμβουλον τὸ ἐκκλησιαστικόν, ἵνα ἐπειδὴν καὶ λάβῃ πῶς καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀναγκῶν βελῆς, ἀποστρέψαι εἰς τὸ οἶκον τῶν ὁ κρινόντων τῶν ψυχῶν βουλομένων, βῆρῃ λόγον παρ' ἐκκλησιαστικῶν, οἷον πῶς παρ' αὐτοῖς διδρασκῶν τῶν ἀναγκῶν ταῖς ψυχῆς ἐμποιοῦνται. ὁ δὲ παρρησίας συμβουλῆς ἀγαθῆς, ὡς θελήματι τῆς καρδίας αὐτῆς πορθομένου τῆς ματαίας, ὁμοίος ἔστι ὡς Ροβοάμ, ὅς ἀπιμάσας πῶς σῶσαι γὰρ ἡμῶν τῶν παρρησιωτέρων, ἠκολούθει τοῖς νεωτέροις τοῖς σιωπηροῦσιν αὐτῶν. δι' ἧς καὶ τῶν δέκα φυλῶν τῆς βασιλείας ἐξέπεσε. Καὶ ἔφην δεχτέκτονα.] μὲν δὲ δεχθῆναι ἀπὸ τῶν Ἰσραηλίων πῶς ἀφέλειμ τὸ θαυμαστὸν σύμβουλον, ὅς ἐδείκνυτο ὡς ὁ κύριος ἡμεῶν Ἰησοῦς Χριστός. ἤρθη ἀπ' αὐτῶν καὶ ὁ θεὸς δεχτέκτων, καὶ ἐγένετο ἀπόστολος ἐθνῶν, ὁ Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, ὁ κατὰ νόμον Φαρισαῖος, Παῦλος δούλος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν ἐδίωξε. τίς ἢ τῆς δεχτέκτων αὐτῆς ὁπίστημις ἀπόδηξις; αὐτὸς γὰρ φησὶν ὡς θεὸς δεχτέκτων θεμέλιον τέθεικα. οἶμα δὲ ὅτι καὶ ὁ πνεῦμα ὁ ἅγιον δεχτέκτων ἐκκλησιαστικῶν θεοῦ, καὶ αὐτὸν τὸν Παῦλον λέγουσιν, σιωπηροῦσιν εἰς καὶ κλητικῶν τῶν θεοῦ ἐν πνεύματι, καὶ ὁ δεχθῆναι τῆς ὁπίστημις τῶν πνεύματος σιωπηροῦσιν εἰς καὶ αὐτῶν εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ. τοῖς οὖν ἀποστόλοις τὸν θαυμαστὸν σύμβουλον τὸν θεὸν λόγον, ἐρήμοις ἐποίησε τῶν θεοῦ δεχτέκτων τῶν ἁγίου πνεύματος. ἀπὸ τῶν μὴ ἔχοντες τὸν σιωπηροῦσιν αὐτοῖς καὶ συμβουλεύοντα λευκῶν εἰσὶν ἐξοσμένοι ἀπὸ ἀλήλων, ἡμέτερος θεοῦ δεχθῆναι τῶν πνεύματος οἰκοδομῆς μὴ διωκόμενοι. ἀλλ' ἡμεῖς βιάσασθε, ἔχον τὸ ἐκκλησιαστικόν πῶς ὁπίστημις τῶν πνεύματος, ὡς ἀναδείκνυται ἡμῖν τοῖς πνευματικῶν δεχτέκτων, ὁποῖος ἦ ὁ Βεσελελ, ὃν ἐπέπλησεν ὁ θεός, πνεῦμα θεῖον, πνεῦμα συνέσεως καὶ ὁπίστημις, δεχτέκτων καὶ πῶς τὰ ἔργα τῆς ἀρχιεπισκοπίας. καὶ συνετὸν ἀκροατῆν.] εἰ καὶ τὸ σιωπηροῦσιν, λόγος πολυτελής εἰς ἧς βῆρῃ,

ὅπου λόγος ἔκ ἐστιν, ἔδὲ ἀκῆς χρεία. ἐπεὶ οὖν ἤρθη ὁ θαυμαστὸς σύμβουλος, ἀχολούθως συναφρέθη καὶ ὁ σιωπητὸς ἀκροατὴς. ὅπου γὰρ δόξασιν ἔκ ἐστὶν, τραπεζίτης δόξαι· λυπηθὲν δὲ καὶ ὅπου λόγος μὴ ἢ πλήρης νοημάτων καὶ κτησάτων φερύμων, ὁ δὲ σιωπητὸς αὐτῶν ἐπαγαθάνομος, μὴ περὶ ἧ ὡς μὴ ἔχοντα ὅσα τῆ ψυχῆς, ἀ ὁ κύριος πρὸς τὴν ἰδίαν λόγων ἀκροασίαν ὅπτιζηται λέγων· ὁ ἔχων ὅσα ἀκούειν, ἀκούετω. Καὶ ὅπτιζῃσιν νεανίσκοις δόξοντας αὐτῶν, καὶ ἐμπάκται κλειδύσασιν αὐτῶν.] διπλῆ τιμωρία, καὶ ἀφαιρετικὰ τὰ ἀγαθὰ, καὶ πῶδα δὲ πῶδα τοῖς χείροσι. μὴ γὰρ ὁ ἀφελεῖν τὸν δεσπότην κύριον ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἰσχυρὸν δόξα καὶ ἰσχυρὸν ὕδατος, γίγαντα καὶ ἰσχύοντα, καὶ αἰθροποι πολέμησιν, ἔ δικαστὴν, ἔ σοφῆσιν, ἔ πεντηκόνταρχον, καὶ θαυμαστὸν σύμβουλον, καὶ ἄφρον δόξα τέκνονα, καὶ σιωπητὸν ἀκροατὴν, τότε ἠπέλιπεν ὁ λόγος αὐτοῖς ὅπτιζῃσιν νεανίσκοις δόξοντας. ἔτω χαλεπῶσιν οἷδε τιμωρίαν ὑπὸ νεανίσκων δόξοντας καὶ ἐξικεῖσθαι πόλιν· κερδοφορὸν γὰρ ἢ νεότης καὶ ἐκίνητον πρὸς τὰ φῶδα, ὅπτιζῃσιν δυσκατέκτι, ὄργαι θηριώδεις, πρὸς πῆται, ὕβρις, ὑπερηφανία καὶ φισιώσας, σιωπῆσιν τῆ νεότητι πάτη· φθόνος πρὸς ὁ ὑπερέχον, ὑπερήσιν πρὸς ὁ οἰκείον. μωρίων κακῶν ἐσμός σιωπῆσιν τῆ νεότητι· ὡν πρῶτων ἀνάσκη ἀπολαύειν τοῖς δόξα κλειδοῖς, δὲ πῆ τὰ τῶν δόξοντας κακὰ, συμφοραῖς τοῖς δόξα κλειδοῖς γίγνοντα. Ἐπισησῃ νεανίσκοις δόξοντας αὐτῶν.] ἔ μὴ ἀγαθὰ ἐνικῶσ ἀπὸ ἡλλέσ, ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσαν, πολέμησιν, δικαστὴν, πρὸς πῆται, σοφῆσιν, πεντηκόνταρχον [καὶ τὰ λοιπὰ] θαυμαστὸν σύμβουλον, ἄφρον δόξα τέκνονα, τὸν σιωπητὸν ἀκροατὴν· τῶν δὲ κακῶν ἢ ἀπειλή, εἰς πλῆθος ἠύξῃσιν νεανίσκοις δόξοντας, καὶ ἐμπάκται κλειδύσασιν ὑμῶν, οὐχ ὁ πῶ ἡλικίας νεὸς κτησάται, ἀλλ' ὁ νεαροῦ ὁ ἦτος. οὐ γὰρ ὁ πῶ χροῖα ἐλλείπων πρῶτως ἡλικίας· ἀλλ' ὁ κτῆ παθὸς ζῶν· ὁποῖος ἡ ὁ Ροβοὰμ, πρὸς ὁ γέγραπται, ὅτι καὶ Ροβοὰμ ἡ νεώτερος, καὶ ἀφλὸς τῆ καρδία. ἀφ' τῆσιν καὶ ὁ ἐκκλησιαστής,

A vtiq; vbi sermo nō est, nec aures opus est. Quum igitur sublatus ē medio est admirabilis ille consiliarius, consequitur & simul ablatum prudētem esse auditorem. Vbi enim defit argentum, ars trapezitæ feriat & superfluit. Res parum lata apparet, quoties sermo fuerit plenus intelligentiæ ac sententiarum, deq; negotiis tractat: qui autem ea percipiat cum solerti prudentia, nemo adfit ad apertas habens aures animæ, quas Dominus requirebat ad sermonū suorum auscultationem, dicens: Qui habet aures audiendi, audiat. 4. Et instituat iuvenes principes eorum, & illufores dominabūtur eis. Vltio intentatur duplex, quod bona auferenda illis essent, & quia tradendi in manus peiorum. Postquam enim Dominator Dominus abstulit ab Iudæa & ab Hierusalem robur panis & robur aquæ, gigātem & potentem, hominem bellatorem, iudicem & coniectore, quinquagenarium, admirabilem consiliarium, sapientem architectum, & prudentem auditorem, tunc adiecit sermo immisfurū se esse eis in super principes qui sint adolescentuli. Planè enim nouerat eiusmodi pœnam fore grauissimam, si ea ciuitas sub principatu adolescentulorum esset & ab eis administraretur. Est enim adolescentia perquam leuis & ad flagitia quæq; apprimè mobilis, & indomitæ & effrenes concupiscentiæ, beluina & immanes iræ, linguæ incontinecia, contumeliæ, arrogantia, fastus ex animi elatione, reliquæ ite affectiones iuuentuti vernaculæ & calumnæ, inuidiæ ob exuperantē alterius eminentiam, suspiciones aduersus familiares. Examina enim innumerabilium vitiōrum se agglomerant & adiungunt iuuentuti, quorum omnium consortes vt sint subditi, necesse est: quare flagitiosa vitia principum calamitates inferunt subditis. Instituat iuvenes principes eorum. Bona quidem expressit singulariter, puta validum, validam, bellatorem, iudicem, prophetā, coniectorem, quinquagenarium principē, admirabilem consiliariū, sapientem architectum, prudētem siue intelligentem auditorem. malorū autem comminatio excreuit in numerosam multitudinem, ceu sunt, Iuvenes principes, & illufores dominabūtur vobis. Non is qui per ætatē est iuuenis, sugillatur: sed qui moribus præfert adolescentiā. Non enim

per defectū ætatis vllus venit culpandus: sed qui vitiosè viuit, cuiusmodi erat Roboam, de quo scriptum est, Et Roboam erat iunior, & corde pauido: Quare & Ecclesiastes:

Væ tibi ciuitas, cuius rex iunior, & principes tui manè comedūt. Non enim qui ætate iuuenis: sed qui secundū animam est imperfectus nec moribus integer, hoc etiā loco dicitur iunior. Nam quòd tenellus flos ætatis nihil adferat impedi-
 menti ei qui velit vitam instituere iuxta tenorem virtutis, docuit ipse Dominus suis ad Hieremiam responsis, Noli dicere quia iunior sum. Neque enim negauit esse iuniorem: sed astruxit ipsam iuuenilem ætatem nihil illi adferre impedi-
 menti, quod attinet ad perfectionem animæ. Quia ad omnes ad quoscumque te misero, ibis. Vidi enim sensu te esse se-
 niorem, ego qui morum grauitatem occulti canicie solco cernere. *Illusores dominabuntur eis.* Quòd se declarassent vilia esse mancipia peccati. Communis enim inimicus siquidem aduersum eos aucto-
 ritate præualuit, non quasi propriis mancipiis vsus est, sed tanquam alienis abusus. Communis enim ille hostis noster ac perduellis, triūphi in morem circumducit & ostētat eum quem irretiuuit peccato, insultans seque efferens insolenter, nec modò aduersum nos, sed & aduersus Dominum nostrum, à quo nos elongauit: & palàm traducēs nostrā turpitudinē, nec conuiescit triumphum agere de nobis in captiuitatē abreptis, & quasi vilibus mancipiis illudit. Nam quoniam ipse factus est ad illudendū, dicente scriptura: Hoc enim factum est principium formationis Domini, vt illuderetur ab angelis eius. Et Psalmus, Draco iste, quem formasti ad illudendum ei: Postquam in nostrum caput cōuertit ea quæ pati debuerat, nostri insuper dominatur suis illusionibus: quare & Dauid in se sentiens id per peccatum admissum instigante diabolo, ait: Quoniam lumbi, siue renes mei impleti sunt illusionibus, ac penè vitio fornicationis effectus præda alienigenis, ad Samsonis exemplum, qui & ab eis excæcatus in medium productus est, vt illuderetur ei. Sic ab alienigenis illuditur, quemcumque excæcauerit peccatum. At non istos illusores se institutum esse comminatur Dominus, sicut adolescentulos principes: sed ipsos pronuntiat esse dominaturos suamet auctoritate, propterea quod singuli factis suis promeruerint, vt illorum potestati subiicerentur. Fortè quidem quòd ante crucem illuserint Domino qui crucifixuri illum erant, traditi sunt

Hier. 1. 7.

Iob 40. 14.

Psal. 103. 27

Iud. 16. 25.

Psal. 37.

A οὐαί σοι πόλις φησιν, ἧς ὁ βασιλεὺς σε νεώτερος, καὶ οἱ δεχόμενοι σε παρὰ ἐαυτοῖσιν. οὐ γὰρ ὁ τῆς ἡλικίας νέος· ἀλλ' ὁ πλὴν ψυχρῶ ἀτελής, νεώτερος καὶ ἐλάττω λέγεται. ἐπεὶ τότε τῆς ἡλικίας, ὅτι οὐκ ἐμπόδον εἶναι βουλομένη ζῆν κατὰ δρετιῶν, ἐν τοῖς παρὰς Ἱερεμίας λόγοις ὁ κύριος ἐδίδκεν εἰπὼν· μὴ λέγε, ὅτι νεώτερος εἰμι. οὐ γὰρ ἠρνήσατο αὐτὸν εἶναι νεώτερον· ἀλλ' ἔφη μὴ εἶναι ἐμπόδον αὐτῶν πλὴν νεότητα διὰ τὴν τελείωσιν τῆς ψυχῆς· ὅτι πάντας παρὰς αὐτῶν ἐξαποστέλλει σε πορεύσει. τῶν γὰρ φρονήματι ἐώρακα παρὰς βουλομένη τυγχάνοντι, ὁ βλέπων πλὴν σεμνότητα τῆς ἐν τῶν κρυπτῶν πολιᾶς. Εμπαιξέτω καὶ κεραιώσων. ἢ τῶν παρὰς ἐπισημασμένων ἐαυτοὺς δούλους τῆ ἀμύβια. ἐὰν γὰρ γῆνη κύριος αὐτῶν ὁ κρινὸς ἐξ ἑσπέρου· οὐχὶ ὡς ἰδοῖς κέρχεται, ἀλλὰ παρὰς κέρχεται ὡς ἀλλοτείοις. ἐμπόμπει γὰρ τὰ παρὰς δούλων ἐκ τῆ ἀμύβιας ὁ κρινὸς ἡμῶν πολέμιος ἐπισημασμένων καὶ κατεπαρὰς ἡμῶν, καὶ οὐχὶ ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν κεραιῶν ἡμῶν, οὐ ἀπεστασίασεν ἡμαῖς, καὶ δημοσιῶν ἡμῶν πλὴν ἀρημοσύνην, οὐ παύεται θριαμβῶν τοὺς ἀγχιμαλώτοις, ἐμπαιξέων τοῖς ἀποχέτοις. ὅτι γὰρ αὐτὸς πεποιήται εἰς τὸ ἐγκαταπαίξασθαι· τῶν γὰρ ἐστὶ φησιν δεχθὲν πλάσματος κεραιῶν πεποιημένων ἐγκαταπαίξασθαι ἀπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτῶν· καὶ ὁ φάλμος, δράκων ἐστὶ ὃν ἐπλασας, ἐμπαιξέων αὐτῶν· παρὰς ἐλάττω ἡμῶν, ἀπὸ αὐτῶν παρὰς ἀφείλεν, κεραιῶν ἡμῶν διὰ τῶν ἐμπαιξέων, ὅθεν ἐκ τῆς τῶν ἀποχέτων ἐνεργηθείσης εἰς αὐτὸν ἀμύβιας ἀγαθότητος, ὅτι αἱ ψαῖμαί μου φησιν ἐπληθυσθῶν ἐμπαιξέων, καὶ σχεδὸν ὡσπερ ὁ Σαμψὼν λαφύρον γρόμιος διὰ τῆς πορνείας τοῖς ἀλλοφύλοις, ἀποτυφλωθεὶς παρὰ αὐτῶν, παρὰς τῶν ἐμπαιξέων παρὰ αὐτῶν· οὕτω καὶ πᾶς, ὃν ἀποτυφλωθῆ ἢ ἀμύβια ἐμπαιξέται παρὰ τῶν ἀλλοτείων. τοῖς δὲ τοῖς ἐμπαιξέων οὐκ αὐτὸς ἐπισημασθῆναι ὁ κύριος ἀπειλά, ὡσπερ τοὺς νεανίσκους δεχόμενος, ἀλλ' ἔφη ἐαυτῶν ἔφη κεραιώσων, διὲ ὡν ἀνασκευάσας ἐαυτῶν διὰ τῶν ἐργῶν τὸ κεραιώσων παρὰ αὐτῶν ἐπισημασθῆται. πάρα οὖν διὰ τὸ ἐμπαιξέων εἶναι κεραιῶν παρὰ τῶν σαυροῦ τοῖς μέλλοις σαυροῦ, παρὰ δὲ θυσίῶν νεώτερα δεχθὲν τῆ τῶν Ρωμαίων.

B

C

D

ἐμπαίκεται δὲ κατεκυβύσσῃ αὐτῶν, οἱ τὴν ἀλήθειαν μὴ ἔχοντες πρὸ ἑαυθῶν. καὶ ἐκκλησίας δὲ ἰδὼς ὑπὸ τῆ ἐν πάρεργια δολουώτων τὸν λόγον ἀρεμῶν, καὶ ὑπὸ τῶν ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, γίνωσκε ὅτι ἐμπαίκεται κυβύβοισιν αὐτῆς, οἱ δὲ τῆ χηρολογίας καὶ παιδολογίας ἐξ ἀπατήντες τοῖς ἀκεραιοτέροις. Καὶ συμπεσῆται ὁ λαὸς ἀνθρώπων πρὸς ἀνθρώπων, ὡς ἀνθρώπος πρὸς τὸ πλησίον αὐτοῦ.] ἀντικρὺς τὰ πρὸ τῆ δόσεως Ἱερουσολύμων, τῆς τελευταίας αὐτῆς μὲν ἡ τῆ ἀναστροφῆς πρὸς δόξασιν, διηγήσεται ὁ πρὸς φήτης· ἕκτι δὲ ἀντιμῆ πρὸς φητικῶν πρὸς ἀγων τὸν λόγον· ἀλλὰ γυμνῶς καὶ ἀναφανδὸν αὐτὰ τὰ πρὸς φηματα διηγήσεται ὅτε συμπεσόντες ἀλλήλοισι σασιως ὡς φόνος τὴ πόλιν ἐπέπλησθη, ὅσθι ὑπὸ τῶν πρὸς φητικῶν αὐτοῖς πολεμίων, εἰς τὴν ἀναστροφῆν ὁμόνοιαν σκελετωμένοι, ἀλλὰ περὶ τῆ ἐργάτων ἀγωνιῶντες, τῆ πόλεως ἤδη λαμβανόμενης, τῶν τειχῶν καταρριπυμένων, τῶν πολεμίων εἰσρομῶν, ὑπὸ φιλαρχίας καὶ φιλοπρῶτης ἀλλήλοισι ἀντέπεσθη. καὶ αὐτὰ ἐπαχρον δὲ τῆ δόξασιν ἀπὸ αὐτῶν πρὸς φητικῶν, καὶ σοφιστῶν, καὶ πρὸς φητικῶν, καὶ γυμνασίων σύμβουλον. ὅτι πρὸς φητικῶν δὲ αὐτοῖς δόξασιν νεανίσκοις, καὶ ἐμπαίκεται αὐτῶν κυβύβοισι. Καὶ πρὸς φητικῶν τὸ παιδίον πρὸς τὸν πρὸς φητικῶν, ὁ ἀπῆμος πρὸς τὸν ἐντίμον.] ἐπέξέρχεται τοῖς τῆς συγχύσεως ἰδιώμασι. ἰδὼν γὰρ σασιως, τὸ μηδὲν ἀγαθὸν ἀλλὰ ὡς τὸν παῖδα δυσεύρετον ὡς πρὸς φητικῶν, καὶ πρὸς φητικῶν αὐτῶν τοῖς διδάγμασι. καὶ ὁ ἀπῆμος δὲ τὸ ἐν πάρεργια ἀπῆμιας ἐνυβρίσασθαι σεμνότερον ἑαυτὸν βουλήσεται νομίζεσθαι τῆ πῆμίου. φοβούμενος δὲ μὴ καὶ ἐφ' ἡμᾶς φθάσῃ αὐτὰ, καὶ ὅτι τῆ πῆμίουτος κερῶν ὡς εἶ) πρὸς φητικῶν αὐτῶν. ὅτε παῖδες, νέοι τὴν ἡλικίαν, νεαρώτεροι τὸν ἔσπον τοῖς πρὸς φητικῶν τῆς ἐκκλησίας πρὸς φητικῶν, μὴτε τὰς Ἱερουσολύμων αὐτῶν πρὸς φητικῶν, μὴτε τὴν πρὸς φητικῶν βιταξίαν τῆ ἐκκλησίας φυλάσσοντες. καὶ ὅταν δὲ οἱ κακῶς βεβιωκότες καὶ τῶν βίπολιτεύτων γρατεύοντες, οἱ ἀπῆμοι τοῖς ἐντίμοις πρὸς φητικῶν.

A Siquidē in eos dominati sunt illusores, quum iam penes se nullam habebāt veritatem. Et si quidem videris ecclesiam regi ab his qui suis imposturis adulterant verbum, quique in fictione loquuntur mendacium: scito, quia in eam dominantur illusores qui blādiloquis & persuasibilibus verbis decipiūt innocentes ac simpliciores. 5. *Et corruet populus, homo ad hominem, & homo ad proximum suum.* Dubio procul enarrat propheta ac luculenter edisserit quæ facta sunt ante extremam expugnationem & captiuitatem Hierosolymorum, postquam in dispersionem sunt traditi, non iam deducens sermonē per ænigmata prophetica: sed nudè & perspicuè res enarrans gestas, quo tempore inter sese collisi sūt & corruerunt seditione insuper ac mutuis cædibus impleuerunt ciuitatem, nullo interim timore hostium eos circumquaq; obsidētium compulsi ad ineundam perutilem concordiam: sed pro extrema clade ciuitatis mox expugnandæ, sibi malè metuentes, muris in humum dieictis, hostibus infusus vrbi per ambitionem cupiditatem obtinendi principatus, perque primatus amorem se mutuis cædibus collidebant & adoriebantur. Hæc quidē patiebantur, quòd abstulisset ab eis Dominū prophetam & cōiectorem, presbyterum & admirabilem consiliarium: instituerat autē eis principes adolescentulos, & qui in eos dominarentur, permiserat illusores. *Et offendet puer aduersus senem, ignobilis contra nobilem.* Exordium huius prophetiæ sumit à proprietatibus confusionis reipublicæ. Motoriæ enim seditioni propriū est, nihil dignoscere, nihil discernere: sed vt puer quoq; erga senem se implacabilē ac morosum exhibeat, eiusque doctrinam collidat ac violet. Ignobilis insuper quòd ob improprium ignobilitatis videat se contumelia affici & ignominia, volet seipsum haberi honoratiorem eo qui ingenuus est ac nobilis. Metuo, ne mala hæc ad nos vsque perueniant, vel etiam adsint nunc temporis: vt in nobis hæc cōpleantur prophetiæ, quo tempore pueri quidem ætate adolescentes, moribus autem iuniores, presbyteros offendant ecclesiæ, minimè agnoscentes eorum facta, nec obseruantes decorum ordinem ecclesiæ: quumque isti flagitiosè vixerint, etiam bellum inferant iis qui probè ea-

tenus ac strenuè se gesserint, & ita ignobiles irruptionem faciant aduersum nobiles.

salē haētenuſ conſeruata auxiliari manu Domini nēpe vinculo copulę & affinitatis, nunc demum diſſoluta & repudiata eſt. Et Iudæa concidit, nimirū ſublatis ē medio quibus ſuffulciebatur, firmamentis. Ac tales quidem inſlictæ ſunt calamitates : ad repropitiādum autē ſibi Deum quamnam adhibuere diligentiam, & ad pœnitentiam, quo ſtudio feruntur : ita vt hinc ſpes illis affulgeat finē impoſitum iri intentatis malis? Atqui linguæ eorum negligunt quæ ſunt Domini mandata. Non vtcumque dixit, Non credunt, ſiue obſequuntur : ſed adiecit, Cum iniquitate. Propterea quod alienatū eſt à Deo cor eorum, neque legi diuinæ eſt ſubditum, cum eorum lingua, quam oportuiſſet legem domini meditari nocte ac die, contradicat; & imperium detrectet. A quonam igitur ſumam exordium? Ab Hieruſalem? Sed repudiata eſt & diſſoluta. Ab Iudæa-ne? Sed & hæc minimè iam perſtitit in rectitudine. Concidit enim. Ab his, quos pœnitet malè cōmiſſorum? Sed & ij ſuis contumacibus linguis legem reiiciunt. Quod ſi forſan propter gloriam, qua prius excelluerāt præclarum videri poſſet ſuper iſtos principatum retinere, ait: *Humiliata eſt gloria eorum.* 9. *Et confuſio vultus eorū reſtitit eis.* Hoc eſt, nulla illis relinquitur fiducia oculos ſuſtollendi ad Deum, quod peccatum eorum non qualecumq; ſit, ſed tale, vt meritò cōparetur Sodomitis: quod quidem non clam omnibus aut ſuppudeſcentes perpetrarunt, immo propemodum operationē iſtiusmodi flagitiorū ſibi applaudentes & gloriabūdi, ea palam omnibus fecerunt ac prodiderunt: quæ admodum & illi Sodomitæ animum intendebant ad captādas voluptates lege naturæ prohibitas, neque verbis in ſpeciem plauſibilibus, ſuam petulantem laſciuiam occultarunt. Ait enim ſcriptura, vbi ſunt viri, qui ingreſſi ſunt ad te? Educ eos ad nos, vt cum eis coëamus. Iudæi hoc imitati ſunt peccatū, ſcelus enim ſuum Sodomitarum exemplo euulgarunt ac prodiderūt. Quisquis inciderit in hiftoriam enarrantē eas afflictiones quę præierunt ſubuerſionem Hieruſalem, ſtupore & admiratione corripietur ad iſtius euidentiam prophetiæ. Duplex namque cauſa excuſationis conſentaneæ rationi ſuppetebat iſis qui inuiti pertrahebātur, vt præſiderēt populo, nimirum imbecillitas propria ac reipublicæ adminiſtrandæ difficultas, quando populares iſti difficilè

Gen. 19.

A ſυνεχολογῆν ἀπὸ τῆς χρεὸς τῆ κυρίου Ἱερουσαλήμ τῶ δεσμῶ τῆς σωμαφείας, ἀνεῖται νῦν καὶ ἐκβέβληται· καὶ ἡ Ἰουδαία συμπεπλώκε, τῶν φηριμαίων αὐτῆς ὑφαρξέντων· καὶ οὐχὶ τὰ μὲν πάντα τοιαῦτα· ὅτι μέλεια δὲ πῶς τῆς βιαρῆσαι Θεῶν, καὶ ἀποδοῆν εἰς μετάνοιαν, ὡς ἐκινεῖται ἐλπίδα εἶη) παυθῆσθαι τὰ δεινά· ἀλλ' αἱ γλώσσαι αὐτῶν τὰ πρὸς κύριον ἀπειθοῦσιν, καὶ οὐχ' ἀπλάως ἀπειθοῦσιν, ἀλλὰ μὲν ἀνομίας· ὡς, ἀφ' οὗ τὴν καρδίαν ἠλοτείασθαι ἀπὸ Θεοῦ, καὶ ἀνυπότακτον εἶη) τῆς θεοῦ νόμου, τῆς γλώσσης αὐτῶν, διὸν μετὰ τὸ B νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν νόμον κυρίου, ἀντιλεγούσης καὶ ἀπειθοῦσης. πῶς οὖν ἀφ' οὗ, φησὶ, τῆς Ἱερουσαλήμ; ἀλλὰ ἐκβέβληται καὶ ἀνεῖται, τῆς Ἰουδαίας; ἀλλ' ἐκεῖ ἐσηκεν ὁρθῆ συμπεπλώκε γὰρ· τῶν μετάνοιων; ἀλλ' ἀπειθοῦσι τῆς γλώσσης αὐτῶν. τὰχα τοίνυν ἀφ' οὗ τὴν πρὸς κύριον δουλοῦν, σήμερον δὲ ἀφ' οὗ τῶν τοιούτων. ἀλλ' ἐταπεινώθη, φησὶν, ἐὶ δόξα αὐτῶν. Καὶ ἐὶ αἰσχρῆ τῆ πρὸς αὐτῶν αὐτήση ἀβίαις.] τυτέσιν, ὅσδε πρὸς αὐτοῖς ἀνανθήν πρὸς τὸν Θεόν, ἀφ' οὗ τὴν ἀμάρταν αὐτῶν μὴ τὴν τυχοῦσιν εἶη), ἀλλὰ τῆ Σοδομιτῶν ἀξίας εἶη) πρὸς ἀβάλλεσθαι, ἐχ' καὶ λαὸν ὅσδε ἐπαχμολογοῦντες ποιοῦσιν, ἀλλ' οἰονεὶ ἐπαγαλλόμενοι τῆ ἐργασίᾳ τῶν πονηρῶν ἀνῆφειλαν πᾶσι καὶ ἐνεφανίσαν· ὡσπερ ἐκφῆνοι, ὅτι τῶ πρὸς ἀνόμοις ἡδονὰς ὀρῶντες, ἐχ' ῥήμασιν βίπρὸς αὐτοῖς τὴν ἀσέλγησιν συνεκάλυπτον. ποῦ γὰρ εἰσὶ, φησὶν, οἱ ἄνδρες οἱ εἰσελθόντες πρὸς τοῖς; ἔξάγαγε αὐτοῖς πρὸς ἡμαῖς, ἵνα αὐτοῖς συγγενώμεθα· ἐκείνους ἐμμήσαντο τὴν ἀμάρταν· τὴν γὰρ ἀμάρταν αὐτῶν, ὡς Σοδόμων, ἀνῆφειλαν καὶ ἐνεφανίσαν. D τῶντα ὁ ἐντυχὼν τῆ ἰσοεῖα διηγουμένη τὰ πρὸ τῆ καταστροφῆς Ἱερουσαλήμ πάντα, τῆ πρὸς φητείας ὁ ἐναργῆς καταπλαγήσεται. δύο τοίνυν αἰτίαι πρὸς αὐτοῖς βίβλῳ τῶν εἰς πρὸς αὐτοῖς ἐλκομένων τῶ λαοῦ, ἡ οἰκεία αὐτῶ ἀδυναμία, καὶ ἡ τῶ πρὸς αὐτοῖς δυσκολία, δυσδερῶτων ὄντων τῶ λαῶν ἀφ' οὗ τὴν πολλῶν χύσιν

fiduciam perdidere, quòd non iam habeant prophetas, nec venerabilem cultum. Alligarunt enim verbum, adstrinxerunt veritatem, innexuerunt lumen, iustitiam, saluatorem, medicum, denique vinculis his alligarunt generis humani assertorem, quæ videlicet cuncta variis modis significare Christum intelligimus. Quare priuati lumine sunt, spoliati sunt veritate, destituti sunt verbo prædicationis. Cum iniquitate versantur ac viuunt. Insanabiliter ægrotant. Planè hi sunt fructus, quibus pascuntur, seque oblectant. 11. *Ve iniquo. Mala iuxta opera manuum eius contingent ei.* Hæc quidem de iudicio diuino dicta esse asserimus, quod die pro cuiusque meritis digna retributio fiet. Quòd si ob hoc, *væ iniquo*, quia mala iuxta opera ipsius contingent ei: cuius malitia ad opus vsque non processit, sed in arcano tantum cordis recessu consummata est, nonne huic etiam infligetur supplicium, ita vt ipsi quadret hoc etiam, *Væ*? An fortè vbi quod perfectum est in malitia dixit, reliquit tibi deinceps animo agitandum & excutiendum iuxta peccati proportionem id quod deficit. Est enim perfecta malitia, cum quis & voluntate peccat & factis: dimidia vero mali pars est, cum intra voluntatis affectum peccatum se continet. Qui igitur vel sola cogitatione peccat, non vsquequaque euadet impunis, sed quatenus à malitia deficit, eatenus de pœnis detrahetur. *Væ* igitur iniquo, quia mala euenient ei secundum iniquitates & secundum opera manuum eius, eò quòd manus instrumenta sunt explendæ cogitationis. Vt cumque enim præuia cogitatio mouerit, ita mouetur id quod operatur. 12. *Popule meus, exactores vestri deuorant vos, & exactores dominantur vestri.* Vox hæc est adhortatis populum & eius qui malè affectis condolenscit. Popule inquam meus, priusquam alligassetis iustum, priusquam essetis deprecati & reiecissetis vtilem eius præsentiam; quid modò passi estis? Multis nunc debitis estis oppignerati. Idcirco traditi estis in manus exigentium à vobis debita, qui non inuentis apud vos manipulis, spicilegis, non item copiosa vbertate fructuum, demerunt qualescumque culmos, ac viles & confractos fructus animarum vestrarum colligunt. Tales proinde sumus, qui pusillanimes in agenda pœnitentia, abiectè & sine fructu desidemus. Quod enim seminat homo, hoc & metet. Quisquis igitur cum digna

Gal. 6. 7:

A τέραν πέρρησιαν, μήτε παροφήτας, μήτε λειψείδην ἔχοντες· δὴσμετες δὲ τὸν λόγον, δὴσμετες τὴν ἀλήθειαν, δὴσμετες τὸ φῶς, δὴσμετες τὴν δικαιοσύνην, δὴσμετες τὴν ἰσότητά, δὴσμετες τὸν ἰαθεῖν, δὴσμετες τὸν ἐλευθερωτικὸν ἀφ' ἑαυτῶν ὅτι καὶ ποικίλῳ ὀπίνοιαν ἢ περὶ αὐτῶν ὁ Χριστός. ἐξέρχεται φῶς, ἐξέρχεται ἀληθείας, ἐξέρχεται λόγος, ἀδικία συζῶσιν, αἰάτα νοσῶσιν. Ταῦτα δὲ τὰ κήρυγμα τῶν ἔργων, ἀ' ἐαθίκοσιν. Οὐαὶ τῶν ἀνόμων, πονηρὰ καὶ τὰ ἔργα τῶν χερῶν αὐτῶν συμβήσεται αὐτῶν.] ὡς τῆς θείας κρίσεως τῆς αὐταποδιδύσσης ἐκάτω τὰ πρὸς ἀξίαν. Ταῦτα εἰρησάει Φαρμακῶν. εἰ δὲ ὁ δὲ τῶν, δὲ ἀ' ἀνόμων, ὅτι πονηρὰ καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν συμβήσεται αὐτῶν. ὅ μὴ παρεζώρησεν εἰς ἔργον ἢ ἀδικία, ἀλλ' ἐν ὅ κρυπτῶ τῆς καρδίας σιωπετελέσθη· ἀρα ἐκ ἐπαρρησάει ἢ κόλασιν, ὡς ἐφαρμῶσαι ὁ δὲ αὐτῶν· ἢ ὁ τέλειον εἰπῶν ἐν κακία, σοὶ νοσῶν ὁ λήπον ὁ δὲ ἀναλογίας κατέλιπεν· ἡμῶν δὲ τῶ κακῶν ὅτι τῆς ὀρμῆς τῆς καὶ δὲ ἀνομιαν εἴναι τὴν ἀμῶν. οὐ πῶρτη οὐ ἀπμῶρτος ὁ καὶ δὲ ἀνομιαν ἀμῶν, ἀλλ' ὅσον ἐλλείπει τῶ κακῶν, πῶσθον αὐτῶν τῶ πόνων ὑφαρρησάει. οὐαὶ οὐ τῶ ἀνόμων, ὅτι πονηρὰ αὐτῶν καὶ τὰ ἀνομήματα, καὶ καὶ τὰ ἔργα τῶν χερῶν αὐτῶν συμβήσεται. δὲ τῶ αἱ χεῖρες ἔργων εἰσι τῆς ἐννοίας. ὡς ἀν' οὐ κινή ὁ κατ' ἄρχον, οἱ τῶ κινήται ὁ ἐπερρηκῶ. Λαός μου οἱ παροφῶντες ὑμῶν καλαμῶνται ὑμῶν, καὶ οἱ ἀπαυτωῶντες κρεβύσσοσιν ὑμῶν.] ἀνακαλυμῶν τὸν λαὸν ἢ φωνῆ καὶ σιωδρηκῶν τῶ κακῶν λαός μου, ὡν δὲ τῶ τὸν δίκαιον, ὡν τὴν καὶ τῶν αὐτῶν παροφῶντασται, πῶ πόνησάτε νῦν; κατ' ἄρχοι γεγῶνατε πολλῶν ὀφλημῶν. δὲ τῶ τῶν ἐκ παροφῶσιν ἡμῶν τὴν ὀφλημῶν ἐκδοτοὶ γεγῶνατε, οἱ ὅτι δὲ δὲ ἀνομῶν ἐν ὑμῶν οὐχ βίεσχοσιν, ὅσθι καρπῶν βίεσχοσιν, καλαμῶνται ὑμῶν μικροὶ καὶ βίεσχοσιν κατ' ἀκακασμένοσιν καρποὶ τῶ ψυχῶν ἡμῶν ἐκλέχοντες. τοιοῦτοι δὲ ἐσμεν μικροπαρεπῶς καὶ βίεσχοσιν καὶ ἀκαρπῶς μετῶμοσιν. ὁ γὰρ παρὲρ ἀν' ἀρετῶν, τῶ καὶ θεοσῶν. ὁ τῶ τῶ ἀξιολόγω μετῶμελεῖα πλοισίως

επιείρων εις τὸ πνεῦμα, ἐλεημοσιῶν, ἀσπλα-
 χίδου, ἰκεσίδου, δικαιοσύνης, δάκρυον διωκῆς·
 οὕτως ἀπείρων ἐν δάκρυον, ἐν ἀγαλλιάσῃ
 θεοῦ, αἴρων τῆς μετονοίας τὰ δράγματα, ὡς
 τὰ πρᾶκτοε ὄλον ἀποτίσαι τὸ χρέος. ὁ δὲ
 ἐπιμωμία τῆς πρηνήτων μισθῶ ἀπεί-
 ρων, ἐν ἐλεημοσιῶν, ἐν πρηνήτων, ἔρημον καρ-
 ποῦ καὶ μέλι τρέφον, ὅδε τῶν τῶν
 τὰ πρᾶκτοε ἔχον συλχρηθῆσεται. τίς δὲ ὁ
 πρᾶκτωρ ὅστις, ἐκ τῆς κτ' ὁ διαγγέλιον
 πρηνήσεως τῆς κυρίου διδασκῶν λέγοντος·
 ὡς γὰρ ὑπάγῃς μὲν τῆς ἀντιδικῆς σε ἐπὶ ἄρχον-
 τῶν, ἐν τῇ ὁδῷ, ὁδὸς ἐργασίῃ ἀπηνάχθησαι αυ-
 τῆ· μήποτε καὶ αὐτὸν σε πρὸς τὸν κριτῶν, καὶ
 ὁ κριτῆς σε πρὸς αὐτὸν τὰ πρᾶκτοε· καὶ ὁ
 πρᾶκτωρ σε βάλῃ εἰς φυλακῶν. νόησον γὰρ
 ἐκ τῶν ἀντιδικῶν καὶ τῶν ὁδῶν· εἴτα τὸν ἄρ-
 χοντα τὸν πρηνήτων τῆς ἀντιδικῆς ἡμῶν. ὁδὸς
 μὲν γὰρ ὁ βίος ἡμῶν· ἀντιδικῆς δὲ, ἡ ἀντιπα-
 λαίσιμα ἡμῶν διώμας καὶ πρηνήτων τὰ
 βίω, πάση μεθοδία μηχθωμῶν ἐκτρέψαι
 ἡμῶν τῆς πρὸς Θεὸν ἀγούσης ὁδοῦ. ἄρχον
 δὲ, ὁ τῆς κόσμου πύτου ἄρχον, πρὸς τὸν κύ-
 ριος εἶρηκεν· νῦν ἐρχεται ὁ ἄρχον τῆς κόσμου
 τούτου, καὶ ἐν ἐμοὶ θύρησθ ὁδόν. ἀλλ' ἐν ἡμῶν
 τὰ κυρία θύρεθ ὁδόν δι' ὅτι ἀμάρταν ὅσα
 ἐποίησεν, ὅδε θύρηθ ὁδόν ἐν τῷ σώματι αὐ-
 τῆ, τὰ πρηνήτων καὶ πρηνήτων καὶ ὁμοί-
 τησῶν, καὶ εἰς ἀμάρταν. ἐπειδὴ οὖν θύρηθ ἐν ἡ-
 μῶν πολλά, πολλῶν ἡμῶν σφραγῆς, αἷς ἐαυτοῖς
 κατεδήσαμεθ, τὴν ἐαυτῶν ἀμάρταν ὁπισθεμέ-
 νος πρηνήτων τὰ κριτῆ. ὁ δὲ κριτῆς, ὁ πᾶ-
 σθμ κρίσιν ἔδωκεν ὁ πατήρ, πρηνήτων ἔχρον
 καὶ ἐκδικητῆς ἐλατῆσθ ὅτι πολλοῖς ἐκλή-
 μασι πρηνήτων, πρηνήτων τὰ πρηνήτων
 ὅτι τῆς κρῆσθων τῶν γμένω· ὁ βαλῆ εἰς
 τῶν φυλακῶν· τούτῃσιν, εἰς τὸν τόπον τῆς κρ-
 λῆσεως, δι' ὁπιπῶν μαστῶν ἀπατῆν καὶ
 ἐκ πρηνήτων, μέγρη καὶ τῶν μικροῦτων, καὶ
 μὲν καὶ φρονήσεως, πρηνήτων ἡμῶν ἀμάρτανόμε-
 νων. δι' ὁ συμβουλῆς ὁ κύριος, ἕως ἐσμέν ἐν
 τῇ ὁδῷ μὲν τῆς ἀντιδικῆς δουῶν ἐργασίαν ἀ-
 πηνάχθησθ αὐτῶν, τούτῃσιν, ποιεῖν τὰ ἔργα πρὸς
 ἀπαλαμῶν τῆς ἔχρον, καὶ μὴ ἀναμῶν, πότε
 ἀχθῶν, πότε ελθῆ ἡ τελευτῆα ὡρα· ἐν ἡ

A & laudabili pœnitentia, elemosynam
 opulenter, non sordidè seminat in spiri-
 tu, viscera item pietatis, obsecrationem,
 iustitiam, lacrymarum assiduitatem: hic
 seminans in lacrymis, in exultatione
 metet, secum auferens manipulos pœ-
 nitentiæ, ita vt suo exactori vniuersum
 exoluat debitum. Ille verò quem pœni-
 tet malè priùs commissorum, si exigua
 quædam seminat in elemosyna, in ora-
 tione, is nutriend vacuâ fructu stipulâ, ne
 hanc quidè retinere permittetur ab ex-
 actore. Porro quis iste sit exactor, doceri
 possimus per Euangelicam admonitio-
 nem, dicente Domino: Quando enim
 vadis cum aduersario tuo ad principem,
 in via da operam vt libereris ab eo, ne
 fortè pertrahat te ad iudicem, & iudex
 tradat te exactori, & exactor mittat te in
 carcerem. In his verbis recogites velim
 & intelligas quis ille sit aduersarius, quæ
 item via: ad hæc, quis princeps aduersa-
 rio nostro præfectus. Via etenim nostra
 est hæc vita: aduersarius autem, vis quæ-
 dam sive potentia nobis obluçtans, &
 concomitans per huius vitæ curriculum,
 sed eò comparans omni molitione & ex
 insidiis, vt nos abducat à via ad Deū nos
 rectà deducente. Princeps verò is qui
 mundi huius cognominatur princeps,
 de quo Dominus dixit, Nūc venit prin-
 cept mundi huius, & in me non inue-
 niat quicquam. Sanè in Domino qui-
 dem nihil inuenit, quòd is nullum ad-
 misit peccatum, neque dolus inuentus
 est in ore eius qui & tentatus est per om-
 nia pro similitudine, absque peccato. Is
 igitur quando in nobis multa inuenerit,
 (quippe qui nos ipsos multis obstrinxi-
 mus peccatorum vinculis) sic ad se stri-
 ctim attractos tradet iudici. Iudex au-
 tem (cui iudicium omne dedit Pater)
 quum nos deprehenderit ob non pauca
 crimina coargutos ab inimico & pecca-
 torum vindice, tradet tortori exigendis
 pœnis præstituto, qui nos mittat in car-
 cerem: hoc est, in locum luendis suppli-
 ciis attributum, immanissimis flagris à
 nobis reposcens & vltionem exigens ad
 minimas vsque minutias, eorum om-
 nium quæ iniquè gessimus, idque cum
 contemptu. Quocirca consulit & Do-
 minus, tantisper dum in via sumus,
 demus operam cum aduersario, vt ab
 eius iugo eximamur, hoc est, ea ope-
 remur quibus promereamur ab inimi-

Psal. 125.

Luc. 13 38.

Princeps mundi.

Ioan. 14. 30.

1. Petr. 2. 12.

co emancipari, nec eò inducamur, vt expectemus extremam illam horam, quæ

nobis imminens ille princeps exquiret & perscrutabitur nos : qui si multa deprehenderit nos in hac vita admisisse quæ sua ipsius sint, tradet nos iudici, coarguens nos nec ullam admittens negationem, suggerens etiam memoriæ locum, in quo tale admisimus peccatum, ut potè qui nobiscum esset, & peccantibus cooperaretur, itemque modum suggerēs, quo malum perpetravimus, & affectū, quo deliquimus. Itaque tantisper, dum penes nos situm est operari, pro virili adnitamur, ut accepti & expēs ratio inter nos cōueniat cum aduersario, nōsque ab eo liberemur. *Et exactores dominantur vobis.* Si quando pauperes succumbunt oneri debitorum, exactores retrahunt eos sub iugum seruitutis. Bonum itaq; fuerit nulli obnoxium se reddere debito. Huic proximum est nulla re ut egeas, ad dissoluendum debitum. Quod si ne id quidem succedat, profus necesse fuerit, ut in eorum redigaris seruitutē qui abs te reposcunt debita. Eam ob rem dicitur : Exactores vestri ad culmum vsque demetunt vos (siue deuorant) & exactores dominantur vobis: *Popule meus, qui beatos vos dicit, decipiunt vos, & semitam pedum vestrorum conturbant.* Qui adolescentulis subiiciuntur, qui iugo premuntur illusorum, & ab exactoribus ad vltimum vsque culmum exiguntur, qui ob penuriam rerum quibus exoluāt debita, in seruitutem redacti sunt, libertatem insuper per immodicam paupertatem perdidere, digniores utique sunt quorum alij misereantur, quàm ut eos beatos prædicet. Tales igitur qui beatos prædicat, opus profecto exercet blandiloqui assentatoris, præter decorū ad captandam gratiam loquens, eosq; fallit, nec mediocriter eis nocet, sensum qui debuit sentiri ob commissa peccata, adimens, dumq; præter meritum prædicat beatos, quos deludit ac decipit, semitam pedum illis conturbat : eo quod tribulationes quidem ad humilitatem prouocent, elationē & superbiam inserat animæ felicitatis prædicatio. Nec tamen singuli quique è populo sic abiectè & humiliter affecti sunt, ut in enumeratis prius vitiis iaceant, quando nomen hoc, *Populus*, cæterū indicat hominum ex differentibus exercitiis collectitiū, quique sint ætate & instituto vitæ diuersi, quare sub eandem & vnam felicitatis prædicationem, parili conditione honoris cadere non potest *populus*. Vnumquemque enim alia & eæ propriæ calamitates aliter diuexant.

A ὅτις αὐτὸς ὁ δόξαν, διερωθήσεται ὑμᾶς· ὅς ἐσθε πολλὰ τῆν ἐαυτῶν ἐν ταῖς βίαις ὑμῶν ὄντων, παραδόντες ἡμᾶς ταῖς χριτῆι, ἐλέγχων ἡμᾶς, καὶ τιμὴν δόξῃσιν μὴ συγχωρᾶν, ὑπομιμησάντων ἡμᾶς· τὸ τοῦτο ἐν ᾧ ἐποιούμεθα τῶν ἀμάρτιων, ὡς μὴ ὑμῶν ὑπερῶν, καὶ συνεργῶν ἡμῖν τὸ κακὸν τῶν ἑσπευ, ὁ ἐπετηδύσαμεθα, τῆς ἀφροσύνης μὴ ἢς ἡμῶν τῶν ὄντων. ἕως ἄν ἐσμεν κύριοι τῶν ἐργῶν ἐσθ, δῶμεν ἐργασίας ἀπειλάσθαι τῶν ἀντιδίκων. Καὶ οἱ ἀπαγοιῶντες κυριόοισιν ὑμῶν.] οἱ τοῖς πένησιν πολλοῖς ὀφλήμασιν ὑποκειμένους ἀπαγοιῶντες, ἐλθεσιν εἰς δουλείαν, καλὸν μὲν οὖν μὴ ὀφλισκάνειν· δούτερον δὲ, B τὸ μὴ ἀπορῆν πρὸς τὴν ἀφροσύνην τῶν ὀφλήματος. Εἰ δὲ μὴ, πάντα ἀνάγκη δοῦλον εἶναι τῆν ἐπαγοιῶντων αὐτῶν ἀπαγοιῶντων. Ταῦτα δὲ τὸ οἱ πρὸς κερεῖς ὑμῶν κεραιῶνται ὑμᾶς, καὶ οἱ ἀπαγοιῶντες ὑμᾶς κυριόοισιν ὑμῶν· λαὸς μου, οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς, πλατῶσιν ὑμᾶς, C ἐ τιμὴν τείνον τῆν ποδῶν ὑμῶν τρεφῶσιν.] οἱ ὑπὸ γεασάντων δόξαν, ἐ ὑπὸ ἐμπαικτῆν κυριόοισιν, οἱ ὑπὸ τῆν πρὸς κερεῖς κεραιῶνται, καὶ ἀφροσύνην τὸ ἀπορῆν πρὸς τὴν ἀφροσύνην εἰς δουλείαν ἀγῶνται, καὶ τιμὴν ἐλθῆναι ὑπὸ τῆς ἀγῶν πείρας ἀπολωλέκοντες, τῶν ἐλεῖσθαι ἀξίως πρὸς κερεῖς μᾶλλον, ἢ τῶν μακαρίζεσθαι. ὁ οὖν μακαρίζων τοῖς ποιούτοις κόλακτος ποιᾶν ἔργον, κεραιῶνται ὄντως πρὸς τὸ πρὸς κερεῖς, πλατῶν βλαπτικῶν οὐ μέτιστα τιμὴν ὅτι τοῖς ἀμάρτιῶσιν ἀφροσύνην ἀφροσύνην, τῆν δὲ ἀπαγοιῶντων ὅτι ταῖς πρὸς κερεῖς τιμὴν ἀξίως μακαρισμῶν καὶ ἡ τείνον τῆν ποδῶν συτρεφῶσεται· δὲ τῆν αἰ μὴ θλίψῃς ἐπιταπεινώσιν πρὸς κερεῖς· ὁ δὲ μακαρισμὸς φροσύνην ἐμπροσθ· κερεῖς δὲ καὶ πᾶς ὁ λαὸς, ἐχὶ ἐστὶ μόνον ὁ ἔτω ταπεινῶν δὲ κερεῖς ὄντως, ὡς ἐν τοῖς ἀπειθῶνται ὄντως παρῶντασιν· ἀλλὰ καὶ πᾶς λαὸς τὸ ἀφροσύνην εἶναι ἀφροσύνην ἐκ ἀφροσύνην ὅτι τῶν ἀφροσύνην, καὶ ἡλικιᾶν καὶ βίῶν συτρεφῶνται, ὅς ἐνα πίπτειν μακαρισμὸν ὁμοίως ἐ δυνάσται. δὲ τῶν γὰρ δὲ τῶν, ἴδια ἐκαστον συμφορῆν κεραιῶνται. τὸν

τὸν μὲν πὰ τῆ γήρως ἐπίπονα· τὸν δὲ τῆ A
 δουλείας κακὰ, ἀλγὸν πενία· ἐτέρους οἰκείων ἀ-
 ποβολή· ἄλλοις νόσος. πῶς οὖν οἷα ἀπατηλὸς
 ὅστιν ὁ μακαρισμὸς ὁ λαὸς πρὸς τὴν παροχρῆ-
 νος; ὁ μὲν τοι κύριος, εἰ καὶ πλήθος ἐμφάνη δὲ
 τῆ μακαρισμοῦ, μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύ-
 ματι· καὶ μακάριοι οἱ πεινῶντες, καὶ μακάριοι
 οἱ κλαίοντες· ἀλλὰ ὁ πρὸς παρόντας ἀπο-
 τείνεσθαι δείκνυσθαι ὁ διαείθηται τῷ μακα-
 ρισμῶν. δὴλον γὰρ ὅτι πρὸς τῷ μαθητῷ
 ἐποίητο τὴν λόγον τῶν δεδιδαγμένων τῶν ἐπα-
 νετῶν τῆς πενιουφροσύνης, καὶ καὶ τῶν πρὸς B
 αὐτὸν ἕξομοίωσιν, τὸν δὲ ἱμαῖς πτωχούσθη-
 τα, τῶν ἐν τῶν φρονήματι πτωχέων αἰει-
 ληφότων. ἀφ' οὗτο, φησιν, ὅτι ὑμετέρας ἐ-
 σὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. καὶ τὸ· μακά-
 ριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι αὐτοὶ χορταθήσονται.
 εἰ δὲ γενῆ ἡ ὁδός, καὶ ὀλίγοι οἱ διεύσκον-
 τες αὐτῶν, πρὸς δωατὸν πολλοὺς εἶ) πῶς μα-
 καρισμοῦ; ὡς πρῶτος ὁ λαὸν ὅλον μα-
 καρίζων, πλατῆ καὶ τῆρασει αὐτὴν, μὴ
 εἶν ὁδοῦν εἰρηνικῶς. ἐστὶ δὲ ῥαδὶον ἀλάνας
 τῶν πάσῃ τῶν ἐπαίνων τοὺς μὴ παροχρῆ-
 τας· ὑπὸ φιλαυτίας ἐκάστου ῥαδίως τῆς
 ἐκ τῶν κρακείων ἀπάταις ὑπαρξάντων·
 αἰδρὸς δὲ ὠφελίμου, μὴτε τῶν κατηρηθείας
 πινῶν ὑποπίπτοντα ταπεινοδοῦσαι, μηδὲ συ-
 ελλεσθαι πρὸς τῆτο, μὴτε ὑπὸ ἐπαίνων
 ἀγνοία τῶν καθ' ἑαυτὸν ἕξοιδάμην ῥαδίως καὶ
 φροσιδοῦσαι. ἐπεὶ δὲ τέλος ὅστιν ἡ παροχρῆ-
 τευμένη καὶ δὲ δολομῆ καὶ τῶν παροχρῆ-
 λαβόντων ὁδός, ὁ μὴ εἶν εἰς ἀθήσιν ἐλθεῖν
 λυπηρῶν τοὺς ἀπολαύσιμους τῆς ζήλου τῶν
 παροχρῆτων, ἀλλ' ὡς κατερθέντας μακαρίζων
 τοὺς ἀμάρτανοντας, τῶν τελῶν τῶν ποδῶν αὐτῶν
 σιωτῆρασει. ἀλλὰ νῦν κατῆραται εἰς κρί-
 σιν κύριος, ὅς ἐστὶ εἰς κρίσιν τὸν λαὸν αὐτῶν.]
 πρῶτα κρίσις θεία καὶ σιωεσθὶ καὶ τῶν δυσ-
 διήγητον ὄφιας ἐπιμερίζεται ἐκάστῳ πρὸς
 τῶν ἀξίαν· τῶν νῦν ἐπαρξάνοντα, τῶν καὶ
 τὸν μέλλοντα ἀνάνα. ἐπεὶ οὖν τοιαῦτα, φησιν,
 ἠνώμησεν ὁ λαὸς, τοιαῦτα δὲ αὐτῶν ἐπήρα-
 γον ὁ κύριος, ἀφ' οὗ οἰονεὶ ἀποδεδείχθαι, ὡ-
 φειλε τῆ πρὸς τῆς δικαιοσύνης τῆς Θεοῦ,

Hunc affligunt incommoda senectæ,
 istum autem angit intoleranda seruitus,
 alium verò paupertas. Rursus alios pre-
 mit amissio siue iactura ædium, alios di-
 scruciant morbi. Quomodo igitur eiuf-
 modi fœlicitatis prædicatio populo om-
 ni attributa, fucata non est & captiosa?
 Sed enim Dominus etiamsi numerum
 multitudinis repræsentet nomine beati-
 tudinis, dicens : Beati pauperes spiritu.
 Et, Beati qui esuriunt. Et, Beati qui lu-
 gent : at certè dum is ad præsentem ser-
 monem dirigit, indicat faciliè numerari
 posse eorum paucitatem, qui beatitudi-
 nem promerentur. Perspicuum enim
 est de discipulis hæc dixisse, quos præ-
 docuerat amplecti commèdabilem hu-
 militatis virtutem, utque sibi assimiles
 eos redderet & conformes qui nostri
 causa elegit esse pauper. Exceperant e-
 nim illi in voluntate & affectu paupertatem.
 Ob hoc ait, quia vestrum est regnum
 cœlorum. Et illud, Beati qui esuri-
 unt nunc, quia ipsi saturabuntur. Quòd
 si angusta est via, & pauci qui inueniunt
 eam : quinam possunt tam multi beati
 appellari? Itaque quisquis vniuersum
 populum prædicat beatū, seducit eun-
 dem profus & conturbat, non sinens
 pacificè ingredi viam suam. Facile enim
 est homines qui parum attenti sint, capi
 affectione laudum, quod singuli quique
 immodico amore sui & facile perpellun-
 tur in errorem, deliniti fraudulentis as-
 sentationibus. Viri autem utilis & com-
 modi est non deiici aut succumbere ob
 quorūdam reprehensiones, non item ob
 hoc animo contrahi, neq; de facili com-
 mendatione laudum intumescere & in-
 flari eorum ignoratione quæ ad se per-
 tinent. Iam quando semita, via est fre-
 quenti itinere eorum, qui præcesserint,
 protrita & traiecta, quisquis non sinit
 eos qui defecerunt à zelo prædecesso-
 rum, viâ ingredi quæ sensu ipso inamœ-
 na est, & tristitiam parit : sed delinquen-
 tes quasi recta agentes deprædicat bea-
 tos, hic semitam pedum eorum contur-
 bat : 13. Sed nunc constituetur ad iudicium
 Dominus, & statuet ad iudicium populum
 suum. Vnicuique pro suo merito distri-
 buuntur omnia diuino iudicio & intel-
 ligētia, iuxta inenarrabilem eius sapien-
 tiam, cū ea quæ nunc temporis infe-
 runtur, tum quæ reseruantur in secu-
 lum futurū. Quando igitur, ait, talia iniquè admisit populus, talia item ei irrogauit sup-
 plicia Dominus, propter hoc quasi debuisset declarare quod ad Dei iustitiam attinet,

Math. 5.3.

HHHH

quia nequaquam prætergressus est mensuram iniquitatum in ea multitudine inflicta ultionis dictum est : *Sed nunc constituetur ad iudicium Dominus.* Ut hæc particula, Nunc, distinguatur à futuro seculo : aut ne fortè quod apud nos quidem est, Nunc : particulam fanè temporis momentaneam, perbreuem & indiuiduam signat : in Deo autem iuxta sensum dictionis, Nunc, omnia illi adiacent & adsunt. Nihil enim loci habent apud eum præteritum & futurum. Siquidem illi instantia sunt omnia : quæ item à nobis futura porrò sperantur, velut iam præsentia diuinæ præscientiæ oculis subiecta sunt & conspicua, ita vt dictio, Nunc, de Deo prædicata futurum complectatur seculum. Quando igitur definitum iudicij tempus, non longè abest, quippe apud Deum, ideo particulam, Nunc, interpretati sumus referèdo eam ad vniuersale iudicium. *Constituetur ad iudicium.* Explanando verba iustitiæ diuinæ, quemadmodù operibus ipsis iustam rependerit vicariam retributionem eiusmodi suppliciorum, & adeò iustam, vt qui subeunt sententiam damnationis, assentiantur iudicio aduersum se pronuntiato, tanquam iustissimo. *Et statuet ad iudicium populum Israëliticum.* Quanticumque enim sub legis iugo continebantur & eam præuaricati sunt : per ipsam legem iudicabuntur. Nec parem sententiam prolaturus est in reliquos populos. Quò fit, vt quicumque sine lege peccauerunt, sine lege perituri sint. Et, impij non resurgent in iudicio, sed in condemnatione. Omni enim legislatori iudicium est in eos qui per legem à se scriptam iudicandi veniunt, constituta altrinsecus collatione & actionis & voluntatis eius qui sanxit legem, eoque ait Dominus : Sermo quem loquutus sum vobis, ipse vos iudicabit. Nam cogitationes aduersum se inuicem constituuntur, tam ea quæ à Domino suggeritur, quàm ea, quæ ad peccatum inuitat. Iuxta enim Osee, circumdederunt vnumquemque cogitationes & consilia eius. Videbimus enim simul omnia vel in prospectu assistentia nobis quæ ipsi gessimus, memoria ea suggerente; & conspicua erunt ex aduersa facie mentis nostræ cum propriis formis, quemadmodum vnumquodque à nobis gestum est & ore prolaturum. Postquam enim ostenderit palàm quæ quisque per se gesserit citra defectum omnia quorum ob causam dominus ipse in se recepit,

A ὅτι οὐχ ὑπέβη τὸ μέτρον τῆς ἀδικημάτων ὡς πάλιν τῆς πινυρίας εἴρηται. Ἀλλὰ νῦν καταστήσεται εἰς κρίσιν κύριος.] ἵνα τὸ νῦν τῶν ὄντων μέλλοντι αἰῶνι ἀποδοθῆται, ἢ μήποτε τὸ νῦν ἐφ' ἡμῶν μόνον. Ὁ ἀκαριαῖον καὶ τὸ ἀδιείρητον τῶν χρόνων σημαίνει· ὅτι δὲ Θεοῦ, πᾶν καὶ πᾶν τῶν νῦν ἀποδοθῆται. Ὅθεν γὰρ αὐτῶν πᾶν ἔλαθεν ὡς δὲ μὴ εἶ, ἀλλὰ πᾶν ἐπέστηκεν, καὶ τὰ πᾶν ὡς ἡμῶν παρῶν ἡμῶν παρῶν, ὡς ἡδὴ παρῶν ὑπὸ τῆς κρίσεως ὀφθαλμοῦ καταδοθῆται. ὡς ἐπὶ Θεοῦ τὸ νῦν, καὶ τὸν μέλλοντα αἰῶνα συμπροσλαμβάνειν. B ἐπεὶ οὖν οὐ μακρὸν ἔστιν ὡς παρῶν τὸν Θεὸν ὁ ὠρισμένος τῆς κρίσεως χρόνος, ὅτι πᾶν καταδοθῆται κρίσιν ἀναφέρει τὸ νῦν ἐξελήφασθαι. Καταστήσεται δὲ εἰς κρίσιν.] Ἐξαπλῶν τοῖς λόγοις τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, καθὼς ὅτι τοῖς ἀδικοῦσιν ἐργαῖς δικαίαν ποιῆται τῶν τοιαύτων κατὰ τῶν αἰτιῶν αὐτῶν ἀποδοθῆται, ὡς καὶ τοῖς κατὰ δικαιοσύνην σιωπήσασθαι πᾶν κατὰ αὐτῶν ἀποφανθῆσθαι κρίσιν ὡς δικαιοσύνην. Καὶ εἰς εἰς κρίσιν τὸν λαὸν τὸν Ἰσραηλιτικόν.] ὅσοι γὰρ ἐν νόμῳ ἔμνηστον, ἀπὸ νόμου κριθήσονται· τοῖς δὲ λοιποῖς λαοῖς οὐκέτι· διότι ὅσοι ἀνόμως ἠμῶν, ἀνόμως ἔσονται ἀποδοθῆται, καὶ οἱ ἀσεβεῖς ὡς ἀναστήσονται ἐν κρίσει, ἀλλ' ἐν κατακρίσει. πᾶν δὲ νομοθετεῖ παρῶν τοῖς καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτῶν γεγραμμένον νόμον κρινόμενος· κρίσις ἔστιν ἐν τῇ πᾶν ἀποδοθῆται τῆς τε παρῶν καὶ τῆς βουλήματος τῆς νομοθετείας. διὸ καὶ ὁ κύριος ὁ λόγος, φησὶν, ὃν ἐλάλησα, αὐτὸς ὑμᾶς κρινεῖ. ὅτι οἱ λογισμοὶ ἀλλήλοις ἀντικαθίστανται· ὅτε παρῶν τῶν κυρίως ἀποδοθῆται, καὶ ὁ παρῶν πᾶν ἀμῶν ἐκκαλεσάμενος. καὶ γὰρ τὸν ὁσπῆ, κυκλώσει ἕκαστον τὰ ἀκαρῶν αὐτοῦ. ὁφθαλμοῦ γὰρ ἅμα πᾶν οἰονεὶ πᾶν ἡμῶν τὰ ἔργα ἀπὸ τῆς μνήμης, καὶ φανόμενα ἀποδοθῆται τῇ ἀνοίᾳ ἡμῶν μὲν τῶν ἰδίων τύπων, ὡς ἕκαστον πέπρωται, ἢ ὡς λελάληται. ἐπειδὴ γὰρ ὅτι δειξῆται τὰ κατὰ ἑαυτὸν πᾶν ἀελλίπῳς πεποιηκότα, παρῶν πᾶν ὡς εἴληφεν ἐξ ὧν ἐπιμέλειαι ὁ κύριος.

Rom. 2. 12.

Isa. 12. 48.

Osee 7. 1.

ηκεν λεγαται εν τω κρίνεσθαι προς υμας. ε μιν χρόνους γε προσήκει νομίζεσθαι καταναλωθήσεσθαι εις τ' εκαστον ιδειν εαυτον μετ' ηυτου παρεξέων, και τον κριτην και τα ακλουθα τω τειω δικαστηριω αφάτω δυναμει εν ροπή καιροφ φαντασιου μη του τω νοου, και προτα αναλωγραφου του εαυτου, και οιονει εν κατοπτρω τω λεγεμονικω ενοραίντος τοις τυποις τω παρεαγμένων. Αυτοις κυριος εις κρίσιν υξει μετ' ηυ παρεσβυτέρων τω λαου και μετ' ηυ δεχόντων αυτου.] εν αυτω πως και σφοδρότερον τω συγκληνησιν ο λόγος εμφανει εν τω αυτου κυριος εις κρίσιν υξει. οτι μη γαρ τω λαου ερηται ο, καταστήσει εις κρίσιν κυριος, και εστησει εις κρίσιν τον λαον αυτου. οτι δε τω παρεσβυτέρων και τω δεχόντων ο αυτου κυριος υξει. προστον μη, ινα διδαχτω μη οτι εκαστος εν τω ιδιω ταγματι κριθομεθα, ο λαος, οι παρεσβυτεροι, οι δεχοντες. ο μη γδ ελαχιστος, συγνωστος εστιν ελεους. δυνατοι δε δυνατως εταθησονται. δηλον δε οτι εις κρίσιν ερχομενος, ουκ οτι τω κρίνει. αλλ' οτι τω διακριτωαι υξει. ου γδ τω κρινοντος εστι μετ' ηυ κρινομενων ερχεσθαι προς τω κρίσιν, αλλα τω κρινομενων μετ' αλληλων απηρτων προς τον κρινοντα. ελθων δε εις κρίσιν μετ' αυτων, θυος και εγκαλέσει ελεγκτικως, λεγων. υμεις δε τι ενεπερισατε μου τον αμπελανα, και η αρπαγη τω πτωχοδ εν τοις οικιοις υμων; τι υμεις αδικειτε τον λαον μου;] βουδισωμεθα οι παρεσβυτεροι και οι δεχοντες τω λαου, τι αποκρινωμεθα τω εγκαλωπι. μηλλον δε θυωμεθα, μη εφθυρετωαι τα αξια τω ελεγεισθαι τα ποιαυτα. δηλον γαρ οτι προς ημας ο λόγος. τοις μη εν παρεσβυτειω, τοις δε εν μειζονι τιμη τω λαου παρεστωτας. οπιευστα ημιν αμπελον θυδλωοσθαι πασθμ αληθινω, εις ο ποιειν αυτω τοις δεοντας καρποις δεσ τω επιμεθειας υμων. υμεις ο ε μονον απεχερωσατε αυτην, δηα και προσενησθησατε.

A prouidam curam gentium, dicitur illud: Ut vincas, quum gratia nostri iudicaris. Alioqui præter decorum rationis feceris, si arbitrere permultum temporis consumptum, iri interim, dum singuli quique seipfos cum suis, actionibus contemplantur ac spectent simul & iudicem cum his, quæ diuinum illud sequutura sunt iudicium. Vi enim quadam ineffabili, mens momento temporis imaginabitur sibi que opponet omnia velut delineameta picturæ: quin & perinde ac in speculo, in facultate præcipua animæ contuebitur quæ à se gesta fuerint. 14. *Ipse Dominus ad iudicium veniet cum senioribus populi, & cum principibus suis.* Sermo hoc loco acriorem quodammodo commotionem subindicat, dicens: Ipse Dominus ad iudicium veniet. De populo quidem dictum est, constituetur ad iudicium Dominus, & sistet ad iudicium populum suum. De senioribus autem & principibus est illud: Ipse Dominus ad iudicium veniet, cum senioribus & principibus. Primum quidem, vt doceamur, quia iudicandi sumus in suo singuli quique nostrum ordine, populus, seniores, principes. Et enim minimo conceditur misericordia: potentes autem potenter examinabuntur. Liquet sanè, quia ad iudicium veniens, non vtique veniet, vt iudicet: sed vt alios ab aliis fecernat & disgreget. Non enim est iudicis cum iis qui iudicantur, ad iudicium venire, sed eorum est, qui iudicantur, inter se iunctos ad iudicem venire. Simul enim atque venerit ad iudicium cum istis acriter & argute crimina intendet, dicens: *Vos autem, vt quid incendistis vineam meam: & rapina pauperis in domibus vestris? Vt quid etiam iniuria afficitis populum meum?* Nos seniores ac principes populi adhibito mature consilio apud nos constituamus, quid debeamus respondere iudici in ius nos vocanti: quin potius ipsi deprecemur, ne talia admisisse deprehendamus quæ peracri animaduersione digna sint. Enimvero perspicuum est in nos intendi sermonem hunc, qui quidem in presbyterij ordinem cooptati sumus, quique autoritate præpollemus apud populum. Vestræ fidei cōcredidi vineam præfertilem, omnem veram, vt vestra communi agricolatione fructus ederet labori vestro consentaneos: vos autem tantum abfuit, vt eam excoleretis, vt etiam in vepres redactam incendio absumpseritis.

Psal. 50. 6.

Sap. 5. 7.

HHHH ij

Fit interim hoc, dum præterquam quod docemus quæ non conueniunt, etiam admittimus in vineam incēdium ex impietate obortum, quasi flammam quandam quaquauerfum grassantem & perpetuò quasque contiguas partes vineæ inuadentem. Ad hæc etiam & palmites eatenus feciliciter germinātes & copioso fructu exuberantes, si demum cōtinget nos exhibere eosdem aridos, indecoros ac fructu vacuos, quiq; per ignita iacula diaboli insita populo vitia nō extinxerimus, quin potius exemplo vitæ huius nostræ solutioris sinamus permulta admitti præter decorum, ipsi tunc incēdimus vineam. Adde etiam his, qui exemplo suæ immodicæ cupiditatis multos inuitat ad concupiscendum quæ alieni sunt iuris, is profectò incendit vineā. Adiungit ergo & hoc, Et rapina pauperis in domibus vestris. Itaq; qui iniustam corradūt possessionem ac peculiū raptò, aut per vim extorquent, congeruntve, causam utiq; præbent incēdendæ vineæ, dum peruerso exēplo quod exhibetur per præfides, ad cōsectandam auaritiā eruditus omnis populus, inter sese colliditur. Presbyteri igitur nos ac principes, qui per sanā doctrinam, perq; exempla probæ & laudabilis vitæ nostræ non excolimus vineam, pro his acerrimè accusabimur. Iure quidem optimo audiemus & illud in nos intendi : Rapina pauperis in domibus vestris. Quæ enim collata sunt refocilandis pauperibus & subleuandæ eorum inopiæ, si in ædibus penes nos retinuerimus, utique inopes suis spoliāmus bonis. 15. *Cur vos iniuria afficitis populū meum, & faciem pauperum confunditis?* Apud istos qui iniuriis afficiunt, aliorum item bona compilant & interuertunt fraude, hic mos inoleuit, ut si quando in ius vocentur ab iis qui malè affecti per eos sunt, contumeliis ac probris pudorem eis ingerant, ipsos vilipendentes, intentantes plagas, eosque traducentes quasi qui iusto cupidius aliis negotia facessant. Itaque non solum, ait, iniuria afficitis pauperem qui peruius est rapinæ, vestrisque insidiis patet alieno destitutus auxilio : sed & quia confunditis facies pauperum. Confusionem quam vobis ingeri conueniebat, hanc per vestram tyrannidem conuertitis in pauperes, subornatis ad hoc & corruptis testibus, & mercede cōductis aduocatis, & iudicibus persuasivis, quousque tandem supra alteram iniuriam, confusionem etiam ex calumnia erumpentem ingeratis pauperibus,

A τὸν δὲ γίνεται, ὅταν πρὸς τὸ μὴ διδάσκειν τὰ δέοντα, ἐπὶ καὶ τὸν ἐκ τῆς δυσθεΐας ἐμφορησιμὸν, οἷον πῖνα φλόγα ἐρπουσὴν πύρραχου, ἢ αἰεὶ τὰ σικεῖν ὅτι λαμβανόμεθα, καὶ εἰς τὸν ἀμπελάνα πρὸς ἀδελφόμεθα· ἢ τὰ τῶν θάλλοντα ἢ βίβριουῦτα τὰ κήματα, ἕκαστα καὶ ἀτερπῆ ἢ ἀκαρπὰ ὅτι δεικνύοντες, καὶ οἱ τὰ ἐκ τῆν πεπυρωμένων βελαδὴν τῶν δεικνύοντων ἐγγινόμενα πᾶσι μὴ σεβννιώτες, ἀλλὰ τῆν ἐκλύσθαι τῶν βίου τῶν καθ' ἑαυτοὺς πολλὰ γίνεσθαι συγχορῶντες, ἐμπυρίζουσι τὸν ἀμπελάνα·

B ἀλλὰ καὶ ὁ ἀφ' αὐτῆς ἰδεΐας πλεονεξίας πολλοὺς εἰς τὴν τῶν ἀλλοτρίων ὀπίσθημα ἡμετέροισιν ἡμῶν, ἐμπυρίζουσι τὸν ἀμπελάνα, ὅτι σικεῖν ἡμετέροισιν τὸ καὶ ἄρπαγὴ τῶν πτωχῶν ἐν τοῖς οἴκοις ἡμῶν, ὡς καὶ οἱ ἀδικῶν κτήσιν ἀπὸ ἀρπαγῆς καὶ βίας συλλέγοντες, αἰτίαν τῶν ἐμφορησιμῶν ἀμπελάνα πρὸς ἡμῶν ἐκ τῶν πονηροῦ ἀποδείγματα τῶν καὶ τοῖς πτωχοῦσιν καὶ τῶν λαοῦ πρῶτος, εἰς τὴν κατ' ἀλλήλων πλεονεξίαν παροδοτελουμένων. πρῶτος οὖν καὶ ἀδικῶντες, οἱ μὴ ἀφ' αὐτῆς ἰδεΐας διδάσκοντες ἢ τῶν καὶ τὸν ἴδιον βίον ἀγαθῶν ἀποδείγματα τὸν ἀμπελάνα γεωργεῖντες, ταῦτα ἐκκληθισόμεθα· βίβριουσιν δὲ καὶ ἀκυσόμεθα τὸ καὶ ἄρπαγὴ τῶν πτωχῶν ἐν τοῖς οἴκοις ἡμῶν· εἰάν τὰ εἰς λόγον τῆς ἀναπαύσεως τῶν πενήτων διδόμενα, ἐν τοῖς οἴκοις ἔχωμεν ἀποδοτέοντες τοῖς ἀδικῶν. Τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε τὸν λαόν μου, καὶ ὁ πτωχῶν τῶν πτωχῶν καταχρῶντε;]

C σικεῖν ἡμῶν τὸν ἴδιον βίον ἀγαθῶν ἀποδείγματα τὸν ἀμπελάνα γεωργεῖντες, ταῦτα ἐκκληθισόμεθα· βίβριουσιν δὲ καὶ ἀκυσόμεθα τὸ καὶ ἄρπαγὴ τῶν πτωχῶν ἐν τοῖς οἴκοις ἡμῶν· εἰάν τὰ εἰς λόγον τῆς ἀναπαύσεως τῶν πενήτων διδόμενα, ἐν τοῖς οἴκοις ἔχωμεν ἀποδοτέοντες τοῖς ἀδικῶν. Τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε τὸν λαόν μου, καὶ ὁ πτωχῶν τῶν πτωχῶν καταχρῶντε;] ἔθος τοῖς ἀδικῶσι ἢ ἀποδοτέον, ἐπειδὴ ἐγκαλεῖται πρὸς τῶν ἡδικομένων, ὕβρεσι καὶ λοιδορίας καταχρῶν ἄλλοις ὅτι ἀδικῶντες, ἢ

D πληγὰς ἀπειλῶντες, ἢ ὡς φιλοπρῶτοντας δευδαλλόντες. οὐ μόνον οὖν, φησὶν, ἀδικεῖτε τὸν πένητα ὅτι ἀρπασσὸν ὄντα, καὶ διεπίσθητον ἀφ' ἡμῶν ἐρημίαν· ἀλλὰ καὶ καταχρῶντε τὰ πτωχῶν τῶν πτωχῶν. τί ὑμῖν πρῶτοντος ἐκ τῆς ἀδικίας ἀγῶν, ταῦτα ἐκ τῆς τυραννίδος ἡμῶν τοῖς πτωχοῖς ἀδικεῖτε, μὴ τυχεῖς ἀναπέποντες, σικεῖντες μισθόμενοι, τοῖς δικάζοντας ἀδικῶντες, ἕως δὲ πρὸς τῆν λοιπὴν ἀδικίαν, καὶ τί ἔκ τῆς συκοφαντίας ἀγῶν τοῖς πένησι ἀδικεῖτε.

γίνεται δὲ καὶ ἄλλως ἡμέτερον ὃ ἐκκλήμα, ὅ-
 τῳ ἐν τοῖς ὁμοίοις πταίσμασι τῶν μὲν πε-
 νητῶν σφοδρῶς καταπτόμεθα, δημοσιεύοντες
 αὐτῶν τὰ πταίσματα, καὶ μηδενὸς ὀνειδίδεις Φι-
 δόμοιοι, ἐνεπιδέκτουμοιοι μὲν τὸν τῷ Θεοῦ ζή-
 λον τοῖς πένησι, καὶ ἐκ τούτου τὰ πρῶτα
 αὐτῶν καταγμύοντες. ἐπεὶ δὲ εἰσὶ τινες πτω-
 χοὶ μακαρίζομενοι, οἱ δὲ τὴν θεοσεβείαν
 πῶντων κατὰ φρονήσαντες, καὶ ἐπ' ἐλπίδι τῷ
 Θεῷ πλούτου, τῆς χρησμῶν πειροχίας ὑ-
 περδόντες, οἱ κακῶς περιεστῶτες τῷ λαῷ,
 ἀντὶ τῆς μακαρίσειν τοῖς οὕτω πτωχούνοισι,
 διαβάλλοντες, καὶ ἐξουθενούνοτες, καὶ τὴν ἐ-
 παρνετικὴν αὐτῶν παπεινοφροσύνην ἐξυτελί-
 ζοντες, εἰκότως ἐγκαλοῦνοται. μάλιστα ἐὰν
 περιεστῶτες ὡσιν οἱ ἐξοχῶτες, ὡς τὰ πρῶ-
 τῶν τῶν ἀγίων πτωχῶν καταγμύοντες. ὁ-
 ποῖος ἂν πτωχὸς Ἰωάννης, μὴ οἶκον ἔχων, μὴ
 οἰκέτιον, μὴ βοῦν ἀροτῆρα, μὴ γῆδῶν, μὴ
 κτήνη, μὴ πρῶτα, μὴ δῶρον ὁποῖος Ἡ-
 λίας ὁποῖος τῶν ἀγίων ἕκαστος, οἱ περὶ ἡλθῶν
 ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγίοις δερμασιν, ὑπερου-
 μνοιοι, θλιβόμοιοι, κακοχούμοιοι. Ταῦτα λέγει
 κύριος· ἀνθ' ὧν ὑψώθησαν αἱ θυγατέρες Σιών,
 καὶ ἐπορεύθησαν ὑψηλῶν τραχήλων, καὶ ἐν ὑβ-
 μασιν ὀφθαλμῶν, καὶ τῆ πορείᾳ τῶν ποδῶν, ἀ-
 μα σύρουσαι τοῖς χιτῶνας, καὶ τοῖς ποσὶν ἀ-
 μα παύουσαι· καὶ ταπεινώσει ὁ Θεὸς ἐξο-
 χούνας θυγατέρας Σιών.] Εἰ καὶ μείζονά
 τινὰ περιουσιάζουσιν ἐμφανῶς ὁ λόγος, ἀλλ' ὁ-
 μως ἔχει τὴν αὐτῶν τοῖς πλήθεσιν χρησι-
 μον καὶ ὀφεισπικόν, τὰ λεγόμενα. συφέλλει
 γὰρ ἀκροάσαντων γυναικῶν τὴν ζωὴν, καὶ γῆ-
 ματι, καὶ βλέμματι, καὶ βαδίσματι, καὶ σολῆ
 τὴν πρὸς πορνείαν διχολίαν ἐπιδικουμένων. Δ

A In eisdem insuper iniuria à nobis com-
 mittitur meritò in ius vocanda, vt quum
 in propriis eorum peccatis ipsos acriter
 reprehendimus & palàm traducimus, à
 nullo probri genere nobis temperantes,
 zelum quidem Dei in pauperes acriùs
 ostendentes, & proinde vultus inopum
 confundentes. Quia vero nonnulli sunt
 pauperes beati dicti, qui ardore tuendæ
 religiosæ pietatis, omnia contempserunt,
 & spe illecti diuinæ illius opulentiæ, mun-
 dialem affluentiam nihili duxerunt: si qui
 minus rectè presunt populo, sic pauperes,
 quos vt beatos deprædicare deberent,
 palàm traducunt, aspernantur & comen-
 dabilem eorum humilitatē vilipendunt,
 meritò tales veniunt obiurgandi, idque
 præsertim si presbyteri hi principes fue-
 rint, quippe qui facies sanctorum pauperum
 aspergunt confusione, cuiusmodi erat
 pauper ille Ioannes domum nullam possi-
 dens, non famulum, non bouem in quo
 araret, non agellum, non lectum, non men-
 sam, non panem: cuiusmodi & Helias.
 cuiusmodi fuerunt singuli quique sanctorum
 illorum qui circuierunt in melotis, in
 pellibus caprinis, egentes, afflicti, dolore
 malè affecti. 16. Hæc autem dicit Dominus,
 Pro eo, quod exaltate sunt filie Sion, & ambu-
 lauerunt excelsò collo, & in nutibus oculorum,
 & incessu pedum simul trahentes tunicas, &
 pedibus simul ludentes. 17. Et humiliabit Deus domi-
 narices filias Sion. Tametsi sermo præce-
 dens acriora quædam insinuet, continet
 tamen quiddam perutile numerosæ mul-
 titudini per se & morum correctioni ac-
 commodum, quæ hic dicuntur. Vitam
 enim procacium mulierum ad mode-
 rationem reuocant, quæ ipso habitu,
 aspectu, incessu, stolaque ad talos de-
 missa suam ostentabant procliuuitatem
 ad libidinem explendam. Quum enim
 hæ supra cæteras insolentiùs efferrent
 seipsas, ob formæ decus & elegantiam
 corporis sibi maximopere placentes,
 perque abusum turgentes inani fastu, ob
 rem cito marcescentem & euanescentem
 se venditantes: ad hæc collum in su-
 blime arrectum gestitabant, quò suos
 vultus palàm spectandos omnium oculo-
 rum exhiberent. Nam quæ pudica est
 mulier & bene morata, præ pudore in-
 cedit oculis in terram deiectis, facièm-
 que deorsum demittit. Quæ autem in
 animo constituit captare multos ac ve-
 nari laqueo suæ elegantis formæ, collo
 incedit in sublime porrecto. Et in

Hebr. 17:37

nutibus oculorum, Accusatio est mulieris
 fornicariæ & procacis ad opera ipsa an-
 helantis fascino ac noxio aspectu. Ipso
 enim contuitu, obscœnâ denuntiat ani-
 mæ impuritatem. Dum enim suauiter &
 blâdis arridet ocellis, prolicit ad explen-
 dam libidinem. Iactu enim oculorum,
 sagittam planè exitialem emittit, cuius-
 modi tandem obtinet rumor de basilisci
 natura, quem dicunt solo aspectu inter-
 ficere suos spectatores. Iustè igitur ser-
 mo diuinus exasperatur aduersum eas
 quæ ingrediuntur extento collo, hoc est,
 inuerecûda & impudenti facie, & in nu-
 tibus oculorum. Colli enim erectio in
 sublime indicat eam nolle subiici iugo
 continentia & castitatis. Rursus quod
 nimio plus sibi placeat ac delicietur in-
 dulgentiùs, argumento est iste mollis in-
 cessus veste per terram attracta, incessus
 inquam non secundû naturæ tenorem,
 imò qui exerceatur solutiùs numerosè
 ac iuxta modum quendâ ab naturæ præ-
 scripto discrepantem. Pro his igitur hu-
 miliabit Deus dominatrices filias Sion.
 Nam quando non sua sponte elegerunt
 humilitatem, sed ambulauerunt extento
 collo: iuxta scripturam, humiliabit ipsas
 principes filias Sion. Quin & in hodie-
 rum vsque diem idetidem videre liceat
 Iudæas vniuscuiusq; pedibus alludêtes,
 ne tantilli quidem reueritas sententiam
 prophetæ. Atque vtinam Ecclesiæ quo-
 que filiabus idem non exprobraretur.
 Pleræque enim earum, tanquam in nu-
 merosa multitudine, diebus festis dum
 adueniunt auditurę verbum Dei per in-
 scitiam lætitiæ spiritualis, turpibus ludis
 vacant, in crapula & ebrietate volutan-
 tur, nec obseruant illam admonitionem
 Sapientis, Oculi tui recta videant. Hæ
 autem in obliquû detorquent oculos &
 defleunt, vtique hoc argumento pro-
 dentes malitiosam animi voluntatem.
 Nec rarò istis oculorum nutibus suam
 ipsarum nequitiã vel vulgo traducendam
 exposuerunt, quemadmodû & in Pro-
 uerbis obseruatû est de homine nequã.
 Ipse enim annuit quidem oculo, signum
 autè dat pede. Rursus, Qui annuit oculo
 cum dolo, congregat viris tristitias.
 Eodè conspirat illud, Qui oderunt me
 gratis, & annunt oculis. Quin & viros
 nonnûquam præoccupant crimina eius-
 modi, eos quidem qui superbo fastu in-
 feriores quosq; contemptim abiiciunt &
 proculcant, qui ipso gestu corporis & supercili-
 orum nictatione superbiam ostentantes,

Α νύμασιν ὀφθαλμῶν· ζωακὸς πορνείας πνεύ-
 σης ὁ κατηγήρημα, πῶς ἔργα βλέπειν τὰ ὀ-
 φθαλμῶ, πῶ ἀσέλγησ τῆς ψυχῆς καὶ ἀμη-
 νύην ὡ βλέμματι, ἐν * μείδξην τοῖς ὀφθαλ-
 μῶσις ἐρεθίζετο πορνικῶς, ἰὸν τινα φθαρτικὸν
 ἔξαποστέλλην τοῖς ὀμμασιν· ὁποῖον δὴ τι καὶ ὁ
 πῶς τῆ βασιλίσκου κατέχθ λόγος, ὃν φασὶ
 καὶ ἐκ μόνης τῆς ὀφθαλμοῦ ἀφαιρέσθην τοῖς θεα-
 θεῖσιν, δικαίως οὖν ἀγλακτεῖ ὁ λόγος καὶ τῆ
 πορβορμῶν ὑψηλῶ τραχήλω· πούτεσιν, ἀ-
 φρυθριασμένῳ παρσώπῳ, καὶ ἐν νύμασιν
 ὀφθαλμῶν· ὁ δὲ ὑψηλὸν τῆ τραχήλου δει-
 γμα, τῆ μηδὲ τὰ ζυγῶ τῆς ἀφροσύνης ὑ-
 ποκείσθαι· ἀβρωορμῶν δὲ καὶ χλιδάσιν, τὸν
 χιτῶνα ὀπισθορμῶν βαδίξην, καὶ ὁ βαδῖ-
 σμα μὴ καὶ φύσιν ποιεῖσθαι, ἀλλὰ παρὸς ῥυθ-
 μὸν ἐκμῶν ὀπισθετηδορμῶν ἐκλύτως, ἀπὶ
 οὖν τούτων ἀπεινώσθ ὁ Θεὸς ἀρχούσας θυ-
 γατέρας Σιών, ὅτι ἐκείσιν ὁ ταπεινὸν ἐχ
 εἴλοντο, ἀλλ' ἐπαρθεῖσιν ὑψηλῶ τραχήλω,
 ἀπεινώσθ, φησὶ, τὰ ἀρχούσας τῆ θυγατέ-
 ρων Σιών, ἐπὶ καὶ νῦν ἐξέσθιν ὅσιν πολλαχού τας
 Ιουδαίας, τοῖς ἐκείσιν ποσὶν ὀπισπαυζούσας, ἔ-
 μὴ ἐπαρθεῖσθαι τῶν τῆ ἀφροσύνης φωνῶν·
 εἶδε δὲ μὴ καὶ τῆς ἐκκλησίας αἱ θυγατέρες
 τὰ αὐτὰ ἐκαλοῖντο, πολλαὶ γὰρ ὡς ἐν πλήθῃ
 ὅτι τῆ ἀφροσύνης τὰ θεῖα λόγῳ, ἐν ταῖς
 ἡμέραις τῆς εὐρησῆς ὅσιν εἰδῶν διφροσύνη
 πρὸ μαλικῆν, παιδείας ἀσέμνοισ ἐαυτὰς ὀπι-
 διδούσας, κάμοις καὶ μέγας ἐκαλινδουῶται·
 καὶ μὴ τηροῦσθαι ὁ πῶς ἀπέλμα ὁ λέξεν, ὅτι
 οἱ ὀφθαλμοὶ σὺ ὄρτα βλέπέτωσθ· ἔπαρθε-
 ζούσθαι ὁ ὀμμα καὶ πῶς ἐκκλίνουσθαι δείγμα
 πονηρῶς ἐκφύροισι παρσώσας, πολλαχού
 δὲ τὰ νύματα τῆ ὀφθαλμῶν ἀφαιρέσθαι·
 ὡς ἐν παρσώσας ὅτι τῆ κακῶ πῶς ἀφρο-
 σύνης· ὅτι, ὁ δὲ αὐτὸς ἐν τῶν νύμασιν ὀφθαλμῶ,
 D σημάξην δὲ ποδί, καὶ πάλιν· ὁ ἐν τῶν ὀφθαλ-
 μῶ μὴ δόλου σιωπῶν ἀνδράσι λύπας, καὶ
 τὸ· οἱ μισοῦντές με δωρεὰν, καὶ ἀφαιρέοντες
 ὀφθαλμοῖς· φθάνει δὲ ποτε καὶ ἐπὶ ἀνδράς
 τὰ τοιαῦτα ἐκλήματα, τοῖς φρονηματι μὴ
 ἀλαζονικῶ ἔπαρθενοῦσθαι τῆ ἔπαρθεσθαι-
 ρων, ἔπαρθεσθαι δὲ τὰς γῆματι καὶ τὰ
 νύματα τῆ ὀφθαλμῶν τῶ ἀλαζονείῳ ἐνδεδυ-
 σθαι

Prov. 4. 25

Prov. 6. 13

Prov. 10. 10. Ef. 34. 20.

μύροις. Ἐσάρῳ δὲ καὶ διηρμύρα βαδισματι
 ἄρρυθμα βαίνοντες, ὀϊματίαν καθιέντες μέ-
 ζει τῷ σφυράν, ἀλαζονείαν ἐνδεδυμένοις
 καὶ παιδιῶν ἐαυτοῖς ἀμέτρως ἐκδεδακότες,
 οἷς μύρι εἰ ὁ ἀπειληθὲν πῶμα ὁ ἀφ' αὐτῆς
 ἑπιπινώσεως, τῆς ἀπὸ τῆς ὑψοῦς. Καὶ κύριος
 ἀνακαλύψῃ ὁ γῆμα αὐτῶν.] τῆτο ὁ γῆμα
 ὁ ἑσάρῳ φανόν, καὶ πεποιημένον πρὸς ἔλκυ-
 σιν καὶ πᾶσιν ἀκόλαστον ἔννοιαν, ταῖς καρδίαις
 τῶν ἀφυλάκτων ἐνεργάζομενον, ἀνακαλύψῃ
 κύριος. ὅταν ἐν τῇ φανερώσει τῶν κρυπτῶν, ἑ-
 μὴ τῆς ἑσάρῳ πεπαισμάτα πειλαρεθῆ. B
 γυμνή δὲ εἰ καὶ ἐαυτῶν μὴ τῶν ἔργων τῆς
 ἀρημοσιῶν πρὸς ἀδημιάζεται ἡ ψυχή. ἐ-
 νεργεῖται δὲ ποτε καὶ ἐν αὐτῶν ἡ ἀποκαλύψις
 τῆς γῆματος ὅτι καλῶ τῶν πρὸ οἷς ἐν ἐρ-
 γῶν, ὡς γυμνωθέντων, ἀ τῶν πολλοῖς δὲ
 λαυθαίνῃ, καὶ εἰς γινώσκιν τοῖς πολλοῖς ἐλθούσης
 τῆς ὅτι τῶν ἀμῶν τῆμασιν ἀρημοσιῶν, ὅτι-
 ερέψα καὶ ἀδεσθέντες τῶν τῶν ἀφ' αὐτῶν ὁ λαυ-
 θάνῃ ὅτι μύροντες τῶν κακῶ. τῆς κυρίου οὖν
 ἔργον, ἀνακαλύψῃ ὁ γῆμα ὁ ὅτι πλάστον, καὶ
 κατεργηματοποιημένον. ὡς καὶ εἰ πινες ἡμῶν τῶν
 πμωμῶν πρὸς γῆμα π βίον ἀσεμον ἑπι-
 κρύπτῃσι, φοβηθῆτωσιν τῆ ἀνακαλύπτῃν ἡμῶν
 ὁ γῆμα μέλλοντα, καὶ φανερωῦντα τῶν βουλάς
 τῶν καρδιῶν ἡμῶν, ὡς ἐν τῶν πρῶτων πορο-
 κίῳται ὄψοι, τοῖς ἐν ἐκάστῳ γινόμενοις χεί-
 ρενας λογιμοῖς. κυκλώσῃ γὰρ ἐκάστοι ἡμῶν τὰ
 ἀφ' αὐτοῦ αὐτῶν, καὶ αἱ πρὸς αὐτῶν ἐν τῶν ἰδοῖς
 γνωρίσμασι περὶ τῶνται, ἀγαμῶν καὶ ὄνει-
 δισμόν ἀγῶνιον ἡμῶν ἐπάγρουσαι, ὅταν ἐλέγ-
 χωνται ἐναυτίως ἔχουσαι πρὸς τὸν λόγον ὡς
 τὸν κηρύσσοντα μὴ κλέψῃ, κλοπὰ ἐφθρεῖσκε-
 ασαι. τὸν λέγοντα μὴ μοι χεύειν, ἐν τοῖς μοι-
 χοῖς ἔχοντα πλὴν μερίδα φρεσάσαι. τὸν βδέ-
 λυσάμενον τῶν εἰδώλων, ἱεροσυλίας τῶντον μὴ
 ἀπεργάμενον. ὅθεν γὰρ κρυπτὸν ὁ οὐ φθμερω-
 θῆσεται, ὅθεν κεκαλυμμένον ὁ οὐκ ἀποκα-
 λυφθῆσεται. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀφελεῖ κύ-
 ριος πλὴν δόξαν τῆς ἰμαλισμοῦ αὐτῶν, καὶ τὸν
 κόσμον αὐτῶν.] ὅτι τῶν πρὸς ὁ πρὸς ἐχρη-
 σάμετο τοῖς διδόμενοις εἰς χεῖσιν, ἀφελεῖ κύ-
 ριος πλὴν δόξαν τῆς ἰμαλισμοῦ αὐτῶν, ὅν ὅτι

A viuent genialiter & deliciis affluunt,
 gressu insuper tumorem præferēte & ad
 numerum cōposito obambulant, suam
 venditantes insolentiam veste ad talos
 vsque demissa. Et hos quidē qui se licet
 dediderint immoderatis ludis, manet in-
 tentata ruina, à celsitudine ad humilita-
 tem eos deiectura. Et dominus reuelabis ha-
 bitum earum. Habitum hunc qui sit appa-
 ratu magnificentiore & profusiore luxu
 pertextus, omnem insuper impudicani
 cognitionē cordis earum, quæ incōsultē
 operata sunt, reuelabit Dominus, quo
 die arcana quæq; manifestaturus est. Et
 B quidem adeptis carnis integumentis,
 anima seorsim nuda, vnà cum obscenæ
 turpitudinis operibus quæ admisit, ludi-
 brio exponetur. Fit tamen in hoc etiam
 seculo reuelatio habitus ad eorum utilita-
 tem qui iniquè se gesserunt: ita vt de-
 nudatis quæ catenus multos latuerant,
 & ad multorū cognitionem peruenien-
 te confusione eorū qui deliquerant, qui
 catenus persistebant in malo, quod sibi
 persuasissent neminem scire suas nequi-
 tias, vel tandem verecundia aspersi con-
 uertantur ac resipiscant. Est igitur opus
 C hoc Domini reuelare habitum qui fu-
 catus est & simulatitius. Itaque inter nos
 si forte nonnulli honore afficiantur hoc
 prætextu, quod indecentis vitæ flagitia
 tegere nouerint, metuant tales subire
 eius iudiciū qui in tempore reuelaturus
 est habitum nostrum, & manifestaturus
 consilia cordium nostrorū, ita vt in me-
 dium proponantur spectandæ omnibus
 peruersæ, quas quisq; nostrum concepit
 animo, cogitationes. Circūdabunt enim
 vnumquemque nostrū cogitationes no-
 D stræ. Sed & actiones ipsæ nos circumfi-
 stent, propriis insignitæ notis, confusio-
 nem & æternū ingerentes opprobrium,
 quum coarguentur ipso opere contradi-
 xisse suo sermōni, quemadmodum qui
 prædicat non furandum, & is deprehen-
 ditur furti reus: qui dicit non mœchan-
 dum, & is cōperitur cum adulteris por-
 tionem suam statuere: qui abomina-
 tur idola, & idem non sibi temperat à sa-
 crilegio. Nihil enim occultum, quod
 non in lucem aliquando veniat: neque
 tam occultum ac velatum, quod non re-
 ueletur. 18. In die illa auferet dominus glo-
 riam vestimentiarum. Quandoquidē mu-
 lieres vestimentis sibi ad vsum indultis,
 præterquam decebat, utebantur: idcirco

ait Dominum ab eis ablaturum gloriam ac splendorem vestituræ, qua quidem amicis-

bantur in suummet malum, & eorum, quibuscū familiariter congregiebantur. Itaq; mulier omnis suo abutens vestitu, hac comminatione eò venit spolianda. Quia enim (ait) ambulabant, vestes suas simul trahentes, ac si vsum earum non requirerent: sed contemptim & fastidienter abuterentur, eoq; iustæ sunt spoliari sui vestitus gloria. A nobis etiam nū auferetur nostri amictus gloria, si ipso quidem deprehendemur indignè vfi, ipsum veluti calcibus proterentes & carnalibus inquinamētis complentes. Quis porrò iste est noster vestitus, nisi sanctorum indumētum, dominus noster Iesus Christus? Quanticumq; enim in Christum baptizati estis, Christum induistis, quæ ab his aufert dominus, qui per peccatum fœdè proculcant ipsius corpus & ipsum sanguinem testamenti communem esse ducunt & immūdum. Vestituram hanc signatè innuebant vestes illæ Israëlitiçi populi, nulla parte sui detrita, sicut in Deuteronomio scriptum est. Quia vestimēta vestra non sunt detrita, & calceamenta in pedibus vestris non sunt vetustate consumpta. Enimverò eiusmodi calceamēta figuratè adumbrabant præparationem Evangelij pacis, quod enim testamentum tradidit Christus Iesus, perseverat novum, nulla unquam vetustate deterendum. Quanto enim eo plus vtimur simul & calceamētis, tantò vtrumque fit recentius, inualescente iugiter in nobis recenti ac nova præparatione Evangelij, in hoc, vt fides, qua in Christum credimus, promoueat. Et vestes fimbriatas, per prophetam dominus interminatur se à mulieribus esse ablaturum eum, quibus immodicè gloriabantur. Dictio autem κίσμβος, vestis fimbriata scilicet, non vsquequaque est familiaris Græcis: quò fit, vt eius intelligentia non admodum perspicua sit. Tantum ipsi deprehendimus in apparatu pontificiæ vestis tunicam fimbriatam, quæ haberet mala granata, aurea tintinnabula, nexus quosdam fimbriarum dependentes vna cum tintinnabulis aureis ac malis granatis ab extremitate vestimenti, dici κισμβος, quæ singula per exuberantem suam molliciem filia Sion imitabantur in ambitu sui vestimenti, quibus factis contumeliam irrogabant peculiari prærogatiuæ sacerdotalium vestium, circumferentes hyacinthinum & coccineum ornatum fimbriarum ab ima vestis ora pendentem. Et

Gal. 3. 27.

Deut. 29. 5

A κακῶν ἐαυτῶν καὶ τῶν ἐντυγχονόντων αὐτῆς παρειβάλλοντο. ὡς πᾶσα ζωὴ κακῶς κεραιμένη τῇ παρειβολῇ τῆς ἐσθῆτος, πῶ ἀφαιρέσειν ἀπειλείται. ὅτι καὶ ἐπορβόντο, φησιν, ἅμα σύρουσαι τοὺς χιτῶνας, ὡς μὴ χρωμέναι τῷ ἱματισμῷ, ἀλλὰ παρὰ χρωμέναι, ἐκελεύσασθαι γυμνωθῆναι τῆς δόξης τῶ ἱματισμοῦ. ἀφαιρείται μὲν τοὶ καὶ ἀφ' ἡμῶν πῶ δέξου τῶ ἱματισμοῦ, εἰ ἀγαθῶς αὐτῶν κεραιμένοι φαράριον, καθαπατωῦντες αὐτὸν, καὶ τῶν ἁρπίνων μολυσμάτων ἀναπίμπλαντες. Ἦν δὲ ἔστιν ἔσθ' ὁ ἱματισμὸς, ἢ ὁ ἔνδυμα τῶ ἀγίων; ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς: ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐκεδύσασθε, ὃν ἀφαιρῆς κύριος ἀπὸ τῶν ἀφ' ἡμῶν τῶν ὄσθια καθαπατωῦντων, καὶ ὁ ἅμα τῆς ἀφ' ἡμῶν κρινὸν ἰγνησαμῶν. πούτε τῶ ἱματισμοῦ, σύμβολα ἢ τὰ ἱμάτια τῶ Ἰσραὴλ, τὰ μὴ καθατερόντα, καθὼς γέγραπται ἐν δευτερονόμῳ, ὅτι τὰ ἱμάτια ὑμῶν οὐ κατετερόντα· καὶ τὰ ὑποδήματα ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν οὐ ἐπαλαιώθη· ἐπεὶ καὶ τὰ ὑποδήματα σύμβολα ἢ τῆς ἐτοιμότητος ἢ διαφελίου τῆς εἰρήνης. ἢ γὰρ δέδωκε ἀφ' ἡμῶν Χριστὸς Ἰησοῦς, μὲν καὶ κρινὴ, μηδέποτε παλαιωμένη· ὅσον γὰρ χρωμέτα τούτω καὶ τοῖς ὑποδήμασι, ποσῶν καυνοτέρα γίνεται, αἰὲν ὁσφάτου καὶ νέας ὀπιγνημῶν ἡμῶν τῆς ἐτοιμότητος τῶ διαφελίου ἐν τῇ παρκοπῇ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Καὶ τοὺς κισμβοὺς.] ἀφαιρήσειν ἀπειλεῖ τῶ καλλωπιζομένων ζωαμῶν ἀφ' ἡμῶν τῶ παρφήτου ὁ κύριος. οὐ πῶν δὲ ἐτῶ τῶ κισμβὸς λέξις τῇ Ἑλληνικῇ σσημηγείᾳ κεραιμήνται, ὅθεν ἔσθ' ὁ νοῦς αὐτῆς παρδῆλος: πῶ ἡμεῖς ἐν τῇ καθακαυτῇ τῆς ἀφαιρητικῆς ἐσθῆτος διερόντες χιτῶνα κισμβωτῶν, ἔχοντα ροίσκους ἔκ κώδωνας, ἀποδέσμις πινὰς τῶ κροσῶν, ἐνοήσασθαι ἕως κισμβοὺς σσημαπρητημῶν τοῖς κώδωνι τοῖς χρωσῶν, καὶ τοῖς ροίσκους ἀπὸ τῶ ἀκρων, οἷς ἐμμοιωτο καὶ ὑποβόλιω πευφῆς καὶ αἱ θυγατέρες Σιών ἐν τῇ παρειβολῇ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐσθῆτος: δι' ὧν ἐνβελίζουσαι τοῖς ἰερατικῶν ἰδιώμασιν, ὑακίνθινα καὶ κόκκινα ἐγκομβώματα κροσῶν ἀπρητημῶν τῶ λώματος παρφέρουσαι. Καὶ

B

C

D

τοὺς μιλύσους, καὶ τὸ κατέμα, ἔ τὸν κόσμον
 τῆ παροσώπου αὐτῆν.] κατ' εἶδος ἐπεξέρχεται
 τὰ γυναικεία κόσμω τὸ πείργον τῆ καλλω-
 πισμοῦ. Διφασύρων. ἀφελεί γὰρ καὶ τοὺς μη-
 νίσους καὶ τὸ κατέμα· σαφέστερον δὲ τοὺς μη-
 νίσους ἕτερος ἐξέδωκεν εἰπὼν, καὶ τοὺς μιλύ-
 σους· καὶ αὐτὴ τῆ κατέματος, εἰπὼν, χαλαρά.
 μιλύσους τόνω κόσμος ἐστὶ χρυσοῖς πειτε-
 χήλιος, κυκλοτέρως ἀπειργασμένος, ἐν πει-
 πτήδω αἱ γυναικὲς γυμνὸν ἔπιτηδύλοισι
 παροσώπων τὸν τράχηλον, καὶ ἀναγκώτως
 ἀπογυμνωῖ, ἀ συσκευασίην διγυμνότερον.
 καὶ τὸ κατέμα κόσμος τίς ἐστὶ, καὶ αὐτὸς κα-
 θιδμός μὲν τοῖ καὶ ἔπιτηδύλων τὰ στήθη,
 χαλαρὰν πινὼν ἀλύσεων ἀπαωρημένος, ὅς ἵνα
 παροσώπηται, πρῶτως ἀνάγκη μηδὲ τὰ πε-
 εὶ τὸ στήθος διγυμνῶς στυεσκιάσθαι. καὶ τὸν
 κόσμον τῆ παροσώπου αὐτῆν.] ἐστὶ πινὰ καὶ χρυ-
 ματα παρὸς κόσμον τῆς γυναικῶν ἔπιτη-
 δύδω τῆ παροσώπου· λευκὸν τε, καὶ ἐρυ-
 θρὸν, καὶ ἕτερον μέλαν. ὧν τὸ μὲν, λευκότητα
 τῆ σφαιρῆς καὶ ἀφιδεται· τὸ δὲ ἐρυθρὸν τῆς
 πρῆφαις ἐπιδυθεῖ, τὸ δὲ μέλαν, μνησιδῶς τῆς
 ὄφρῆς τοῖς ὀφθαλμοῖς πειργάφει· ὃν ἔ αὐ-
 τὸν πειραρήσθην ὁ κύριος ἀπειλεῖ, ἵνα μὴ κλέ-
 πηται, φησὶν, ἢ παροσώπη τῆ ἀφιδεπῶν,
 μηδὲ τῆς ζωγραφίαις τῶντα ἐλεφνοὶ νεωτέ-
 ρων ὀφθαλμοῖ στυαρπάζονται· ἢ ἴσπε ἀφαι-
 ρησεται, τῶντα ὅταν γυμνὰ πρῶτα παρῆ-
 σι τὰ χριτῆ, ὅτε ὄφρῆς συμπεπλοκίαι, πρῆφαι
 κατιφῆς, χρῆμα πελιδνὸν ὑπὸ τῆ φόβου.
 ἀφαιρῆ ὄν καὶ τὸν κόσμον ὁ κύριος. Καὶ πινὼ
 στυῶσιν τῆ κόσμου τῆς δόξης.] οἰονεὶ ἔ πινὼ
 ἕλιω πινὼ κρομοῦσθην, καὶ αὐτῶ πινὼ ἔκ τε-
 χῆς ἔπινουσι· καὶ ἐπειδὴ ἐνὶ μὲν ὄφρῆ ἐστὶν ἐ-
 πρῆφαι πινὼν, ὅτε φησὶν πινὼν ἐπὶ αὐ-
 τῶ, ὁμοῦ δὲ πᾶσι συσκευασίαις τὸ ἀλαζονικὸν
 ἔπιγίνεται φεθνημα, καὶ πινὼ στυῶσιν τῆ κό-
 σμου ἀφαιρῆσθην ὁ κύριος ἀπειλεῖ· ὁποῖος δὲ ὁ
 κόσμος, τοιαύτη, δηλονότι καὶ ἢ ἐπὶ αὐτῶ δό-
 ξα· σφαιρῆς δὲ ὁ κόσμος καὶ μάταιος. φησὶν

A lunulas, & monile demissum ad pectus, siue tor-
 quem, & ornatum faciei earum. Hac ser-
 monis incisione speciatim persequitur
 mundum muliebrem, illarum asperius
 infectans superfluum cultum. Auferet
 enim Dominus & lunulas & torquem à
 collo demissum. Alter quidam diluci-
 dius tradidit dicens pro lunulis torques,
 & pro monili exposuit, catenulas se in-
 uicem complectentes. Lunula igitur,
 muliebris est mundus & is aureus, am-
 biens collum & in formulam orbicula-
 rem effectus, quæ sibi circumponunt mu-
 lieres, dum sedulo accurat palam osten-
 tare colli nuditatem, & proinde ipsum
 denudant, quod utique pro decoro con-
 ueniebat obuolare. Monile mundus est
 quidam muliebris, & ipse demissus & in
 pectus descendens, laxatis ac mollibus
 catenulis propendens, qui ut omnibus
 sit conspicuus, necesse prorsus est, ut quæ
 circa pectus sunt, particulæ indecore de-
 nudentur. Et ornatum faciei earum. Sunt
 & colores quidam, quos magno studio
 conquirunt mulieres & ambiciosius af-
 fectant exornandæ faciei, albus nimi-
 rum, rutilus siue ruber, alius item concii-
 lians nigredinem. Et is quidem suo fuce
 ementitur albedinem corpori, alter au-
 tem nempe rubidus, in ipsis efflorescit
 genis. Qui verò nigredinem conciliat,
 supercilia pingit, ut in speciem lunæ in
 cornua inflexa oculos ambient, quem
 etiamnum colorem adempturum se esse
 comminatur Dominus. Ideò dicit, ne
 quo pacto circumueniatur continentia
 virorum, neve eiusmodi picturis corri-
 piantur miserabiles oculi adolescentum.
 Aut certè hæc è medio tunc auferentur,
 quando nuda omnia circumfissent iudi-
 cem, quum concident supercilia, gena
 præ timore se terram versus demittens,
 colorem contrahet liuidum. Auferet
 igitur Dominus mundum etiam mulie-
 brem. Et compositionem ornatus gloriæ. Vni-
 uersam propè materiam ad cultum mu-
 lierum facientem, ipsam quoque colo-
 rum temperiem solerti artificio excogi-
 tatam interminatur se ablaturum. Et
 quando nulli nostrum licet supra se ef-
 ferri vsque aded, nec pro seipso inflari,
 simul autem atque nobis omnibus in
 vnũ coactis innascitur superba quædam
 & sui ostentatrix vis intelligentiæ, ipse
 etiamnum Dominus comminatur se à nobis ablaturum istiusmodi ornatus composi-
 tionem. Cuiusmodi autem ornatus est, haud dubiũ quin & talis sit & quæ propter ipsum
 est gloria. Corporis enim ornatus haud dubiè inanis est & euanidus: proinde gloria

etiamnum Dominus comminatur se à nobis ablaturum istiusmodi ornatus composi-
 tionem. Cuiusmodi autem ornatus est, haud dubiũ quin & talis sit & quæ propter ipsum
 est gloria. Corporis enim ornatus haud dubiè inanis est & euanidus: proinde gloria

ob ipsius ornatum, corruptelæ obnoxia est, nec per se subsistere potest. 19. *Et dextrocheria & armillas, & reticulum.* Totus quidem ad numerum relatus muliebris mundus, exercitatio est & accurata diligentia geniali mollitiæ diffluentis, hoc est, inter delicias degentis, seque luxu voluptatum profusiore diffudentis. Potissimum enim, dextrocheria siue brachialia scilicet ornandis mulierum brachiis auro gemmisq; confectæ, quod ea dictio mutuetur denominationem à deliciis, nempe ἀπό τῶ χλιδῶν deliciari: forte sicut dixi, quod brachiis circumponantur. Armillæ autem sunt, quæ in manuū summitate, omnibus ut spectari queant, proponimus. Est tamen alicubi inuenire locum quo in bonam partem accipiantur, ceu ille est, quum sanctam Rebeccam famulus senior domus Abrahamæ pselliis, hoc est, armillis aureis. Eam enim, quæ vsura erat familiari contubernio patriarchæ & cohabitatura, conueniebat erudiri prius actiuam animæ functionem, ab eo qui eam expetebat domino suo in vxorē. Ad hoc innuendum, armillis aureis condecorabat manus virgunculæ, hoc est, pretiosis & honestis actionibus. Decem verò aureorum erat earum pondus, quod decem summariis præceptis, legis obseruatio omnis concluditur, & in aures singulas drachmas appendentes pondere. Consentaneum enim est rationi, ut obedientia adorneatur fide qua in vnum credimus Deum. Hoc tamen loco adimuntur mulieribus suæ armillæ, quod earum ornatu cohonestatæ se gesserint insolentiùs. Sermo præfens docet nos in genere eas derelinqui à continente se Dei visitatione, quæ arroganter ac superbè se gerunt ob ornatum & præstantiorem habitum. Porro illud, reticulum videtur innuere genus quoddam textile & implexū, complicandis capillis accommodum, ut præstantia coloris sui capillorū excitaret colorem. Et nemini quidem parum decora hæc videantur. Nos enim non sumus Spiritu sancto grauiore, ut indignū censeamus in sacra scriptura dictiones etiam ipsas multa cū sedulitate perscrutari. In Canticis enim sponsæ cum primis cōmendatæ didicimus ipsum etiam ἐμπλόκιον positum esse ad cōmendationem grauitatis eius ac pudicitia. Ait enim, Caput tuum sicut Carmelus; & ornatus capitis tui, ut purpura. 20. *Et in aures & annulos.* Vsum utiq; in auriū approbatū, nec laude indignū fuisse edocti sumus in despoñatione Rebecca. Quæ nimirū per signabant fore, quia in Abrahamæ familia tradendæ essent doctrinæ de veritate

A ἢ οὖν καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς δόξα καὶ αὐτοπόσπιτος. Καὶ τοὺς χλιδῶνας, καὶ τὰ ψέλια, καὶ τὸ ἐμπλόκιον.] ὅλος μὲν ὁ κατηλιθμημένος κόσμος χλιδῶσης γυναικός ἐστιν ἐπιτηδύσμα, τυτέσι, τρυφῶσης ἔδρα κεχυμένης· ἔξαιρέτως δὲ οἱ χλιδῶνες πρῶτον μοι ὄντες τῆς τρυφῆς, τὰ χαυῖς βραχίονι παρεικίμοι· ψέλια δὲ ἐστίν, ἀποῖς ἀκροῖς τῆς χρατῆς καὶ τὸ παρφαρῆς παρεικίμοιμα. ἐστὶ δὲ ποτε καὶ ἐπὶ καλοῦ πρῆλιημμένα τὰ ψέλια, ὡς ὅτε τὴν ἀγίαν Ρεβεκκῆν ὁ παρσβύτερος τῆς οἰκίας Ἀβραάμ κατεκόσμη. ἐδὲ γὰρ τὴν μέλλουσαν σπυοικεῖν τὰ πατεῖαρχη, ἀπὸ τῆς μηνσευομένης αὐτῆς τὸ παρσκηκὸν τῆς ψυχῆς παρσπαυδύθηνα. Ἀφ' τῆτο ψελίοις χρυσοῖς κατεκόσμη τὰς χεῖρας, τυτέσι, παρσξέσι πμῖαις. δέκα δὲ χρυσῶν ὀλκῆ αὐτῆς· ἔστι ἐν δέκα κεφαλαίοις ἡ πᾶσα τήρησις τῆ νόμου συμπαρσμοῦται, καὶ ἐνώπια ἀνὰ δραχμῶν ὀλκῆς ἔχοντα· ὅτι τὴν ἰσρακὴλ, τῆ εἰς ἕνα Θεὸν πίστε παρσσηκα κεκοσμηῖσθαι. ἐν τῷ μὲν τῶ παρσπαρσται τὰ ψέλια, ἀφ' τὰς ἐπαρσμῶνας τὰς κόσμω τῆς ψελίων· κατόλου ἡμῖν ἐνδύκνημῶν τῆ λόγῶ, ὅτι ὁ ἐπὶ τὰς δεδωῖσθαι τὰ κρείονα ὑψηλοφρονησας, ἐκασταλείπεται ἀπὸ τῆς σιωεχρῶσης αὐτῶν ἐπιτοκῆς. ὁ δὲ ἐμπλόκιον εἰοικέ ἡ εἰ) σπυκαταπλεκόμενον τῶς ἄριξιν, εἰς τὸ τῆ παρ' εἰαῦτ' ἐν χροῖα διεγῶραι τῆς τειχῶν τὴν χροῖα· καὶ μηδενὶ τῶν τα μικροπαρσπῆ νομιζέσθαι. οἱ γὰρ σεμνότεροι τῆ πνδύματος ἡμεῖς, ὡς ἀπαξιοῦν τὰς ἐν τῆ γραφῆ λέξῆσι διερβνᾶσθαι. μεμαθῆκα μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἄσμασι τῆς ἐπαυνομένης νύμφης, καὶ τὸ ἐμπλόκιον σεμνωόμενον· κεφαλὴ γὰρ σε, φησιν, ὡς ὁ Κάρμηλος, καὶ ἐμπλόκιον κεφαλῆς σε, ὡς πορφυρα. Καὶ τὰ ἐνώπια, καὶ τοὺς δακτυλίοις.] ἐπαυνετὴν μὲν τὴν χροῖαν ἐνώπιον ἐν τῆ μηνσεῖα τῆς Ρεβεκκῆς ἐδιδάκθημῶν, σύμβολον τῆ ἀγαθὰ μέλλειν αὐτῆ διδάγματῶ παρ' τῆς ἐν τοῖς νοητοῖς ἀληθείας· ἐν τὰς οἰκῶ τῆ Ἀβραάμ γυρομένη

CANT. 7. 5.

πωδεδόθησεται. κατηγερούμνημα δὲ αὐτῶν πολ-
 λαχρὸν κατελήφαμιν. πρῶτον μὲν, ἐκ τῆς,
 ὅτε ἀνάβαινον ἐμελλον εἰς Βεθλῆλ, πρῶτα ἤ-
 ναι πρῶτα τῆς Ιακώβ τὰς γυναῖκας πρῶτα ἐλεῖν
 αὐτὰ μὲν τῶν Θεῶν τῶν ἄλλοτείων, ὡς ἐμ-
 ποδίου ὄντες ἐκ τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ τῆς τῶν
 ἐναντιῶν χρήσεως, πρῶτος δὲ ἀνελεῖν εἰς τὸν
 οἶκον τῆς κυρίου. Βεθλῆλ γὰρ οἶκος Θεοῦ ἐρ-
 μινυθεται. ἔπειτα ἐν τῇ Εξόδῳ κατὰ σαα-
 αδούς ἑκ τῆς λαοῦ ὁ Ααρὼν, εἰς τὸ ποιῆσαι
 εἰδωλον, ὡς ἐπιτηδεῖαν ὑλίω εἰς κατὰ σκευὴν
 τῶν ἀπηγερούμνων τὰ ἐνώπια ἐξελέξατο.
 πρῶτα εἰδωλον γὰρ πᾶς ὁ λαὸς φησι, τὰ ἐνώπια
 τὰ χρυσᾶ, τὰ ἐν τοῖς ὤσιν αὐτῶν, καὶ ἠνέχεον
 πρῶτος Ααρὼν, καὶ ἐπλασεν αὐτὰ μόρον χρυ-
 σινοῦ. ἄλλὰ καὶ Γεδεὼν ἐκ τῶν σούλων τῶν
 Ισμαηλιτικῶν λαβὼν τὰ ἐνώπια πρῶτα τοῦ
 λαοῦ, ἐποίησεν αὐτὰ εἰς Εφὸδ, καὶ ἔστησαν
 αὐτὰ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐξεπόρνυσε πᾶς Ισραὴλ
 ὀπίσω αὐτῶν ἐκεί, καὶ ἐχρέτο τῶν Γεδεὼν, καὶ
 τῶν οἴκων αὐτῶν εἰς σκανδαλον. καὶ ταῦτα νῦν
 τὰ ἐνώπια χρυσῶν δὲ σιωπηρῶν δὲ φρονήμα
 τῶν θυγατέρων Σιών χρυσῶν ἐβλήθηται. Καὶ τὰ
 πρῶτα πορφύρα καὶ τὰ μεσοπορφύρα.] τὸν ἐν
 τῇ ἐσθῆτι κόσμον τῶν καλλωπιζομένων γυναι-
 κῶν, ὡς πρῶτα χρυσῶν, πορφύραν, πο-
 τὲ μὲν καὶ τὰ ἀκρα πρῶτα φανόντων, ποτὲ δὲ
 καὶ τὸ μέσον αὐτῶν ἐπιφάντων· δόλου δὲ
 σύμβολον ἐκ πορφύρα πῦρ καὶ φύσιν χρῶμα
 ἐπικαλύπτουσα, καὶ τὸ οἰκειὸν ἀγῆτος πρῶτα φαν-
 νουσα, καὶ τοῖς ἐν ἐπιφανείᾳ φανόντες, ἐν δὲ
 τῶν βάρῃ δὲ κακὸν συσκιάζοντες· ὅσῳ καὶ
 τὰ ἀκρα τῆς βίου, καὶ τὸ μέσον ἀπέχει, φθι-
 κτὸν· δὲ πρῶτα καὶ τὰ πρῶτα πρῶτα πρῶτα
 οἰκίαν αὐτῶν, καὶ τὰ χρῶμα λακωνικά.] ὑποβο-
 λὴν ἀσφάλειαν καὶ βυφῆς ἀφῆδοις ὁ λόγος ἐμφανῆς,
 τὰ ἐπιβλήματα τὰ κατ' οἶκον χρῶμα λέγων
 εἶ) τῇ ὑποβολῇ τῆς λεπτότητος. ὁ γὰρ πρῶτος
 ἐπιβλέπειν διαφανῆ, ἐκεί σκεπὸν πῦρ ἀνδρῶ-
 κρῶσκειδμ· ὁ δὲ καὶ μηδενὸς ὀρώντος ἐφ' ἑαυτῶν
 χρῶμα πῦρ πῦρ οἰκίαν χρῶμα πρῶτα
 λεαδαί, πᾶσιν ὑποβολῆ πρῶτα χρῶμα
 τῶν πρῶτος χρῶμα συγκεχωρημένων ἡμῶν ἐπι-

A rerum spiritualiū. Sapenumero tamen
 deprehendimus eas fuisse dignas repre-
 hensione. Primum quidem, ascensuræ
 vxores Iacob cum liberis in Bethel, iussæ
 sunt, à se vt ablegarent illas, vnà cum ex-
 ternarum gentium diis, quod ex idolo-
 latria pariter & vsu inaurium impedi-
 mentum oboriretur, ne ascenderent in
 domū Domini. Siquidem Bethel inter-
 pretatur Domus Dei. Iam verò adactus
 Aaron populi seditione, vt illis cōflaret
 idolū, teste Exodo, in aures delegit con-
 flando idolo, (quod lege prohibebatur)
 valde tamen accommodam materiam.
 Ait enim scriptura, Abstulerunt enim
 B omnis populus in aures eas, quæ in auri-
 bus eorum erant : & attulerunt ad Aa-
 ron, & ex eis formauit vitulum conflati-
 lem. Quin & Gedeon ex spoliis Ismaë-
 litarum acceptis à populo in auribus fe-
 cit ex eis Ephod, & constituit illud in
 ciuitate, & ex fornicatus est omnis Israël
 post eum illic. Et factum est Gedeoni &
 domui eius in scandalum. Etiamnum
 loco præfenti in aures nota infamiæ fu-
 gillantur, quòd filix Sion eis sint abusæ
 ad fastum ac superbiam. 21. Et vestes pur-
 pura circumtextas, ac media ex parte purpureas.
 Ornatum mulierū quo gloriam captant
 & aucupantur à vestium splendore ac
 pretio, tanquam superfluum perstringit.
 C Et quidem illæ summitati vestium at-
 tuebant purpuram, nonnunquam autem
 eam inferebant parti mediæ. Purpura
 verò figura est imposturæ ac doli, vt quæ
 quidem tegit natiuum colorem, suum
 verò ac proprium florem iis spectandum
 præfert, haud aliter atque illi qui in spe-
 ciem sunt exporrecta fronte alacres, in
 intimo autem cordis recessu conceptam
 occultant nequitiam, quòd quidem
 vtrumque summo opere fugiendum est,
 siue summitatem occupet vitæ, siue me-
 dium. Quare scriptura nō admittit, sed
 à se abdicat vestes quæ sint purpura cir-
 cunctæ. 22. Et vestimenta per domum, et
 pellucida Laconica. Per hoc quo dicit scri-
 ptura, vestimenta per domum, redundan-
 tem copiā innuit luxus profusioris ac de-
 liciarum: dicens autem pellucida, trans-
 parentia, immodicā insinuat eorum sub-
 tilitatem. Sumptus quidem profusus ad
 ostentationem faciens, hunc sibi præsti-
 tuit scopum, nimirum fauorē captat ab
 hominibus & gratiam: quòd autem ne-

Exod. 32. 2

Iud. 8. 17

mine spectante seorsim & priuatam degentes vitam restibus amiciantur pellucidis, hoc
 certè nobis declarat excessum omnem abusus eorum quæ ad commoditatem & vsum

concessa erant, ita vt auersata vernacula indumenta, ceu rem indecoram, imitentur vestitum Lacænarum. Hæ namque cum inter saltandum extima veste nudari, tanquam inhonestū detrectent, induunt tamen lineam vestem, eamque eximia subtilitate confectam, per quam spectanda proponerantur, quæ minimè conueniebat virorum aspectū contueri.

23. *Et byssina & Hyacinthina, & byssum cum auro & hyacintho subtextam.* Dictum paulo prius est, quia filia Sion minùs quidem decenter viuentes & veluti tumultuæ per exuberantiam deliciarum insultantes sanctis circumferabant vestem extimam ad imitativam similitudinē vestis pontificiæ. *Byssinis & hyacinthinis*, eiusmodi vestimentis induta, quibus Sacerdotes induti introibant sancta pro mundo supplicaturi, quæ suis coloribus elementa referebant, ex quibus omnis constat creatura. Et quidem Byssus pro terra ponitur, Hyacinthus autem pro aëre, purpura pro mari, & pro igne coccinum. Et hæ abierunt non cōtentæ tali ornatu, nisi & subtexerent aurum ad commendationē vestimenti versicoloris, & ostentationem plenioris magnificentiæ. *Et*

theristra accubitoria. Theristrum vestis esse videtur superior, quam sibi per ætatem circumponebant ne immoderato æstu grauarentur: quemadmodum in Genesi didicimus Rebeccam fuisse indutam theristro, quum pergeret in occursum Isaac. Theristra autem quæ nunc vitio vertit scriptura, dicuntur ea, quæ insternebant lecticis, vt molliusculè discumberent, propter exuperantiam deliciarum. Iam verò dictionem, *κατάκλιτα*, reliqui interpretes nequaquam literis prodiderūt, quare veru iugulata est & obliterata, quòd nullum insinuet sensum.

24. *Et erit pro suavi odore, puluis, & pro zona, funiculo cingeris: & pro ornatu capitis aureo, caluitium habebis propter opera tua.* Pars deliciasum est voluptas, ac suauefragrantia ex odoribus, quos vnguentarij in aëra excitant, incensis & euaporantibus vnguentis, suauiemque sibi halitum solerter conciliant ac moliantur. Istis igitur quæ nimia voluptate se diffundebant, suauiemque odorem suis naribus arte concinnabant, ab eo qui & comminatus est, retribuetur puluis. Est autem puluis, subtilis terra, quæ vel aspiratione venti tollitur in aërem, sua oppilatione molestam difficultatem inducens circa orificium anhelitus, multumque tædij & anxietatis.

A δεικνυται ὡς μιμῆσαι τὰ τῶν λαχρίων ἐπιβολήματα, ἀ καὶ τὴν ὄρχησιν ὁ φανερός γυμνοῦσαι, ὡς ἀσεμνον παρὰ τὸν ἄνθρωπον, ὑπερβαλλούσῃ λεπτότητι λινῶν ἐσθῆτα παρομοιωθῆναι, δι' αὐτῆς φαινοσιν, ἀ κρύπτην ἐδδῆ τὰς τῶν δόξων ὄψιν. Καὶ τὰ βύσσινά, καὶ τὰ ὑακίνθινα, ἐ τὴν βύσσινον καὶ χρυσὸν καὶ ὑακίνθου σινοκαρυφασμένα.] ἤδη δὲ ἐ τῆς ἱερατικῆς ἐσθῆτος μιμῆσαι ἐν τῇ ἀσεμνῇ ἐαυτῶν ζωῇ, δι' ὑπερβολῆς περὶ τῆς ἐμπαινοδοσῆς τοῖς ἀγίοις ἀ θυγατέρες τῆς Σιών παρὰ τὸν οὐρανόν, βύσσινά καὶ ὑακίνθινα, ὅποια ἐκείνα σύμβολα τῶν σοφείων παρομοιωθῆναι, ἐξ ὧν τὰ πᾶντα συνέστηκεν, εἰσέσθῃ εἰς τὰ ἀγαθὰ δι' ἐαυτῶν, ὑπερ τῆς κόσμου τὸν Θεὸν ἰλεούμενοι. βύσσινος μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς γῆς· ἡ δὲ ὑακίνθος ἀπὸ τῆς ἀέρος· καὶ πορφύρα ἀπὸ τῆς ὕδατος, καὶ ὁ κόκκινος ἀπὸ τῆς πυρός. ἀ δὲ οὗτοι χρυσοῦμενοι τὰ ἐξ αὐτῶν κόσμῳ, καὶ χρυσὸν αὐτοῖς συγκαρυφασμένον ὑπερ ποικιλίας καὶ πολυτελείας πλείονος. Καὶ θέρια κατάκλιτα.] εἰοικε ὁ θέριαρον ὀπίσθημα ἐπὶ θερινόν· ὡς καὶ παρομοιωθῆναι δοκεῖν, ἐ μὴ βαρυνθῆναι ἐν τῷ καύσωνι· ὡς καὶ ἐν τῇ γυνεῇ μεμαθήκαμεν τὴν Ρεβέκκην ἐν τῇ σινοκαρυφῇ τῆς Ἰσαὰκ παρομοιωθῆναι ὁ θέριαρον. ἀ δὲ νῦν παρομοιωθῆναι ὁ λόγος, θέριαρον λέγεται, τὰ ἐν τῷ κατάκλιτα δεικνυται δι' ὑπερβολῆς περὶ τῆς κλίνας ὀπίσθημα· καὶ τοῖς κατάκλιτα ὁσὲν ἐκ δειδάκασιν οἱ λοιποὶ· ἐξ ἐ ἀπέλιπαι, ὡς ὕδρα νοῦν ἐμφανόν. Καὶ ἔσται ἀπὸ τῆς ὀσμῆς ἡδέϊας, χυνοροφῆς· καὶ ἀπὸ τῆς ζωῆς, χυνοροφῆς ζωῆς, καὶ ἀπὸ τῆς κόσμου τῆς κεφαλῆς ὁ χρυσὸς φαλακρῶμα ἐξ ἑαυτῶν.] μέρους περὶ τῆς ὀσμῆς ὅσῃ καὶ ἐν τῆς ὀσμῆς ἡδύ, φαρμακείας πῶν ἐκχυμωμένων καὶ φαρμακείων τὸν ἀέρα, καὶ ἡδέϊας ἐαυτοῖς μηχρωμῶν ἀναπνοῶν. τῆς οὖν δεικνυται καὶ χυμῶν ὑπερ ἡδονῆς, καὶ ὀσμῆς ἡδέϊας μηχρωμῶν τῆς ὀσφρῆς, χυνοροφῆς ἀπὸ τῆς ἀπειλοῦτος. λεπτή δὲ ἐστὶ γῆ ἡ κόκκινος, ἀναπνεομένη παρὰ τὸν ἀέρα, δυσχερῆς πᾶν παρὰ τὴν ἀναπνοῶν καὶ ἀπὸ τῆς πολλῆς ἐμποδοσῆς παρὰ τὴν ἐμφανῆσιν.

μέρους

μύρις μὲν γὰρ καὶ θυμιάματα ἔπιπέπτωται
 ψυχῇ, ἀλλὰ μύρις ποῖς πνευματικῆς· ὁποῖος
 ἦν ὁ λέγων, Χειρὸς διώδια ἔσμεν, καὶ χεῖρας
 τῶν Θεῶν τῶν πλὴν ὁσμῶν τῆς γνώσεως αὐτῶν
 φανερωῦντι ἐν πνεύματι τῶν ποιῶν αὐτῶν
 λαμβάνετε ὁσμῆς ἀποπνεύσεως τῆς Ιακώβ ὁ
 πατὴρ Ισαάκ· ἰδοὺ ὁσμὴ τῆς ἡσυχίας μου, ὡς ὁσμὴ
 ἀγροῦ πλήρους, ὃν ἐβλόγησεν ὁ κύριος. καὶ ἐν
 τῶν ἄσματος δὲ νεανίδες ἀθανάτου τῆς ἁ-
 γίας διώδιας τῆς λόγου, ἔλεγον· εἰς ὁσμῶν
 μύρων σε δραμοδύμῳ· καὶ ὁ δὲ ἀρχιερατικὸν δὲ
 χρίσμα, μύρον ἡ καλὸν καὶ τερπνὸν ἀδελ-
 φῶν σωματικῆς πνευματικῆς ἀξίον· ὁ ποι-
 οῦτον μύρον τεχνίτου δεῖται, ἀπὸ Θεοῦ λα-
 βόντος πλὴν μυρεψικὴν τέχνην, εἰς ὁ ποιῶν
 χρίσμα ἄγιον, ὃ οὐκ ἀναθήσεται εἰς ἄλλου
 ἀνθρώπου. ὅταν μὲν γὰρ τῶν ἀρχιερατικῶν
 ἡδὺ τῆς ὁσμῆς ἔπιπέπτωται, ἐμφράσσεται ὑ-
 πὸ τῆς κνηριότητος ὁ πόρος τῆς ἀνοήσεως, ἐνερ-
 γήσεως τῆς ζωῆς αὐτοῦ οἰκονομικῶς κυρίου.
 τὰ γὰρ δὲ ἐπὶ ἐν τῶν ναῶν ἡδὺ τῶν σωματικῶν
 τῆς ὁσμῆς, τότε μύρον τῆς χρίσεως, καὶ ὁ θυ-
 μιάμα, τῆς σιωπῆσεως· κατέρριψεν δὲ ὁ ναὸς,
 ὅ ἐστι νῦν ἐν κηρία, ἀνατραπείας καὶ κεί-
 μνητος, ἀπὸ τῆς ποτε ὁσμῆς τῆς ἡδύσεως καὶ
 πλὴν νομικῶν λατρείας, κνηριότητος ἐστὶ ἀπὸ τῶν
 πορρωτέρων ὑψηλῶν καὶ ἀνοητικῶν τραχί-
 λων ψυχῆς· οἷς καὶ εἴρηται ὁ, ἰδοὺ ἀφίεται ὑ-
 μῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ἔξῃ μὲν τοι αὐταῖς,
 εἰὰ βούλωνται, ἐκπνεύσει αὐτῶν τὸν χροῦν
 ἀναπληρωθῆναι τῆς διώδιας τῆς Χειρῶν καὶ
 πλὴν ὁσμῶν τῆς λέγοντος· ἐκπνεύσει τὸν
 χροῦν σε, καὶ ἀνάστη Ιερουσαλήμ, καὶ ἐνδυ-
 σαι πλὴν δόξου τῆς βασιλείας σε· καὶ ἀπὸ ζώ-
 νης χρυσοῦ ζώσῃ.] ζώννεται μὲν πλὴν ὁσφύ
 ἐν ἀληθείᾳ ὁ καὶ Θεὸν ζωννύμενος, ὁποῖος ἦν
 ὁ Πέτρος ἐκτείνων τὰς χεῖρας καὶ ζωννύμενος
 εἰς τὸν ὑπὸ Χειρῶν πόλεμον· ἵνα τῶν εἰς ὁ ὑπὸ
 τῆς ἀληθείας αὐτὸν μὲν τῶν μέλει θανάτου
 παρεκκελευμένων· ὁ μὲν ἔν ἄγιος πνεύματι
 διώματι· ὁ Θεὸς γὰρ, φησὶν, ὁ πνεύματι ζωννύων με
 διώματι· ὁ δὲ ἀπολέσας πλὴν ζώνῃ τῶν πλὴν,
 τῶν δεσμῶν τῶν ἰδίων ἀμάρτιων ζώννεται· ὁ δὲ
 σφραγὶς τῶν ἰδίων ἀμάρτιων ἕκαστος σφίγγεται,

A Sed enim anima vnguentis quidem ex-
 hilarescit & suffitu odoramentorū : sed
 his quæ spiritualia sunt, cuiusmodi erat
 anima eius qui dicebat Christi bonus o-
 dor fumus. Et, Gratia autē Deo, qui ma-
 nifestat odorē notitiæ suæ in omni loco.
 Talem fanē Isaac pater Iacob sensu per-
 cipiebat odorē ex filio spirantem, quum
 diceret, Ecce odor filij mei, sicut odor
 agri pleni, cui benedixit Dominus. In
 Cantico item, iuuenulæ odoratu perci-
 pientes cœlestem fragrantia, Verbi Dei,
 dicebant, In odorem vnguentorū tuo-
 rum curremus. Sed & chrisma illud quo
 inungebatur pontifex, vnguentum erat
 & commēdatione dignum & perquam
 iucundē oblectans animā, dignum planē
 quod vniendæ fratrum concordia com-
 pararetur. Talis vnguenti cōpositio pig-
 mentaria artis perito opus habet, vt qui
 à Deo acceperit peritiā artis conficiendi
 vnguēta, nempe chrisma illud sanctum,
 quod nequaquam ascendere debuerat in
 carnem hominis. Si quando igitur com-
 positio istius suavis fragrantia impensiore
 studio exerceatur, ad petulantiā vitæ &
 luxum, tunc meatus sensui feruiens op-
 pilatur puluere, dispensante hæc Domi-
 no qui in illos beneficia contulerat. For-
 tasse autem, quandoquidem in templo
 erant aromata boni odoris, vnguentum
 sacra vnctionis, & incensum cōpositio-
 nis, porro deiectum in terrā, nunc euer-
 sumque templum iacet in puluere deor-
 sum: pro suauē fragrantia odore, quo olim
 iuxta legalē latrā perfruebātur, nunc
 puluis est, propter eas animas, quæ collo
 in sublime erecto & intractabili ambu-
 lauerunt, quibus dictum est. Ecce dimit-
 titur vobis domus vestra deserta. Atqui
 iisdem licet, si voluerint à se excusso pul-
 uere, compleri odoratissima Christi re-
 dolentia, secundū eius admonitiōē qui
 dicit: Excute puluerē tuū, & surge Hie-
 rusalem, & induere gloriā brachij tui. Et
 pro zona funiculo cingetur. Et quidem in ve-
 ritate lumbum accingit, qui secundum
 Deum cingitur, cuiusmodi erat Petrus,
 quum manibus expassis accingeretur ad
 bellum pro Christo obeundum, ad exhi-
 bendum testimoniū pro veritate, ab his
 qui ipsum prouocabant ad certamen vs-
 que ad mortē. Sanctus itaq; circumcin-
 gitur virtute. Ait enim scriptura, Deus
 qui circumcingit me virtute. Qui autem
 zonam hanc perdidit, vinculo cingitur

2 Cor. 2. 15
 14.

Gen. 27. 27

Cant. 1. 4

Exod. 31. 19

Luc. 13. 35
 Es. 52. 2

Pf. 17. 33
 Rom. 5. 2

suorum peccatorum, quoniam catenis peccatorum suorum vnusquisque cōstringitur.

quorum symbolum illud erat flagellum
 ē funiculis contextum, quo ex æde sacra
 expulsi sunt sancta prophanantes, Do-
 mino per hoc declarante, quia vnicuiq;
 flagella fiunt nexus & plicaturæ pecca-
 torum, & suis quisque peccatorum funi-
 culis se circumplectentibus flagellatur.
*Pro ornatu verò capitis aureo, calutium habebis
 propter opera tua. Quemadmodū illæ quæ
 curiositate quadam superflua illectæ re-
 quirebant, quæ minus exigebat naturæ
 necessitas: quod ad odoratum attinet:
 etiam ab his exciderūt quæ erant secun-
 dum naturam: neque enim contentæ
 fuerunt aspiratione nudi aëris nostri,
 nisi & ipsum inficerent coloribus vn-
 guentorum ac thymiamatum: quare de-
 mum contigit, vt ne aërem quidem pu-
 rum expirare possent: sed cum exhala-
 rēt qui puluere esset permixtus: cōsimili
 ratione propterea quod in natiuo orna-
 tu capillorum non permanserunt, sed
 aureis quibusdam reticulis capillos, (qui
 mulieribus dati sunt pro velamine) com-
 plicantes, seipsas ad fastidium vsque ad-
 ornabant: denique etiam natiuo hoc or-
 natu spoliatae sunt, & factæ hominibus
 ipsa depulsione capillorū, spectaculum
 præter omnem modum deforme, quod
 ab ipsa natura ornatus hic crinium pro-
 prius fuerit eis & congener. Si enim tur-
 pe mulieri est tonderi & rasitari: quanto
 certè turpius esse recaluastram? Rem facit
 magnopere conducibilem, inducens
 deformitatem eis, naturalem suam pul-
 chritudinem tam male tractabant. *Pro
 tunica autem prætexta purpurea, circumcingeris
 sacco. Dominus etiam hoc disponens ad
 id quod nonnihil emolumenti adferret
 istis ostentatricibus. Sicut pulchritudinis,
 iubet fieri vicariā hanc rerum permuta-
 tionē: propterea quod vestis quidē pur-
 purea occasionē suggerebat istis captan-
 dæ molliciei simul & ostētationis: sacco
 autem siue ciliciū præbet non mediocre
 cōpendium ad parandā contritionem &
 sui humiliationē. Equidem qui amiculo
 circumtegitur purpureo, cunctatur se in
 terram demittere & procidēdo adorare
 Deū, suo parcēs ornatui, ne floridus ille
 vestis color ledatur. Ex diuerso, qui sacco
 induitur, locum omnē sibi præstituit ac-
 cōmodum ad procidendū Deo. 25. *Et
 filius tuus pulcherrim⁹, quē dilexisti, gladio cadet.*
 Conducibilis multo erat istis, qui edu-
 candi fuerāt inter mores prauos, præripi
 morte ante virilē ætatē, quàm vt amplius**

ων σύμβολον ἡ δὲ ἐκ χρυνοῦν φραγγίλιον,
 ἔξελαμῶν τῆς ἱεροῦ τοῦ βεβηλοῦτος τὰ ἀ-
 γα, δὲ κρυῶν τῆς κυρίου ὅτι ἐκάτω μάλιστα
 αἱ οἰκείαι πλοκαὶ τῆς ἀμύρτων γίνονται, καὶ
 μασί(ε) χρυνοῖς ἀμύρτων τοῖς περιπλεκμέ-
 νοις αὐταῖς. Ἀντὶ δὲ τῆς κόσμου τῆς κεφαλῆς τῆς
 χρυσοῦ, φασφάκωμα ἔξῃς ἀφ' ἧς τὰ ἔργα σε.
 ὡς περὶ τῆς κῆ τὰ ὀσφραγνὰ περιεργίας
 τὰ περιφύσιν ἐπιζητήσασιν καὶ τῆς κῆ φύσιν
 ἔξεπιπτον. Ἐκ δὲ ἐχόμενα γὰρ ἀναπνῆν ψι-
 λὸν ἀέρα, ἀλλὰ μύθους αὐτὸν καταχρῶν-
 νύσασιν καὶ θυμιάμασιν, ὑπερὶ τοῦ καταχρῶν
 ἀέρα, ἀλλὰ κρηνοτά τῆτον διάμεμιγμέ-
 νων ἀέθρον· οὕτως ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς φύ-
 σεως κόσμῳ τῆς τειχῶν, ὅς αὐτὴ περιβολαίου
 δέδοται ταῖς γυναιξίν, Ἐκ ἐπέμενον, ἀλλὰ
 ἐμπλοκίαις ποῖ τῆς τειχῆς συγκαταπλέκου-
 σαι, φορτικῶς ἐαυτὰς ἐκαλλώπιζον, καὶ τῆ
 κατὰ φύσιν κόσμου ἀπεφερήθησαν, καὶ ἐγέ-
 νοντο ἀωρότατον ἥμα ἐν τῇ ἀποβολῇ τῆς
 τειχῶν, ὅς οἰκείος ἔσθηνός κόσμος περὶ αὐ-
 τῆς τῆς φύσεως τῆς γυναιξὶ περιβέβληται. εἰ
 γὰρ αἰθρὸν γυναικὶ δὲ κείσασθαι ἢ ξυρεῖσθαι,
 πόσα δὲ πού αἰθρὸν φασφάκωμα ἔχον, ὅτι
 συμφέροντι τῷ δυσμορφίαι ἐπάγων ταῖς κα-
 κῶς τῷ ὄρειν δὲ τῆς ἀμύρτων; Ἀντὶ δὲ τῆς χι-
 τῶνος τῆς μεσοπορφύρας περιζώσῃ σάκκων.] καὶ
 τῆτον ὅτι συμφέροντι τῆς ἀρετῆς οἰκῶ-
 νομῆς ὁ κύριος τῷ μεταβολῶν τῷ τῷ γυνέ-
 τῆς περιβάσει. Ἐπὶ ἡ μὲν πορφύρας ἀβρό-
 τητος ἔσθηνός ἀλαζονείας ἔστιν ἀφορμὴ· ὁ δὲ σάκ-
 κος σιωπευμοῦ καὶ ταπεινώσεως ἔστιν ἐφόδρον·
 καὶ ὁ μὲν τῷ ἀλουργίδα περικείμενος, πεσεῖν
 εἰς γῆν καὶ περισκευῶν τὸν Θεὸν κατοκῆς, φει-
 δοῖ τῆς κόσμῳ, μὴ τῆς ἐσθῆτος δὲ αἴτος ἀφ-
 λυμῆνται· ὁ δὲ τὸν σάκκων περικείμενος, πῶ-
 τα τῆτον ὅτι τῆδρον ἐαυτῶν εἰς περισκευῶν
 πῆται. Καὶ ὁ υἱὸς σε ὁ κάλλιστος, ὃν ἠγάπη-
 σαι, μαχαίρα πεσεῖται.] τοῖς ἐν ἡγεσι μερῶ-
 ρῆς μῆξασιν ἀναβέφασθαι, λιουτελέερον πολ-
 λῶ περιπελεῖν τῆς ἀκμῆς, ἢ ὅτι πλέον τῆ
 πονηρῆς τῆς γυνέων ἀγωγῆς ἀναπιμπλάσθαι.

Cor. II.

D

peruerfa viuēdi ratione à parentib. imbucren-

υἱὸν οὖν ἔσῃς, ἥτοι πᾶν σῶματι κάλλιστον, ἢ τοῖς
 μητερικῶς ὀφθαλμοῖς τοιοῦτον φαινόμενον·
 ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ, καὶ πᾶν ἀπὸ τῆς ἡ-
 λικίας, τεθνήξεταί, καὶ ἡ ὀπίσθαιος τῆς κακῆς,
 οὐ τὸν αὐτῶν, ὅθεν τὸν ἐκ τῆς φύσεως
 θάνατον, ἀλλὰ βιαίως ἐκ πολεμίας χερός,
 τραυματίας μαχαίρα. Καὶ οἱ ἰσχύοντες ὑμῶν
 μαχαίρα πεσοῦνται.] καὶ ταῦτα παθοῦσα, ἔ-
 δε πῶς πρὸς τὸ ἀμύνασθαι δυνάμει ἐξεί.
 παρὰ μὴ γὰρ ἐν κακῶς τὸ ἐπαμύνασθαι τοῖς
 ἀνθρώποις, καὶ τοῖς ἴσοις ἀντιπαραβάλλειν τοῖς
 λελυπηκότοις. Οἱ δὲ ὅθεν τῆτο ἡ ἀρξεί. οἱ
 γὰρ ἐν ἡλικίᾳ πρότερον τελευτήσουσιν ἐν πολέ-
 μῳ, ὡς πῶς ἀρχήσιν ἡλικίᾳ ἀειλείψθη-
 ναί· ἢ ὅθεν τὸ ἀβοήθητος εἶναι, ὅθεν ἕως ἐστὶν πρό-
 τα παθεῖν, ἀπὸ αὐτῶν δοκῆ τοῖς πολεμίοις. Καὶ
 ταπεινωθήσονται καὶ πενήθουσιν αἱ θῆκαι τῆς
 κόσμου ὑμῶν.] χρυσὸν καὶ ἀργύρου θῆκαι,
 καὶ ἐσθῆτος πολυτελεῖς, καὶ λίθων πολυτί-
 μων. ἕως μὲν αὐτῶν ἐχθρὰ καὶ κειμήλια, πολλῶς
 ἀξιοῦσθαι σουδῆς καὶ ὀπιμελείας, ἐν οἴκῳ
 ὀχυρῶς ἀποκείμενα ὅθεν ὑψηλῶν τόπων, καὶ
 μοχλοῖ καὶ κλῆς, καὶ σφραγίδες, ἔφυλακες,
 καὶ πρότα τὰ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ φυλα-
 κὴν ὀπινοῦμένα· ἐπειδὴ δὲ κενὰ τῶν κει-
 μηλίων ἀποδέρθη, ὡς ἡμελημένα καὶ πα-
 ρέρριπτουμένα παρεσθῆται. ταῦτα καὶ ἡμᾶς
 ὠφελεῖται, ὅτι ψυχὰς αἱ δόξαί, τῆς θεοῦ
 λόγου πῶς δωρεάν, ἀποθήκαι γίνονται τῶν ἡ-
 μῶν τῆς ἐν τοῖς θεοῖς θυσιασθῶς ἀποκείσθαι
 ἀξία· ἐπειδὴ δὲ κενὰ τῶν πμίων κόσμων
 ἀποδέρθησι, ταπεινωθήσονται ἀπορρίφθῆσαι,
 ἀρχήσιν καὶ ἀσθῆται. ἀπὸ τῆτο ἡ χρεώ-
 θη, φησὶν, Ιεχονίας, ὡς σκεδὸς ὡν ὅθεν ἐστὶ
 χρεία. ἵνα οὖν μὲν ὡν ἐν τῆς βασιλικῆς
 ἀποθήκαις, μὴ παροδοῦν τοῖς κλέπταις τὸν
 πολυτήμητον μὲν γὰρ ἴπῳ, ὃν ὀπιτεύθῃ.

A tur. Filium igitur quē habebas siue ele-
 gantia corporis pulcherrimum, aut cer-
 tē qui maternis oculis appareret appri-
 mē gratiosus, hic in ipso ætatis flore mo-
 rietur. Amplificatio mali insinuat eam
 mortem minimē fortuitam fore aut na-
 turæ impulsu : sed affuturā violenta im-
 pressione hostilis manus, & eum icu gla-
 dij fauciādum. *Et fortes vestri gladio cadent.*
 Et hæc quidem passa, nihil virium habi-
 tura est ad expetendam de inimicis ultio-
 nem, seque tuendam. Consolatio enim
 nonnulla est in malis, ultionem sumere
 de interfectis & è medio sublatis : & æ-
 qualibus malis implicuisse eos, qui tibi
 B inflixerūt mœrorem. At ne hoc quidem
 suppetet tibi. Siquidem qui consistunt
 nunc in vigore ætatis, morituri in bello
 sunt ad vnum omnes, ita vt sola relicta
 sit ætas inutilis & imbellis, quæ cum au-
 xilio sit destituta, ad omnia mala tole-
 randa est facile exposita, quæ illi ingere-
 re visum fuerit hostibus. *Et humiliabuntur,*
& lugebunt thecæ ornatus vestri. Thecæ auri
 & argenti, splendidæ vestis & lapidum
 preciosorum promptuaria sunt. Sanè
 quādiu habet quis thesauros, dignos
 quidem censet qui multo asseruentur
 studio ac diligentia, quique in tutissima
 ædium parte seponantur, locis nimirum
 C sublimioribus. Omnia insuper adhibet,
 quæ excogitantur ad fidelem tutelam &
 custodiam, ceu sunt vestes siue repagu-
 la, clauēs, signacula, denique custodes.
 Quum autē exinanitæ thesauris thecæ,
 fuerint : eas ne aspicere quidem digna-
 tur dominus, sed neglectim ac fastidien-
 ter transmittit. Atqui nobis etiamnum
 hæc vsui esse possunt. Animæ enim ex-
 cepto diuini verbi dono, apothecæ factę
 sunt dignæ prorsum, in quibus recon-
 dantur quæcumque sunt in diuinis the-
 sauris pretiosissima. Si quando autem
 ostendi contigerit exhaustas esse diuinis
 ornamentis, humiliabuntur tunc ab-
 iectæ, nec vlli iam futuræ vsui, sed dam-
 natæ. Ob hoc ait scriptura Iechoniam,
 tanquam vas fuisse, cuius nullus fuerit
 D vsus. Vt igitur maneamus in regalibus
 apothecis, ne prodamus istis clancula-
 riis furibus preñobile & tanti pretij mar-
 garitum, quod fidei nostræ concredi-
 tum est.

Hier. 22.30